



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ  
UNIVERSITY OF WESTERN MACEDONIA

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Δημόσιος Λόγος και Ψηφιακά Μέσα

(Public Discourse and Digital Media)

ΤΙΤΛΟΣ

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της

Δαφοπούλου Μυρτώς

ΕΠΟΠΤΡΙΑ:

Βαμβακίδου Ιφιγένεια

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΕΣ:

Ντίνας Κωνσταντίνος  
Σιδηροπούλου Χριστίνα

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract .....	3
Εισαγωγή .....	4
Ενότητα 1η: Φύλο και σεξουαλικότητα .....	6
1.1 Βιολογικό και κοινωνικό φύλο .....	9
Ενότητα 2η: Φεμινισμός .....	11
2.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός φεμινισμού .....	11
2.2 Πρώτο φεμινιστικό κίνημα.....	14
2.3 Δεύτερο φεμινιστικό κίνημα .....	15
2.4 Τρίτο φεμινιστικό κίνημα.....	16
2.5 Το φεμινιστικό κίνημα σε παγκόσμιο επίπεδο .....	18
2.6 Ο φεμινισμός στην Ελλάδα .....	20
2.7 Γυναίκα και εξουσία.....	22
2.7.1 Η γυναικεία ψήφος .....	22
2.7.2 Γυναίκα και εργασία.....	27
Ενότητα 3η: Μεσοπόλεμος και γυναικεία περιοδικά.....	29
3.1 Ιστορικό συγκείμενο Μεσοπολέμου .....	29
3.2 Τα γυναικεία περιοδικά του Μεσοπολέμου .....	36
ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ .....	45
Το περιοδικό ο Αγώνας της Γυναίκας και ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. 45	
Ενότητα 4η: Μεθοδολογίες.....	54
4.1 Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης .....	54
4.2 Τα είδη του Δημοσίου Λόγου.....	58
Ενότητα 5 <sup>η</sup> : ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ .....	66
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	89
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ .....	114
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	118

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

*Περίληψη*

*Η γυναίκα μέσα στο πέρασμα του χρόνου χρειάστηκε να αγωνιστεί για να διεκδικήσει και να κατοχυρώσει θέσεις, οι οποίες για τους άνδρες ήταν δεδομένες. Η συγκεκριμένη έρευνα επικεντρώνεται σε επιλεγμένα άρθρα του περιοδικού Αγώνας της Γυναίκας, τα οποία αναλύονται λεξικογραφικά και θεματικά ακολουθώντας τα θεωρητικά σχήματα του Φουκώ για τις εξουσίες και την τυπολογία του Πλειού για το δημόσιο λόγο. Τα συγκεκριμένα άρθρα επιλέχθηκαν με βάση τη θεματική τους. Πιο συγκεκριμένα συμπεριλήφθηκαν όσα αφορούσαν στη γυναικεία εργασία και στη γυναικεία ψήφο. Τα ερευνητικά ερωτήματα, όπως προκύπτουν από το ίδιο το υλικό αφορούν τα είδη του δημοσίου λόγου, τα είδη του φεμινισμού και τα είδη της ιστορίας που αναδεικνύονται στο περιοδικό τη συγκεκριμένη πολεμική εποχή. Όπως προκύπτει από τη θεματική ανάλυση στα άρθρα καταγράφονται οι θέσεις για τη γυναικεία ψήφο και τη γυναικεία εργασία. Όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα, οι αρθρογράφοι επέλεξαν κυρίως τη χρήση του προπαγανδιστικού λόγου, έτσι ώστε να κινητοποιήσουν το γυναικείο πληθυσμό της εποχής και να ευαισθητοποιήσουν τους αναγνώστες γύρω από το γυναικείο ζήτημα. Όλα τα άρθρα έχουν ξεκάθαρα φεμινιστικό περιεχόμενο και επιδιώκουν την προάσπιση των συμφερόντων κάθε γυναίκας.*

*Λέξεις κλειδιά: φεμινισμός, εργασία, ψήφος, δικαίωμα, εξουσία, γυναίκα*

*Abstract*

*The woman over time had to fight to claim and secure positions, which for men were a given. This research focuses on selected articles in the magazine Agonas the gynaikas, which are analyzed lexically and thematically following Foucault's theoretical formats for the powers and typology of Pleios for public speech. The specific articles were selected based on their subject matter. More specifically, those related to women's work and women's voting were included.*

*As can be seen from the thematic analysis in the articles, the positions for women's suffrage and women's work are recorded. According to the results, the columnists mainly chose the use of propaganda speech, in order to mobilize the female population of the time and to sensitize the readers around the women's issue. All articles have a clear feminist content and seek to defend the interests of every woman.*

**Keywords: feminism, work, vote, right, power, woman**

## Εισαγωγή

Η θέση της γυναίκας στην κοινωνία κάθε εποχής έχει δεχτεί πολλές αμφισβητήσεις γύρω από τα δικαιώματα που έχει και από τη συμμετοχή της σε πολλούς τομείς, που μέχρι πρότινος θεωρούνταν ξεκάθαρα ανδροκρατούμενοι. Μέσα στο πλαίσιο αυτό στόχος της συγκεκριμένης διπλωματικής διατριβής είναι να παρουσιάσει τη διεκδίκηση της γυναίκας στις εξουσίες. Για αυτόν το λόγο αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει μία αναφορά στην έννοια του φύλου και της σεξουαλικότητας, έτσι ώστε να κατανοηθούν πλήρως οι διαφορές, που υπάρχουν μεταξύ αυτών. Για αυτόν το λόγο άλλωστε θα εξειδικεύσουμε ακόμα περισσότερο και στις έννοιες του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου. Στο δεύτερο κεφάλαιο περνάμε συγκεκριμένα στο σημαντικό ζήτημα του φεμινισμού. Αφού προσδιοριστεί εννοιολογικά η συγκεκριμένη έννοια θα παρουσιαστούν τα τρία βασικά φεμινιστικά κινήματα και οι επιδράσεις που είχαν στην κοινωνία κάθε εποχής. Ακολούθως θα γίνει αναφορά και στο φεμινιστικό κίνημα σε παγκόσμιο επίπεδο, περνώντας στη συνέχεια στον τρόπο με τον οποίο αυτό αναπτύχθηκε στην Ελλάδα. Σειρά έχει η παρουσίαση της σχέσης ανάμεσα στη γυναίκα και στην εξουσία. Πιο συγκεκριμένα θα επικεντρωθούμε κυρίως στις θεματικές της γυναικείας ψήφου και της γυναικείας εργασίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα γίνει μία προσπάθεια συγκέντρωσης των βασικών χαρακτηριστικών, που παρουσίαζαν τα γυναικεία περιοδικά της περιόδου του Μεσοπολέμου. Για αυτόν τον λόγο αρχικά θα παρουσιαστεί το ιστορικό συγκείμενο της ιστορικής αυτής περιόδου και στη συνέχεια τα πιο σημαντικά γυναικεία περιοδικά που άνθισαν μέσα στα πλαίσια αυτής.

Τέλος γίνεται συγκεκριμένα λόγος για το περιοδικό, ο Αγώνας της Γυναίκας, και για τον Σύνδεσμο για τα δικαιώματα της γυναίκας. Στο τέταρτο κεφάλαιο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας. Έτσι αρχικά αιτιολογείται η επιλογή της μεθοδολογικής προσέγγισης και παρουσιάζονται τα είδη του δημόσιου λόγου με βάση τον Πλειό. Ακολούθως στην πέμπτη ενότητα γίνεται διεξοδική παρουσίαση όλου του ερευνητικού υλικού έτσι, όπως αυτό αναλύθηκε και στο τέλος ακολουθούν τα αποτελέσματα και η συζήτηση γύρω από αυτά.

Μεθοδολογικά, όπως προκύπτει από την ανάγνωση και αποδελτίωση του περιοδικού, από το ίδιο το υλικό δηλαδή, ακολουθούμε τα θεωρητικά και εφαρμοσμένα σχήματα του Φουκώ, ο οποίος ως ιστορικός/ κοινωνιολόγος και ως κοινωνικός αγωνιστής για τα θέματα των καταπιεσμένων και κοινωνικά αποκλεισμένων είχε ενεργό πολιτική παρουσία και την ετοιμότητα για άμεση δράση στους δρόμους. Η εννοιολόγηση της εξουσίας από τον Φουκώ ως καινοτόμα θεώρηση της έννοιας της εξουσίας για την οποία και είναι ιδιαίτερα γνωστός στο πεδίο της πολιτικής θεωρίας και φιλοσοφίας υποστηρίζει τη θεματική της μελέτης μας.

Ο Φουκώ ισχυριζόταν ότι ως την εποχή του δεν υπήρχε θεωρία για την εξουσία. Όλες οι αναλύσεις περί του θέματος περιστρέφονταν γύρω από το νομικό περίβλημα της εξουσίας ή γύρω από το κράτος, χωρίς να κάνουν λόγο για την ίδια την εξουσία, ως ξεχωριστό και ιδιαίτερο φαινόμενο, το οποίο χρήζει διαφορετικής αντιμετώπισης και απαιτεί διαφορετικά εννοιολογικά εργαλεία για να κατανοηθεί. Ισχυρίζεται ότι η πολιτική θεωρία δεν έπαψε ποτέ να κατατρώχεται από το πρόσωπο του μονάρχη. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι μια θεωρία που δεν θα εστιάζεται γύρω από το πρόβλημα της ανώτατης αρχής. «Πρέπει να κόψουμε το κεφάλι του βασιλιά», γράφει εμφαιτικά. Οι ανισότητες εντός των οικονομικών ή όποιων άλλων κοινωνικών σχέσεων είναι αποτέλεσμα της διαμάχης στο πλαίσιο των σχέσεων εξουσίας. Η εξουσία για τον Φουκώ δεν αποτελεί ούτε θεσμό ούτε δομή. Για τον Φουκώ, η εξουσία δεν ανήκει σε συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες ατόμων, δεν έχει έναν και μόνο γενέθλιο τόπο, δεν εντοπίζεται σε συγκεκριμένους πολιτικούς φορείς και θεσμούς, αλλά διαπερνά ολόκληρο τον κοινωνικό ιστό, συνιστώντας έτσι ένα δίκτυο σχέσεων.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Δεν πρόκειται λοιπόν για μία, αλλά για πολλές εξουσίες και πιο συγκεκριμένα για σχέσεις εξουσίας<sup>5</sup>. Υπάρχει, επομένως, μια σχεσιακή αντίληψη της εξουσίας.

Ο Φουκώ στην «Ιστορία της σεξουαλικότητας» ορίζει την εξουσία ως εξής: «Με τον όρο εξουσία, νομίζω πως πρέπει καταρχήν να εννοούμε το πλήθος των σχέσεων δύναμης που ενυπάρχουν στον χώρο, όπου ασκούνται και είναι συστατικές της οργάνωσής τους. Το παιχνίδι που μέσα από αδιάκοπους αγώνες και συγκρούσεις τις μεταμορφώνει, τις ενδυναμώνει, τις αντιστρέφει. Τα στηρίγματα που αυτές οι σχέσεις δύναμης βρίσκουν αναμεταξύ τους έτσι που σχηματίζουν αλυσίδα ή σύστημα, ή, αντίθετα, τις αναντιστοιχίες, τις αντιφάσεις που απομονώνουν τη μια από την άλλη. Τις στρατηγικές τέλος, μέσα στις οποίες ενεργοποιούνται και που το γενικό σχέδιο ή η θεσμική τους αποκρυστάλλωση υλοποιούνται στους κρατικούς μηχανισμούς, στη διατύπωση του νόμου, στις κοινωνικές ηγεμονίες» (Φουκώ, 1980, 30-31).

### **Ενότητα 1η: Φύλο και σεξουαλικότητα**

Μετά τη δεκαετία του 1960 διατυπώθηκαν προβληματισμοί, πολιτικές αναζητήσεις και κινητοποιήσεις σχετικά με τις έννοιες του φύλου και της σεξουαλικότητας. Γενικότερα οι κοινωνικές επιστήμες άρχισαν να εκφράζουν μία έντονη αμφισβήτηση, που έδωσε ώθηση στην πορεία του φεμινιστικού κινήματος (Αστρινάκη κ.α., 2001: 9).

Αμέσως μετά τη Γαλλική επανάσταση και την εμφάνιση νέων οικονομικών συστημάτων ξεκινάει η διαδικασία της αστικοποίησης, η οποία αλλάζει τα δεδομένα. Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, αμέσως μόλις εμφανίστηκε η αστική βικτωριανή τάξη και εδραιώθηκε το καπιταλιστικό σύστημα, παρατηρείται μία τάση καταστολής των σεξουαλικών ηδονών. Η αστική οικονομία χρειαζόταν τη στήριξη όλου του εργατικού δυναμικού. Η εργασιακή δύναμη άρχισε να αναλώνεται σε ένα πλήθος ειδών και απολαύσεων, εκτός όμως από την εργασία, κάτι που αποδυνάμωσε την αστική οικονομία και οδήγησε στην εφαρμογή ενός κατασταλτικού συστήματος

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ηδονών για να μειωθούν οι κίνδυνοι που διέτρεχε το αστικό οικονομικό σύστημα. Για να ενισχυθεί ο αστικός τρόπος ζωής, προχώρησε η εφαρμογή ενός συστήματος σεξουαλικότητας, που απώτερο στόχο είχε την αναπαραγωγή των ανθρώπων, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μία ικανή εργασιακή δύναμη, που θα βοηθούσε την οικονομία, η οποία θα ήταν πολιτικά ελεγχόμενη και συντηρητική (Φουκώ, 2003: 49).

Για να ενισχυθεί η καταστολή της σεξουαλικότητας άρχισε να εφαρμόζεται μία νέα πολιτική ηθικής. Η συγκεκριμένη πολιτική αρχικά εφαρμόστηκε μέσα στους κόλπους της ίδιας της αστικής τάξης, εφόσον ο απλός λαός δεν είχε συμμετοχή στις πολιτικές εξελίξεις. Για να ελεγχθεί με αποτελεσματικό τρόπο ο απλός λαός προχώρησε η εφαρμογή του ηθικής μέσα από τη θρησκεία και από την επιστήμη. Η θρησκεία λειτούργησε σαν όπιο του λαού τη συγκεκριμένη εποχή, ορίζοντας το πρότυπο του σωστού χριστιανού. Σωστός χριστιανός ήταν αυτός που απέφευγε τις σεξουαλικές ηδονές και τις επέλεγε μόνο για την αναπαραγωγική διαδικασία (Φουκώ, 2003: 35).

Το βιολογικό φύλο θεμελιώθηκε πάνω σε τέσσερις βασικούς άξονες, ο πρώτος από τους οποίους ήταν αυτός της «υστερικής γυναίκας». Σύμφωνα με αυτόν η γυναίκα έχει ένα σώμα που «υστεριάζει», με αποτέλεσμα να επιθυμεί συνεχώς απολαύσεις και να κλίνει προς την ανηθικότητα. Απόρροια ήταν η υποβάθμιση του γυναικείου σώματος και ο χαρακτηρισμός της γυναίκας ως «προβληματικής». Ο δεύτερος άξονας σχετιζόταν με την αγωγή των παιδιών. Σύμφωνα με τον ίδιο κάθε παιδί πρέπει να παιδαγωγείται σύμφωνα με την ηθικότητα και συγχρόνως να τονίζεται ο φόβος και η επικινδυνότητα που κρύβουν οι σεξουαλικές εκτροπές. Τα παιδιά θεωρούνταν «προεισαγωγικά σεξουαλικά όντα» και για αυτόν τον λόγο ήταν αναγκαίο να δεχτούν τη σωστή διαπαιδαγώγηση. Ο τρίτος άξονας ήταν η «κοινωνικοποίηση των παιδοποιητικών συμπεριφορών». Μέσα από τους περιορισμούς και τις παροτρύνσεις της αναπαραγωγής ήταν αναγκαίο να υπάρξει μία νέα οικονομική κοινωνικοποίηση. Τέλος ο τέταρτος άξονας ήταν η «ψυχιατρικοποίηση των ηδονών». Στα πλαίσια αυτού δόθηκε ο ορισμός των μορφών της ανωμαλίας και περιορίστηκε σημαντικά το σεξουαλικό ένστικτο (Φουκώ, 2003:

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

121). Οι παραπάνω τομείς ενισχύθηκαν ακόμη περισσότερο από τη ψυχιατρική και από την ιατρική. Η πρώτη καθόρισε την ομοφυλοφιλία και την προσδιόρισε εννοιολογικά ως μία κατάσταση που προσβάλλει τα ήθη, μία ψυχική ασθένεια και μία εκτροπή του γενετικού συστήματος. Η δεύτερη από την άλλη προχώρησε στον καθορισμό των βιολογικών κριτηρίων, που χρησιμοποιήθηκαν για να διαχωριστεί ο άντρας από τη γυναίκα. Έτσι η ετεροφυλοφιλία θεωρήθηκε ως το φυσιολογικό, ενώ η ομοφυλοφιλία ως γενετική ανωμαλία, που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ίδια την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους (Φουκώ, 2003: 80).

Η ετεροφυλοφιλία ορίστηκε ως σύνολο από πρακτικές, που επαναλαμβάνονται μέσα στα πλαίσια της κοινωνίας σύμφωνα με τον πατρικό νόμο και τα στερεότυπα. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αποδοχή αντικοινωνικών μέτρων, που βασιζόνταν σε πολύ αυστηρές κανονιστικές συνθήκες (Μπάτλερ, 2009: 65-68). Ο κάθε πολίτης εάν οδηγείτο σε διαφορετική επιλογή, θεωρείτο ότι αποκλίνει από το φυσιολογικό και πρέπει να τιμωρηθεί. Με την απειλή της τιμωρίας έπρεπε αναγκαστικά να επιλέξει το φύλο με βάση τα κοινωνικά κριτήρια, ακόμα και εάν δεν συμφωνούσε με αυτά. Όλες αυτές οι πρακτικές, που καθορίζουν την ετεροφυλοφιλία βασιζόνταν σε απαγορεύσεις, που μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποτυχία και στην εμφάνιση της ομοφυλοφιλίας σε συμβολικό πλέον επίπεδο. Η τιμωρία που επιβαλλόταν βασιζόταν σε δύο μοτίβα, το ένα από αυτά ήταν της «εκθηλυμένης αδερφής», ενώ το άλλο της «εκφυλλισμένης λεσβίας». Κάθε υποκείμενο δεν έπρεπε να επιλέξει κανένα από τα συγκεκριμένα δύο, αλλά να ταυτιστεί με τα μοτίβα της ετεροφυλοφιλίας (Μπάτλερ, 2008: 205).

Το βιολογικό φύλο φαίνεται ότι έχει ως στόχο να ενισχύσει την ετεροφυλοφιλία και να επηρεάσει μέσα από το γλωσσικό σύστημα και το κοινωνικό φύλο. Ο άντρας θεωρείται ετερόφυλος, ενώ αντίστοιχα το ίδιο ισχύει και για τη γυναίκα. Αυτή ακριβώς η θεώρηση οδηγεί στη δημιουργία ορισμένων ταυτοτήτων. Κάθε μία από αυτές δημιουργεί επιθυμίες, πρακτικές και σεξουαλικότητα προς την άλλη. Έτσι ακριβώς δικαιολογείται και η ετεροφυλοφιλία (Μπάτλερ, 2009). Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει κανείς να θεωρήσει ότι το γλωσσικό σύστημα είναι εκ



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

φύσεως μισογυνικό. Αντίθετα ακολουθεί αυτόν τον χαρακτήρα όταν χρησιμοποιείται μέσα στα πλαίσια των ετεροφυλοφιλικών δομών. Όλα τα άλλα γλωσσικά συστήματα περιθωριοποιούνται (Wittig, 1992: 116).

### **1.1 Βιολογικό και κοινωνικό φύλο**

Σύμφωνα με τον Τέρνερ (1991, όπως αναφέρεται στο Λιθοξοΐδης, 2021: 31) το φύλο δεν παραμένει σταθερό και αναλλοίωτο με την πάροδο των χρόνων. Αντίθετα μπορεί να επηρεαστεί από ορισμένους πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες και να διαφοροποιηθεί με βάση αυτούς. Στην ουσία είναι μία κοινωνική κατασκευή, η οποία διαμορφώνεται μέσα από τις κοινωνικές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των δύο φύλων. Το φύλο σχετίζεται με τις βιολογικές και με τις κοινωνικές διαφορές, που έχουν μεταξύ τους οι άνδρες και οι γυναίκες. Οι δύο βασικοί όροι που χρησιμοποιούνται, το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο δεν ταυτίζονται μεταξύ τους (Λαγουμίδου, 1996: 28). Αναλυτικότερα ο όρος «βιολογικό φύλο» (sex) σχετίζεται με την έννοια του άντρα και της γυναίκας και εξαρτάται άμεσα από τα χρωμοσώματα, που περιλαμβάνει το γενετικό υλικό και από την ανατομία που έχει το κάθε φύλο. Όσον αφορά το «κοινωνικό φύλο» (gender) αυτό έχει άμεση σχέση με την αρρενωπότητα και με τη θηλυκότητα, με τις συμπεριφορές δηλαδή και με τα γνωρίσματα, που αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά καθενός από τα δύο φύλα. Άλλωστε, όπως το λέει και το ίδιο το όνομά του, το κοινωνικό φύλο εξαρτάται από κοινωνικούς παράγοντες, ενώ αναφέρεται σε ορισμένες δραστηριότητες και συμπεριφορές καθώς και σε συναισθήματα που συνδέονται με το βιολογικό φύλο και τα οποία θεωρούνται σύμφωνα με την κοινωνία κατάλληλα. Για αυτό υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που διαμορφώνουν τον κοινωνικό ρόλο που έχει το κάθε φύλο. Μέσα σε αυτούς ανήκουν οι συμπεριφορές των ανθρώπων, τα γνωρίσματα τους, τα ενδιαφέροντα, τα κοινωνικά και ατομικά χαρακτηριστικά, οι κοινωνικές σχέσεις που συνάπτουν και η προσωπικότητά τους (Λιθοξοΐδης, 2021: 31).

Η κοινωνία φαίνεται να κατασκευάζει το φύλο και στη συνέχεια το αποδίδει στα σώματα, τα οποία γίνονται παθητικοί δέκτες αυτού που τους επιβάλλεται (Μπάτλερ, 2009). Το φύλο είναι μία βασική αρχή της κοινωνίας του ανθρώπου. Για να εξυπηρετηθούν τα πατριαρχικά και τα καπιταλιστικά συμφέροντα της ιδιοκτησίας

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

κατασκευάστηκε μία εμφύλια ανισότητα, που προέκυψε από τις κοινωνικές σχέσεις και από την επικρατούσα ιδεολογία που σχετιζόταν με την ταυτότητα του άνδρα και της γυναίκας (Αστρινάκη κ.α., 2001:72). Η έμφυλη ανισότητα μπορεί να κατασκευάστηκε από τους ίδιους τους φορείς της παιδείας που πρέπει να λάβει κάθε άνθρωπος. Πιο συγκεκριμένα μέσα από την οικογένεια, το σχολείο, τη θρησκεία, την κοινωνία και την πολιτεία τις περισσότερες φορές δημιουργείται ένα υπόβαθρο της έννοιας της ταυτότητας των υποκειμένων και ταυτόχρονα η προσωπική ταυτότητα που πρέπει να έχει κάθε άτομο (Ταϊήλορ, 1997:190). Αυτό δείχνει ότι μέσα στην έννοια του φύλου περιλαμβάνεται και ένας ειδικός γνώμονας καθώς και ένα κριτήριο κοινωνικής συμπεριφοράς, η οποία ξεχωρίζει τα δύο φύλα μεταξύ τους (Παπαταξιάρχης & Παραδέλλης, 1992:24).

Το βιολογικό φύλο κατασκευάζεται στην ουσία σύμφωνα με το κοινωνικό, ενώ η κατασκευή αυτή βασίζεται στη συνεχή επανάληψη των κοινωνικών κανόνων που σχετίζονται άμεσα με τις δυτικές αντιλήψεις. Με αυτόν τον τρόπο προσδίδεται στο βιολογικό φύλο μία υλικότητα, η οποία όμως ουσιαστικά αποτυπώνει το κοινωνικό φύλο, το οποίο είναι αποτέλεσμα λόγου, ενώ το βιολογικό αποτέλεσμα του κοινωνικού (Μπάτλερ, 2008: 51). Γίνεται κατανοητό ότι το κοινωνικό φύλο σχετίζεται άμεσα με τις κοινωνικές και όχι με τις βιολογικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των φύλων. Εξαρτάται άμεσα από τον τρόπο με τον οποίο κάθε άτομο βλέπει τον εαυτό του. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνονται αλλαγές στην εμφάνισή του μέσω της χρήσης φαρμάκων, ιατρικής ή οποιουδήποτε άλλου τρόπου επέλεξε ο άνθρωπος, πάντα με τη θέλησή του φυσικά. Εδώ συμπεριλαμβάνονται και η ένδυση καθώς και ο τρόπος έκφρασης και ομιλίας (Γαλανού, 2014).

Τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο κοινωνικό φύλο σχετίζονται άμεσα με το βιολογικό, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι πηγάζουν από το ίδιο. Η ανδρική και η γυναικεία συμπεριφορά δεν θεωρούνται πλέον δεδομένες, αλλά καθορίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την ίδια την κοινωνία και τις αντιλήψεις που ισχύουν σε αυτή (Γιαννακόπουλος, 2006).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

## **Ενότητα 2η: Φεμινισμός**

### **2.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός φεμινισμού**

Παρά το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ού αιώνα, ο φεμινισμός καθόρισε την ιστορία της γυναίκας και του ανθρώπου, μέχρι σήμερα οι ιστορικοί, οι ερευνητές και οι κοινωνιολόγοι δεν έχουν καταλήξει σε κοινό ορισμό. Ο φεμινισμός είτε νοηθεί ως ρεύμα ιδεών είτε ως μία εναλλακτική θεωρία είτε ως ένα κίνημα, ήταν προσδιορισμένος ιστορικά. Πέρα από αυτό όμως η αδυναμία ταξινόμησης της συνείδησής, του λόγου και της δράσης των γυναικών βρίσκεται στο γεγονός ότι με το πέρασμα των χρόνων έχουν αναδυθεί πάρα πολλές και διαφορετικές κινητοποιήσεις του γυναικείου φύλου (Ψαρρά, 1993:46).

Σύμφωνα με τις Αβδελά & Ψαρρά (1985:17-18), ο φεμινισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο κίνημα, που έχει ως στόχο να αναγνωρίσει τα ίσα πολιτικά, εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα που έχουν οι γυναίκες. Πέρα από αυτό όμως αναγνωρίζουν ότι ο ορισμός αυτός είναι πολύ γενικός για το φεμινισμό. Ακόμα τονίζουν ότι εξαιτίας των διαφοροποιήσεων που υπάρχουν λόγω της ποικιλομορφίας των σωματείων, των οργανώσεων και των απόψεών, μπορεί να επηρεαστεί η αποτελεσματικότητά του αγώνα των γυναικών κάθε εποχής, καθώς και η εδραίωση μιας ενιαίας αντίληψης για το τι είναι τελικά ο φεμινισμός.

Ο Cott (1986:52-53) υποστηρίζει ότι ο φεμινισμός είναι η κοινωνική αφύπνιση κάθε γυναίκας σε όλο τον κόσμο με στόχο να αναθεωρηθεί η κοινωνική της θέση. Για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε ως όρος το 1910, όταν μία ομάδα γυναικών μαύρων, νέων προσφυγοπούλων και ριζοσπαστικών φοιτητριών κολεγίων ενσωματώθηκαν στις Αμερικανίδες Σουφραζέτες. Ο φεμινισμός έχει ως στόχο να κατακτηθούν οι ατομικές ελευθερίες των γυναικών, να αναγνωριστεί η ποικιλομορφία τους και φυσικά οι ίδιες οι γυναίκες να κατανοήσουν την ενότητα που υπάρχει μεταξύ τους.

Σύμφωνα με την Ξηραδάκη (1988:137) ο φεμινισμός δεν είναι ένα κίνημα, εφόσον αποτελείται από πολλές ιδεολογίες διαφορετικές μεταξύ τους. Είναι μία κίνηση σε παγκόσμιο επίπεδο με στόχο να δοθούν στη γυναίκα ίσα εργασιακά,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

νομοθετικά, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα με τον άντρα. Πρόκειται για ένα συνειδητό κίνημα διαμαρτυρίας που βασίζεται στην επαναστατική αστική παράδοση και έχει ως στόχο του να επιτευχθεί η ισότητα μεταξύ των ανθρώπων (Mitchell, 1987:31).

Σύμφωνα και με την Alexander (1987:161-162) ο φεμινισμός είναι ένα πολιτικό κίνημα, που δημιουργήθηκε με συνειδητό τρόπο εκ μέρους των γυναικών για να εξαλειφθούν οι διαφορές που υπήρχαν με βάση το φύλο, έτσι ώστε να αλλάξει ολόκληρη η κοινωνική ερμηνεία για τη θηλυκότητα. Η φεμινιστική διαμαρτυρία εδραιώθηκε στην αντίληψη που είχε κάθε γυναίκα για τον εαυτό και την κατάσταση στην οποία βρισκόταν σε σχέση με τους άνδρες. Μέσα από το φεμινισμό διατυπώθηκαν οι απαιτήσεις και οι προσδοκίες που είχαν οι γυναίκες, οι οποίες αναδιαμόρφωσαν τις κοινωνικές σχέσεις και τις καταστάσεις μέσα στις οποίες ίδιες ζούσαν (Alexander, 1987:167).

Ο Hooks (1987:69-75) υποστήριξε ότι ο φεμινισμός είναι ένας αγώνας για να εκμηδενιστεί η σεξιστική καταπίεση και να εξαλειφθεί η ιδεολογία της καταπίεσης που υπάρχει στη δυτική κουλτούρα. Πέρα από αυτό είναι και μία δέσμευση σύμφωνα με την οποία η κοινωνία πρέπει να επαναπροσδιοριστεί και να έχει ως προτεραιότητα την πρόοδο του ανθρώπου και όχι τις υλικές και τις οικονομικές επιθυμίες. Μέσα στο πλαίσιο των ορισμών, που έχουν αποδοθεί στο φεμινισμό τοποθετείται και ο αντίστοιχος των Δαλακούρα & Ζιώγου-Καραστεργίου (2015:27), οι οποίοι τον προσλαμβάνουν ως ένα οργανωμένο γυναικείο κίνημα που εμφανίστηκε περίπου στα μέσα του 19ου αιώνα στην Ευρώπη και στην Αμερική. Στόχος ήταν να διεκδικήσουν οι γυναίκες ίσα κοινωνικά, πολιτικά και εργασιακά δικαιώματα.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν και πολλοί μελετητές, που επικεντρώνονται στον φεμινισμό αναφέροντας ότι είναι μία θεωρία που δεν αποτελεί ένα ενιαίο πλαίσιο και που έχει ως πεδίο μελέτης της τις έμφυλες ανισότητες και τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών. Τον συνδέουν με τον αγώνα που κάνουν οι φεμινίστριες για να τις εκμηδενίσουν. Πολλές φορές έχει παρατηρηθεί η σύγχυση των όρων «φεμινισμός» και «γυναικείο κίνημα». Παρόλα αυτά το γυναικείο κίνημα σχετίζεται

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

πιο πολύ με τις δραστηριότητες και τις δράσεις των γυναικών που στόχο έχουν να βελτιώσουν αποκλειστικά και μόνο την κοινωνική θέση αυτών (Παπαγεωργίου, 2004: 87-88).

Κατά τον Bouchier (1984: 2) αποτελεί μία ριζοσπαστική διαμαρτυρία απέναντι στην άδικη αντιμετώπιση των γυναικών, η οποία ξεκίνησε από την Αμερική και στην οποία περιλαμβάνονται διάφορες μορφές αντίθεσης απέναντι σε οποιαδήποτε κοινωνική, οικονομική και προσωπική διάκριση κατά των γυναικών εξαιτίας του βιολογικού τους φύλου.

Με βάση την Delmar (1986: 8-14) ο φεμινισμός είναι μία θέση που ακολούθησαν οι ριζοσπάστριες φεμινίστριες κατά τη διάρκεια των πρώιμων απελευθερωτικών αγώνων και για αυτόν τον λόγο δεν εξισώνεται με άλλες γυναικείες οργανώσεις. Η ιστορία του συνδέεται με το γυναικείο κίνημα, ενώ η ταύτιση τους είναι ένα μέρος της εικόνας που υπάρχει για το σύγχρονο φεμινισμό.

Βασικές τάσεις του φεμινισμού είναι ο *φιλελεύθερος φεμινισμός*, ο *σοσιαλιστικός* και ο *ριζοσπαστικός*.

Ο φιλελεύθερος φεμινισμός βασίστηκε στη θεωρία του Locke και του Mills σχετικά με τη ζωή, την ελευθερία και την περιουσία. Στόχος ήταν να βελτιωθεί η κοινωνία μέσα από την αποδοχή προοδευτικών μεταρρυθμίσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών (στο Παπαγεωργίου, 2004: 180-110). Από την άλλη πλευρά ο σοσιαλιστικός φεμινισμός τονίζει ότι οι γυναίκες δέχονται την καταπίεση του καπιταλιστικού συστήματος που εκπροσωπούν οι άνδρες. Η ιδεολογία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο, εφόσον ο έλεγχος των ιδεών είναι πιο σημαντικός από τον έλεγχο του κεφαλαίου. Μέσα από την έκφραση των εμπειριών κάθε γυναίκας το σοσιαλιστικό κίνημα επιδίωξε να κατανοήσει τους ιδεολογικούς μηχανισμούς, που οδηγούν στην καταπίεση τους (Bouchier, 1984: 66-73). Τέλος ο ριζοσπαστικός φεμινισμός αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, μαζί με το σοσιαλιστικό φεμινισμό. Είναι δύσκολο να διακριθεί η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών θεωριών. Ο ριζοσπαστικός φεμινισμός όμως σε αντίθεση με το σοσιαλιστικό θεωρεί ως βασικότερο παράγοντα της

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

καταπίεσης των γυναικών το βιολογικό ρόλο του φύλου, τονίζοντας ταυτόχρονα ότι η πατριαρχική δομή, που έχει η κοινωνία είναι η βασικότερη αιτία της καταπίεσης. Ο γάμος αντιμετωπίζεται ως μία από τις πιο βασικές πηγες εκμετάλλευσης κάθε γυναίκας εκ μέρους των ανδρών και για αυτόν τον λόγο οι γυναίκες πρέπει να ελέγχουν πλήρως τη σεξουαλικότητά τους (Παπαγεωργίου, 2004: 110-112).

Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι η κατανόηση του φεμινισμού των παρελθόντων ετών αλληλεπιδρά άμεσα με τον τρόπο ερμηνείας του φεμινισμού στο παρόν. Ο κατακερματισμός αυτού αποτυπώνει την αδυναμία να κατασκευαστεί ένας σύγχρονος ενιαίος φεμινισμός στο παρόν και κυρίως να δοθεί ένας κοινός ορισμός αυτών (Delmar, 1986: 8). Απαραίτητο βέβαια στοιχείο για να κατανοηθεί η έννοια του φεμινισμού είναι να εξερευνηθεί η ιστορική αναδρομή μέσω των φεμινιστικών κινήματων (Van de Tuin, 2016: 1), τα οποία θα καταγράψουμε βιβλιογραφικά.

## **2.2 Πρώτο φεμινιστικό κίνημα**

Το πρώτο φεμινιστικό κίνημα εμφανίστηκε στη δυτική Ευρώπη και στην Αμερική προς τα τέλη του 19ου αιώνα και διήρκεσε μέχρι και τις αρχές του 20ού. Επηρεάστηκε από το Διαφωτισμό και από το Φιλελευθερισμό. Αιτία εμφάνισής του υπήρξε η άνιση πρόσβαση των γυναικών στα αγαθά της κοινωνίας σε σχέση με τους άντρες. Αυτό οδήγησε μορφωμένες γυναίκες, που ανήκαν στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα και υποστήριζαν την ύπαρξη της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα, να αναλάβουν δράση (Παπαγεωργίου, 2004: 90-91). Τα βασικότερα αιτήματα που είχαν οι φεμινίστριες στο πρώτο κίνημα ήταν η ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση, η διεκδίκηση της ψήφου, η ίση πρόσβαση στην εργασία και οι μεταρρυθμίσεις που σχετίζονταν με το νομικό πλαίσιο, που καθόριζε τον γάμο (Ρεθυμνωτάκη κ.α., 2015: 41). Φαίνεται λοιπόν ότι τα αιτήματα του πρώτου φεμινιστικού κινήματος ήταν ως επί το πλείστον πολιτικά.

Στο πρώτο συνέδριο, που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1840 και είχε ως θέμα να καταπολεμηθούν οι έμφυλες διακρίσεις, δεν επετράπη στις γυναίκες αντιπροσώπους να παρακολουθήσουν και να συμμετέχουν σε αυτό. Έτσι τον Ιούλιο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

του 1848 διοργανώθηκε νέο συνέδριο στη Νέα Υόρκη, όπου διατυπώθηκαν ορισμένες θέσεις, που σχετίζονταν με την έμφυλη ισότητα και με την κατάργηση κάθε νομοθετικού πλαισίου και πρακτικής που οδηγούσαν στη διαφορετική και άνιση μεταχείριση της γυναίκας (Παπαγεωργίου, 2004: 90-91).

Μετά το τέλος του Εμφυλίου δεν αναθεωρήθηκε το Αμερικανικό Σύνταγμα, κάτι που έκανε τις Αμερικανίδες να ιδρύσουν την American Women's Association και να προσπαθήσουν μέσω αυτής να προωθήσουν τα αιτήματά τους.

Στη Βρετανία ιδρύθηκε η Women's Social and Political Union, που υποστήριζε τη ψήφο των γυναικών την περίοδο 1903-1917. Τα μέλη της έγιναν γνωστά με την ονομασία Σουφραζέτες (Ρεθυμνιωτάκη κ.α., 2015: 24).

Παρά το γεγονός ότι σε πολλές χώρες της Δύσης παραχωρήθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, πολλοί ιστορικοί θεωρούν ότι οι άντρες το δέχτηκαν για τα πολιτικά τους συμφέροντα (Παπαγεωργίου, 2004: 87).

### **2.3 Δεύτερο φεμινιστικό κίνημα**

Το δεύτερο φεμινιστικό κίνημα εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 λόγω των σεξουαλικών επαναστάσεων, αλλά και των φοιτητικών εξεγέρσεων, που πραγματοποιήθηκαν στη Δυτική Αμερική. Σε συνδυασμό με αυτές εμφανίστηκαν και πολιτισμικά κινήματα αντικουλτούρας, τα οποία βασίστηκαν στο Μαρξισμό και στη ψυχανάλυση (Ρεθυμνιωτάκη κ.α., 2015: 17). Αντίθετα από το πρώτο φεμινιστικό κίνημα, το οποίο είχε ως στόχο να ελαχιστοποιηθεί η διαφορά και να δοθούν ίσες ευκαιρίες σε κάθε φύλο, το δεύτερο επιδίωξε την κατανόηση και την ανάδειξη της διαφοράς, ασκώντας ταυτόχρονα κριτική στις απόπειρες ελαχιστοποίησης αυτής (Ρεθυμνιωτάκη κ.α., 2015: 44). Με τη χρήση του συνθήματος «το προσωπικό είναι πολιτικό», το φεμινιστικό κίνημα της δεκαετίας του 1970 είχε ως αίτημα να επαναπροσδιοριστεί το προσωπικό μέσω της τοποθέτησης του εαυτού με βάση τα πολιτικά συγκείμενα (Αθανασίου, 2006: 22). Μόλις τελείωσε ο Πρώτος παγκόσμιος πόλεμος και παραχωρήθηκε το δικαίωμα της ψήφου στις γυναίκες στις πιο πολλές δυτικές χώρες παρατηρήθηκε μία ύφεση του γυναικείου κινήματος όσον αφορά στη

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

δραστηριοποίησή του. Μέσα στο κίνημα ωστόσο εμφανίστηκαν πολλές και διαφορετικές ιδεολογικές θεωρίες σχετικά με το φεμινισμό, κάτι που οδήγησε στην επιβράδυνση του βασικού στόχου, που ήταν η ριζοσπαστική αλλαγή της κοινωνίας (Παπαγεωργίου, 2004: 101-106).

Φαίνεται λοιπόν ότι το δεύτερο φεμινιστικό κίνημα επικεντρώθηκε κυρίως στην οικονομική ισότητα καθώς και στα δικαιώματα των γυναικείων μειονοτήτων και όχι τόσο στο δικαίωμα της ψήφου, όπως είχε γίνει με το πρώτο φεμινιστικό κίνημα.

#### **2.4 Τρίτο φεμινιστικό κίνημα**

Το 1990, στο φεμινιστικό κίνημα εισήχθησαν γυναίκες, που έδειχναν ενδιαφέρον να υποστηρίξουν ακόμα περισσότερο το γυναικείο φύλο (Παπαγεωργίου, 2010: 48). Με βάση τον Van de Tuin (2016: 1) αυτό το τρίτο κίνημα εμφανίστηκε κυρίως κατά τη δεκαετία του 1980 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής από κόρες των φεμινιστριών που ανήκαν στο δεύτερο φεμινιστικό κίνημα και οι οποίες απολάμβαναν όλες τις διεκδικήσεις των μητέρων, έχοντας συγχρόνως ακόμα πιο ακτιβιστικό χαρακτήρα.

Πολλές φεμινίστριες, που ανήκαν στον επιστημονικό χώρο χρησιμοποίησαν τον όρο «μεταφεμινισμό» για να περιγράψουν την απαραίτητη εξασφάλιση της ισοτιμίας μεταξύ των φύλων (Αθανασίου, 2006). Ο μεταφεμινισμός χρησιμοποιήθηκε κυρίως στα πλαίσια των πολιτισμικών σπουδών καθώς και των σπουδών των Μ.Μ.Ε. για να περιγράψει ένα συγκεκριμένο είδος γυναίκας, που ντυνόταν προκλητικά και επιδίωκε να έχει εξουσία και δικαιώματα (Σηφάκη, 2015: 135). Με βάση τον Van de Tuin (2016: 2) δύο είναι οι βασικές θέσεις του μεταφεμινισμού:

α) ο φεμινισμός δεν χρειάζεται πλέον λόγω της μεταπατριαρχικής κοινωνίας και β) πρέπει να είναι κριτικός και ανταγωνιστικός απέναντι στη συνείδηση της γυναίκας.

Οι εκπρόσωποι που ανήκαν στο τρίτο κύμα φεμινισμού προσπάθησαν να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο το κοινωνικό φύλο και γενικότερα η ανθρώπινη καταπίεση συνδέονται μεταξύ τους και διατηρούνται στο πέρασμα του χρόνου.



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Θεώρησαν το διαφορετικό ότι είναι κάτι το φυσιολογικό και καλωσόρισαν όλες τις αντιφάσεις πετυχαίνοντας να συμπεριλάβουν μέσα σε αυτό το κίνημα γυναίκες ανεξάρτητα από το χρώμα, τη θρησκεία, την εθνικότητα και την πολιτισμική προέλευση (Tong, 2009: 284-289).

Οι φεμινίστριες πέρα από τα παραπάνω προσπάθησαν να καταπολεμήσουν κάθε μηχανισμό σεξισμού και πατριαρχίας καθώς και να αναμορφώσουν, να αμφισβητήσουν και να επαναπροσδιορίσουν τους λόγους, τα μέσα και τις ιδέες που σχετίζονται με τη φύση της γυναίκας, τη σεξουαλικότητα, την αρρενωπότητα, τη θηλυκότητα και το φύλο (Brunell, 2018).

Εξαιτίας αυτού, το τρίτο κύμα φεμινισμού αντιμετώπισε πολλές κριτικές, που τόνιζαν ότι η «σεξουαλικοποιημένη» αυτή η συμπεριφορά ήταν απλώς μία διαφορετική έκφραση της καταπίεσης.

Σύμφωνα μάλιστα με την Tong (2009: 289) παρατηρήθηκαν διάφορα σφάλματα αυτού του κύματος του φεμινισμού, που το έκαναν να μοιάζει χαοτικό.

Στην ουσία το τρίτο φεμινιστικό κίνημα στηρίχθηκε στις νίκες που είχαν φέρει τα δύο προηγούμενα κινήματα, παρά το ότι άσκησε ιδιαίτερα έντονη κριτική απέναντι σε ορισμένες πτυχές τους και προσπάθησε να ολοκληρώσει τις ημιτελείς προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων που έθετε ο Φεμινισμός.

## 2.5 Το φεμινιστικό κίνημα σε παγκόσμιο επίπεδο

Για πρώτη φορά ο φεμινισμός εμφανίστηκε στην Ευρώπη τον 18ο αιώνα και συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, στην οποία εμφανίστηκαν γυναικείες λέσχες, που διοργάνωναν εκδηλώσεις και καθιέρωσαν το φεμινισμό ως κίνημα. Σταδιακά η φεμινιστική ιδεολογία άρχισε να μεταδίδεται και στην Αγγλία από τη συγγραφέα Μαίρη Ούλστονκραφτ, η οποία εμπνεύστηκε από τις ιδέες του John Stuart Mill. Το 1866 ο John Stuart Mill ήταν ο πρώτος Άγγλος βουλευτής, που παρουσίασε ένα υπόμνημα γυναικείας επιτροπής του Κοινοβουλίου, για να αναγνωρίζεται το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες.

Ακολούθως το 1903 ιδρύθηκε η Women's Social and Political Union (WSPU) από την Emily Pankhurst, μία εταιρεία τα μέλη της οποίας πήραν το όνομα «Σουφραζέτες», η οποία ακολούθησε ένα διαφορετικό σύστημα στην ιστορία του φεμινισμού με έμφαση στην αγωνιστική ενεργή πάλη. Οι σουφραζέτες πολλές φορές έγιναν στόχος γελοιοποίησης και φυλάκισης. Μετά το 1918 στην Αγγλία, οι γυναίκες απέκτησαν το δικαίωμα ψήφου κάτι που δείχνει ότι δικαιώθηκαν οι αγώνες τους (Βαρίκα, 2000: 315).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το αγωνιστικό κίνημα γεννήθηκε το 1848 και συγκεκριμένα στη Νέα Υόρκη, όπου μία ομάδα γυναικών συγκάλεσε το πρώτο συνέδριο, στο οποίο παρουσίασε τη Διακήρυξη Αισθημάτων και βασίστηκε στη Διακήρυξη Ανεξαρτησίας. Επρόκειτο για το πρόγραμμα του φεμινιστικού κινήματος που εκτός από την πολιτική ψήφο, κατακρίνονταν και όλοι οι περιορισμοί που υφίσταντο οι γυναίκες. Το 1869 ιδρύθηκε η Εθνική Οργάνωση για τη γυναικεία ψήφο για να τροποποιηθεί το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα, ενώ μία ακόμα φεμινιστική ομάδα, η Αμερική Οργάνωση για τη Γυναικεία Ψήφο επιδίωκε επίσης την τροποποίηση του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (Σκουτέρη, 1991).

Ημερομηνία ορόσημο για το φεμινιστικό κίνημα σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί η 8η Μαρτίου 1857, κατά την οποία εργάτριες στον τομέα του υφαντισμού στη Νέα Υόρκη ξεσηκώθηκαν, έκαναν απεργία και επιπλέον διαδήλωσαν στους

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

δρόμους για τις άθλιες συνθήκες εργασίας τους. Η αστυνομία τότε τις συνέλαβε και τις χτύπησε.

Αργότερα το 1910 η επαναστάτρια από τη Γερμανία Κλάρα Τσέτκιν πρότεινε να κηρυχθεί η 8η Μαρτίου ως παγκόσμια αγωνιστική Ημέρα της γυναίκας και αυτό ισχύει μέχρι και σήμερα. Όσον αφορά στην Ευρώπη, ο Μαρξ και στη συνέχεια και ο Μπελ υποστήριξαν την ανάγκη να αναγνωριστούν τα αστικά πολιτικά δικαιώματα των γυναικών, παρόλο που ο δεύτερος θεωρούσε ότι μόνο με τη δημιουργία μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας θα μπορούσαν να χειραφετηθούν.

Με παρόμοιο τρόπο και οι Γερμανίδες φεμινίστριες πίστευαν ότι μόνο με τον σοσιαλισμό θα εξασφάλιζαν τη γυναικεία χειραφέτηση και για αυτόν τον λόγο αγωνίστηκαν πολύ ενεργητικά για να επικρατήσει (στο Βερβενιώτη, 2003: 50-51).

Εκτός από το δυτικό κόσμο, ο φεμινισμός πέρασε και στην Κίνα. Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα άρχισε να αναπτύσσεται από την Κίου Τζιν ένα σύνθετο έργο. Η ίδια απευθύνθηκε σε πολλές συμπατριώτισσές της τονίζοντας την ανάγκη ύπαρξης αλληλεγγύης ανάμεσα στις γυναίκες για να μπορέσουν οι ίδιες να παλέψουν για να χειραφετηθούν. Σε διαφορετική περίπτωση ανέφερε ότι οι άντρες ποτέ δεν πρόκειται να παραχωρήσουν την ελευθερία τους. Μετά το 1911 άρχισαν να ιδρύονται σε ολόκληρη την Κίνα σύλλογοι που μάχονταν εναντίον του δεσέματος των ποδιών που υφίσταντο οι γυναίκες και επιδίωκαν την ισότητα των φύλων. Τη συγκεκριμένη εποχή εμφανίστηκε για πρώτη φορά και ο φεμινιστικός Τύπος της Κίνας, ενώ αναπτύχθηκε και μία λογοτεχνία που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί γυναικεία στρατευμένη, με στόχο την αφύπνιση των συνειδήσεων (στο Κορασίδου, 1993: 13).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

## **2.6 Ο φεμινισμός στην Ελλάδα**

Ο 20ός αιώνας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο «γυναικείος αιώνας», γιατί οι Ελληνίδες άρχισαν να αγωνίζονται για να κατοχυρώσουν τα βασικά δικαιώματα. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στην Ελλάδα δεν ήταν ευνοϊκές για τις ίδιες. Στις αρχές του 1913 ιδρύθηκε ο σύλλογος Γυναικεία Ζωή, ενώ οι γυναίκες εκπαιδευτικοί άρχισαν να αγωνίζονται για να κατοχυρώσουν ίση αμοιβή με τους άντρες συναδέλφους τους. Έξι χρόνια αργότερα ιδρύθηκε ο Σοσιαλιστικός Όμιλος Γυναικών, ο οποίος διεκδικούσε την ισότητα στην οικογένεια, στην εργασία και γενικότερα στη ζωή (Παντελίδου, 2002: 36-38).

Τη δεκαετία του 1920-1930, διοργανώθηκαν σωματεία γυναικών σε πολλές πόλεις. Γυναίκες πρόσφυγες και κυρίως οι Εβραίες Θεσσαλονίκης, δημιούργησαν συλλόγους, οι οποίοι μάχονταν για το γυναικείο κίνημα και συγκεκριμένα για να αναγνωριστεί ο ρόλος που είχαν οι γυναίκες στην κοινωνία. Ιδιαίτερο βάρος έδωσαν στην κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων. Οι διεκδικήσεις αυτές τάραξαν τη συντηρητική κοινωνία και άρχισαν να έρχονται στην επιφάνεια κοινωνικά και ιστορικά στερεότυπα, που δεν δέχονταν τις αλλαγές. Δεν είναι τυχαίο ότι κατά τη διάρκεια των εκλογών του 1920 ένα από τα συνθήματα που κυριαρχούσαν ήταν «σφυρί, δρεπάνι και ψήφο στο φουστάνι».

Έτσι το 1927 στο Σύνταγμα της Α΄ Ελληνικής Δημοκρατίας αναγνωρίστηκε η ισότητα των φύλων με νόμο και άνοιξε ο δρόμος για να αναγνωριστούν τα πολιτικά δικαιώματα των γυναικών. Δυστυχώς κατά τη δικτατορία του Μεταξά διαλύθηκαν οι γυναικείες οργανώσεις, ενώ τα αρχεία τους κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν (στο Αβδελά, 1993: 210).

Κατά τη διάρκεια του πολέμου, η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης άρχισε να κατοχυρώνει με πράξεις την ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών σε ποικίλους τομείς. Πέρα από αυτό, οι γυναίκες αντάρτισσες εξέδωσαν περιοδικά, τα οποία απευθύνονται στις γυναίκες για ζητήματα που τους αφορούσαν άμεσα. Δημιουργήθηκαν 160 σύλλογοι που προσπάθησαν να αφυπνίσουν και τις γυναίκες του αγροτικού πληθυσμού. Πολλές άρχισαν να συμμετέχουν σε

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

πολιτικές διαδικασίες, να ψηφίζουν και να ψηφίζονται. Για πρώτη φορά το γυναικείο κίνημα αρχίζει να οργανώνεται πιο δυναμικά (Παντελίδου, 2002: 40).

Η κατάσταση αυτή διήρκεσε μέχρι και τον Εμφύλιο, οπότε οι γυναίκες άρχισαν να συλλαμβάνονται και να οδηγούνται σε στρατόπεδα και σε φυλακές. Μετά τη λήξη του Εμφυλίου και συγκεκριμένα το 1952, ο Νόμος 2151 κατοχύρωσε τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα σε κάθε Ελληνίδα, ενώ το 1956 εκλέχθηκαν δύο γυναίκες βουλευτές, από τις οποίες η Λίνα Τσαλδάρη έγινε και η πρώτη γυναίκα Υπουργός (Παντελίδου, 1992).

Όλο και πιο πολλές γυναίκες άρχισαν να διεκδικούν θέσεις εργασίας καθώς και την εισαγωγή σε πανεπιστήμια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Τον Απρίλιο του 1967, λόγω της στρατιωτικής δικτατορίας, σταμάτησε η δράση όλων των γυναικείων οργανώσεων και για ακόμα μία φορά τα αρχεία κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν. Οι μόνες οργανώσεις, που λειτουργούσαν ήταν οι φιλανθρωπικές. Κατά τη διάρκεια της επτάχρονης δικτατορίας πάρα πολλές γυναίκες φυλακίστηκαν, ενώ ορισμένες από αυτές συμμετείχαν σε οργανώσεις κατά της δικτατορίας.

Το 1974 με τη μεταπολίτευση άρχισε εκ νέου να δραστηριοποιείται το γυναικείο κίνημα. Στην περίπτωση αυτή όμως ο νεοφεμινισμός δεν έγινε εύκολα αποδεκτός, εφόσον έθιγε θέματα που θεωρούνταν στερεοτυπικά κοινωνικές σταθερές. Νέες πλέον γυναίκες και κυρίως φοιτήτριες με καινοτόμες πρωτοβουλίες και μεγάλο ενθουσιασμό επιδίωκαν να αναθεωρηθεί η νομοθεσία, να καταργηθεί η ανισότητα και να παγιωθεί ένα νομικό πλαίσιο, το οποίο θεμελιώνει την ισότητα των φύλων (στο Παντελίδου, 2002: 140).

## 2.7 Γυναίκα και εξουσία

### 2.7.1 Η γυναικεία ψήφος

Ο αγώνας διεκδίκησης της γυναικείας ψήφου υποστηρίχθηκε από την ίδρυση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας το 1920. Οι αγώνες των φεμινιστριών αυξήθηκαν πολύ κυρίως μεταξύ 1928 και 1930 και για αυτόν τον λόγο το συγκεκριμένο ζήτημα απασχόλησε και τη Βουλή των Ελλήνων κατά τα έτη 1919 έως και 1930 (Παντελίδου, 2002: 27).

Ωστόσο άργησε η παραχώρηση της ψήφου στις Ελληνίδες λόγω συγκεκριμένων ιστορικών γεγονότων, όπως ήταν τα αυταρχικά καθεστάτα, οι επιθέσεις απέναντι ακόμα και στην ανδρική ψήφο και ο αντικομμουνισμός (Αβδελά, 1990: 243). Με το Σύνταγμα του 1864 δόθηκε σε όλους τους Έλληνες το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας με εξαίρεση όμως τις γυναίκες εξαιτίας της φυσικής διαφοράς που είχαν από τους άνδρες, όπως αναφερόταν.

Ο αποκλεισμός των γυναικών από κάθε πολιτικό δικαίωμα δεν αναφερόταν ανάμεσα στους νόμους του Συντάγματος, όμως ήταν φυσική απόρροια των καταστάσεων που επικρατούσαν εκείνη τη χρονική περίοδο. Οι μόνοι που τάσσονταν υπέρ της γυναικείας ψήφου ήταν αυτοί που θεωρούσαν ότι δεν μπορούσε να σταθεί μία καθολική ψηφοφορία εάν αποκλείονταν ένα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού από αυτή. Τονίστηκε ότι το δικαίωμα της ψήφου δεν ήταν ατομικό δικαίωμα που μπορούσε να έχει ο καθένας, αλλά ένα λειτούργημα, το οποίο έπρεπε να παραχωρούνταν μόνο σε άξιους να το χρησιμοποιήσουν σωστά, και οι γυναίκες δεν ανήκαν σε αυτή την κατηγορία (Αβδελά, 1990: 243).

Το 1920 για πρώτη φορά τέθηκε το ζήτημα στη Βουλή και υποστηρίχθηκε ανοιχτά από διάφορες παρατάξεις, αλλά και από τον ίδιο τον πρωθυπουργό, τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Παρόλα αυτά όμως δεν μπόρεσε να πάρει την απαραίτητη πλειοψηφία της Βουλής. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου του 1920, ο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Δημήτριος Γούναρης υποσχέθηκε ότι θα παραχωρήσει ίσα πολιτικά δικαιώματα σε όλους τους πολίτες και για αυτόν τον λόγο, όταν ανέλαβε την εξουσία μετά τη νίκη στις εκλογές, έθεσε το ζήτημα υπό συζήτηση, αλλά για ακόμα μία φορά δεν υπήρξε θετικό αποτέλεσμα. Η συνταγματική επιτροπή όρισε μία 11μελή επιτροπή εισηγητών, όπου κατατέθηκαν όλες οι προτάσεις για την αναθεώρηση Συντάγματος, τρεις εκ των οποίων αφορούσαν και τα δικαιώματα των γυναικών. Από αυτές μία μόνο έγινε αποδεκτή, η οποία αφορούσε την απόκτηση του δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες (Αβδελά, 1990: 350). Ο ίδιος ο πρωθυπουργός ανέφερε ότι δεν θα παραχωρούσε αμέσως τη δημοτική και κοινοβουλευτική ψήφο στις γυναίκες, αλλά πρότεινε να τροποποιηθεί το άρθρο 3 του Συντάγματος ώστε εν συνεχεία να τους δοθεί ψήφος με έναν απλό νόμο. Τελικά δεν υπήρξε συμφωνία γύρω από αυτό το θέμα και έτσι απορρίφθηκε (Αργυριάδου, 2008: 30).

Ακολούθησαν διάφορες κινητοποιήσεις. Το 1924 αμέσως μόλις έγινε πρωθυπουργός ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου, ο οποίος υποστήριζε τη γυναικεία ψήφο, οι φεμινίστριες θεώρησαν ότι θα έπρεπε να διεκδικήσουν το δικαίωμα της ψήφου. Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας οργάνωσε ομιλίες, υπέβαλε υπομνήματα στη βουλή και έγραψε άρθρα για να μπορέσει να πείσει τα μέλη της Εθνοσυνέλευσης.

Το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων επηρεάστηκε από τις πιο συντηρητικές απόψεις των μελών και έθεσε δύο νέες προτάσεις προς ψήφιση. Η πρώτη ήταν η παραχώρηση του δικαιώματος συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές σε όσες γυναίκες ήταν άνω των 25 ετών και η δεύτερη σε όλες τις παντρεμένες γυναίκες άνω των 30 (Παντελίδου, 2002: 24).

Το 1925 υπεγράφη και ψήφισμα από όλες τις γυναικείες οργανώσεις της Πρωτεύουσας προς τη Βουλή των Ελλήνων για να αποκτήσουν οι Ελληνίδες δικαίωμα ψήφου. Τότε ο Πάγκαλος επέβαλε τη δικτατορία. Τον ίδιο χρόνο στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης δημοσιεύτηκε τροπολογία, η οποία τόνιζε ότι οι γυναίκες άνω των 30 ετών που ήξεραν να διαβάζουν και να γράφουν μπορούσαν να ψηφίσουν στις δημοτικές εκλογές μετά το 1927. Το διάταγμα αυτό όμως δεν εκδόθηκε και για

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

αυτό διοργανώθηκαν δύο δημόσιες συγκεντρώσεις από γυναικείες οργανώσεις. Τελικά εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 1930 (Βερβενιώτη, 2013: 52). Κατά την πρωθυπουργία του Ανδρέα Μιχαλακοπούλου, μέλη της εθνοσυνέλευσης υπέβαλαν πρόταση που σχετιζόταν με την ισοπολιτεία των γυναικών. Η συγκεκριμένη στόχευε στην απονομή δημοτικής ψήφου σε όσες γυναίκες είχαν ηλικία άνω των 25 ετών και απολυτήριο τουλάχιστον Δημοτικού. Τελικά η πρόταση δεν ψηφίστηκε, γιατί έγινε το πραξικόπημα του Πάγκαλου και ματαιώθηκε η προσπάθεια που θα εξίσωνε τους Έλληνες με τις Ελληνίδες (Βερβενιώτη, 2013: 52).

Με το Σύνταγμα του 1927, οι γυναίκες πλέον μπορούσαν να έχουν και αυτές πολιτικά δικαιώματα, κάτι που αναπτέρωσε τις ελπίδες για τη δικαίωση του αγώνα τους. Τελικά το ζήτημα δεν οριστικοποιήθηκε, αλλά αφέθηκε στη θέληση της εκάστοτε κυβέρνησης, η οποία θα αποφάσιζε εάν θα παραχωρούσε ή όχι ψήφο στις γυναίκες (Σαμίου, 2006). Η πρώτη δημόσια διάλεξη, που αφορούσε στη διεκδίκηση της γυναικείας ψήφου διοργανώθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων, ενώ ταυτόχρονα ο Δημήτριος Γούναρης ανέφερε συνεχώς την ισοπολιτεία των γυναικών, γιατί θεωρούσε ότι τα κοινά αφορούσαν και τα δύο φύλα. Μέσα στα πλαίσια του Α΄ Εθνικού Γυναικείου Συνεδρίου διεκδικήθηκε το δικαίωμα της ψήφου στις Ελληνίδες. Το συγκεκριμένο συνέδριο είχε μεγάλη σημασία, γιατί στο ακροατήριο βρισκόταν πολλά σημαντικά πρόσωπα της εποχής που ανήκαν στην πανεπιστημιακή κοινότητα, στην εκκλησία, σε πολιτικές παρατάξεις και στη βασιλική οικογένεια. Τελικά μόλις ολοκληρώθηκε το συνέδριο υπογράφηκε υπόμνημα, το οποίο επρόκειτο να κατατεθεί στη Βουλή, που αφορούσε την πλήρη ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα (Παντελίδου, 2002: 31).

Μετά από πάρα πολλές πιέσεις προς τον ίδιο τον Βενιζέλο αυτός εξέδωσε διάταγμα για την παροχή του δικαιώματος ψήφου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, το οποίο ενέκρινε και το Συμβούλιο της Επικρατείας και υπέγραψαν οι Υπουργοί. Οι περιορισμοί όμως που περιλάμβανε η νομοθεσία, απέκλειαν περίπου το 90% των Ελληνίδων και έτσι το δικαίωμα ψήφου έγινε προνόμιο μόνο των μορφωμένων γυναικών (Αβδελά, 1990: 350).



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Αφού κατακτήθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν, όχι όμως και του εκλέγεσθαι, οι φεμινιστικές οργανώσεις έκαναν εκδηλώσεις για να αποκτήσουν και το συγκεκριμένο δικαίωμα.

Ο πρωθυπουργός Παναγιώτης Τσαλδάρης τόνιζε πως ήθελε να παραχωρήσει το δικαίωμα αυτό, αλλά τον εμπόδιζε το πολύ μικρό ποσοστό των γυναικών που ήταν γραμμένες σε εκλογικούς καταλόγους. Έτσι το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων καθώς και ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας ίδρυσαν την Επιτροπή Γυναικών Εκλογέων. Μέσα από αυτή αργότερα προέκυψαν και γυναίκες υποψήφιες, οι οποίες έθεταν υποψηφιότητα ως δημοτικοί σύμβουλοι. Ανάμεσα στο Συμβούλιο και στον Σύνδεσμο υπήρξαν πολλές διαφωνίες σχετικά με το πως θα έπρεπε να δραστηριοποιούνται οι γυναίκες μέσα στη Βουλή. Το Συμβούλιο τόνιζε ότι θα έπρεπε να γίνουν μέλη των κομμάτων της Βουλής, ενώ από την άλλη πλευρά ο Σύνδεσμος ότι θα έπρεπε να δράσουν ανεξάρτητα. Οι φεμινίστριες επιχειρηματολογούσαν συνεχώς υπέρ του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, εφόσον με βάση τον αστικό κώδικα μόνο εάν κάποιος ήταν εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους και είχε την ηλικία που έπρεπε θα μπορούσε να βάλει υποψηφιότητα ως κοινοτικός ή δημοτικός σύμβουλος (Βερβενιώτη, 2013: 52).

Τελικά μετά τις εκλογές του 1924, στις οποίες ψήφισαν όλες οι Ελληνίδες για τον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης, άρχισε να υπάρχει μία θετική γνώμη για τη γυναικεία ψήφο, εφόσον πίστευαν ότι θα μπορούσε να ευεργετήσει την κοινωνία. Το 1940 το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων δημιούργησε τα Τμήματα Ψήφου σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, που οδήγησε σε οριστική ρήξη με τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Τον Οκτώβριο του 1934 στη Βουλή ψηφίστηκε τροπολογία, που αφορούσε τη μείωση του ηλικιακού περιορισμού των γυναικών για τη ψήφο και παραχωρούσε και το δικαίωμα του εκλέγεσθαι. Για να γίνει αυτό χρειαζόταν να δώσει την έγκρισή της και η Γερουσία, κάτι που οι φεμινίστριες θεωρούσαν δεδομένο. Αυτό όμως δεν έγινε, γιατί ελάχιστοι υποστήριζαν το διάταγμα τους. Σταδιακά άρχισαν να κλείνουν τα Τμήματα Ψήφου, που είχε ιδρύσει το Εθνικό Συμβούλιο και να αποκτά μεγαλύτερη δύναμη ο Σύνδεσμος (Αργυριάδου, 2008: 30).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ακολούθησε η ίδρυση της Γυναικείας Επιτροπής Συνεργαζόμενων Οργανώσεων, που στόχευε στην ισοπολιτεία των γυναικών, στην ισότητα στην εργασία και στην παγκόσμια ειρήνη. Τον Ιούνιο του 1935 φεμινιστικές και γυναικείες οργανώσεις συγκεντρώθηκαν για να τονίσουν τη μεγάλη σημασία, που είχε η ισοπολιτεία ανάμεσα στα δύο φύλα (Σαμίου, 2006: 45).

Μετά την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, σταμάτησε κάθε φεμινιστική δράση, ενώ τόσο τα γραφεία τόσο του Συνδέσμου όσο και του Εθνικού Συμβουλίου έγιναν φιλανθρωπικά σωματεία.

Ο φεμινισμός μαζί με τον κομμουνισμό αντιμετώπιζονταν ως εχθροί του κράτους. Ο πρώτος μάλιστα θεωρήθηκε υπαίτιος για την καταστροφή των οικογενειακών δεσμών και για αυτόν τον λόγο η γυναίκα έπρεπε να προσφέρει στην κοινωνία αποκλειστικά με τη γέννηση των παιδιών και με τη διαπαιδαγώγησή τους. Δεν έπρεπε να εργάζεται έξω από το σπίτι, ενώ θεωρείτο δεδομένο ότι δεν θα είχε πιο πολλά δικαιώματα από αυτά που έπρεπε. Τη συγκεκριμένη περίοδο, οι γυναίκες είτε θεωρούνταν εχθροί της κοινωνίας είτε συμμορφώνονταν με τα ιδεώδη του καθεστώτος (Σαμίου, 2006: 81).

Περίπου προς το τέλος του Εμφυλίου τόσο οι συντηρητικές όσο και οι δεξιές κυβερνήσεις θέλησαν να εκπροσωπηθεί η Ελλάδα στην Επιτροπή για τη Θέση της Γυναίκας του ΟΗΕ, έτσι ώστε να επιστρέψει η χώρα στην δημοκρατική ομαλότητα. Επίσημη αντιπρόσωπος της Ελλάδας έγινε η Λίνα Τσαλδάρη. Συγχρόνως η κυβέρνηση Σοφούλη επέκτεινε με αναγκαστικό νόμο το δικαίωμα της ψήφου των γυναικών στις δημοτικές εκλογές και διόρισε δύο γυναίκες δημοτικούς συμβούλους. Στην Αθήνα οι απόψεις που κυριαρχούσαν έδειχναν ότι δεν θεωρείτο αυτονόητη η συμμετοχή των γυναικών στις δημοτικές εκλογές. Το ίδιο φανέρωνε και η μη κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων στο Σύνταγμα του 1952, στο οποίο αναγραφόταν απλά ως ερμηνευτική δήλωση ότι το εκλογικό δικαίωμα των γυναικών θα μπορούσε να καθοριστεί με βάση το νόμο. Τα νομοσχέδια που σχετίζονταν με την απονομή του εκλογικού δικαιώματος στις βουλευτικές εκλογές κατατέθηκαν πολύ πιο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

βιαστικά στη Βουλή μετά την ψήφιση του Συντάγματος από την συμπολίτευση και από την αντιπολίτευση.

Έτσι τον Ιούνιο του 1952 οι Ελληνίδες είχαν πλέον πλήρη εκλογικά δικαιώματα και ισοτιμία με τους άντρες. Και πάλι όμως θεωρήθηκε ότι θα έπρεπε προσωρινά να ανασταλεί το δικαίωμα και για αυτόν τον λόγο δεν πήραν μέρος στις συγκεκριμένες εκλογές. Πέρα από αυτό όμως, από τη στιγμή που οι γυναίκες απέκτησαν πλήρη εκλογικά δικαιώματα, το 1952, φάνηκε ότι η κοινωνία πείστηκε πως η κοινωνική τους θέση δεν θα αλλάξει και πως τα πολιτικά δεδομένα δεν πρόκειται να μεταβληθούν ριζικά. Η Ελλάδα φάνηκε ότι ήταν έτοιμη να εκπληρώσει τις αρχές της δημοκρατίας, έχοντας βέβαια η ίδια αρχικά εναρμονιστεί με τη Δύση και εκσυγχρονιστεί (Σαμίου, 2006: 200).

Φαίνεται λοιπόν ότι κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου οι γυναίκες έκαναν πολλές προσπάθειες για την κατάκτηση του δικαιώματος της ψήφου, άλλες από τις οποίες ήταν ως ένα βαθμό πετυχημένες, άλλες όμως ανεπιτυχείς. Αυτό που αποδεικνύεται είναι ότι δεν είχε ζυμωθεί ακόμα καλά στο μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών η σημασία που είχε η κατάκτηση της ψήφου εκ μέρους των γυναικών. Εξαιτίας αυτού ο φεμινισμός κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου δεν κατάφερε να πείσει την πλειοψηφία της κοινής γνώμης για το δίκαιο που χαρακτήριζε τον αγώνα του, με άμεση απόρροια να μην έχει τόσο πολλούς υποστηρικτές και φυσικά να μη διαθέτει τη δύναμη να κατακτήσει ακόμη περισσότερες επιτυχίες.

### **2.7.2 Γυναίκα και εργασία**

Η είσοδος της γυναίκας στο χώρο της εργασίας έχει ταυτιστεί με τη Βιομηχανική Επανάσταση και πιο συγκεκριμένα με όλους τους κοινωνικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς που πραγματοποιήθηκαν μετά τη χρήση των μηχανών. Η Βιομηχανική Επανάσταση διαχώρισε την κατοικία από την εργασία καθώς και τις ασχολίες των ανδρών και των γυναικών, εφόσον δέσποξε πλέον ο γεωργικός τομέας και οι γυναίκες άρχισαν να εργάζονται στο πλευρό των συζύγων τους. Εξαιτίας της αύξησης των μέσων παραγωγής, οι ιδιοκτήτες αναζητούσαν φθινό

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

εργατικό δυναμικό και για αυτόν τον λόγο χρησιμοποιήσαν γυναίκες και παιδιά στον τομέα της βιοτεχνίας. Στην Ελλάδα όλα αυτά συνέβησαν πολύ αργότερα, γιατί η είσοδος των γυναικών στη μισθωτή εργασία και η προστατευτική εργατική νομοθεσία που αφορούσε τις γυναίκες συστηματικοποιήθηκαν τον προηγούμενο αιώνα (Αθανασιάδου κ.α., 2001).

Την περίοδο που η έξοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας ακόμα δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί μαζική, ψηφίστηκε ο νόμος ΔΚΘ/1912 «Περί προστασίας γυναικών και ενηλίκων». Ο νόμος αυτός έδινε στις εργάτριες το δικαίωμα άδειας τοκετού 8 εβδομάδων και απαγόρευε τη μόνιμη αντικατάστασή τους, με λίγα λόγια την απόλυση τους για το συγκεκριμένο διάστημα. Το 1920 στην Ελλάδα με τον Νόμο 2274 κυρώθηκε η Διεθνής Σύμβαση της Ουάσιγκτον του 1919, που σχετίζονται με την απασχόληση των γυναικών τόσο πριν όσο και μετά τον τοκετό. Έτσι επεκτάθηκε η προστασία σε κάθε εργαζόμενη του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα εκτός από αυτές που απασχολούνται σε οικογενειακές επιχειρήσεις. Κατά το ίδιο έτος, η Ελλάδα είναι μία από τις πρώτες χώρες που έσπευσαν να κυρώσουν τις διεθνείς συμβάσεις εργασίας, όπως έκαναν και άλλα πολιτισμένα κράτη του κόσμου. Το γυναικείο κίνημα εξακολουθούσε να συναντά πολύ μεγάλες αντιδράσεις σε κάθε προσπάθεια που έκαναν οι γυναίκες να απελευθερωθούν, γιατί ήταν πολύ δύσκολο να αλλάξουν οι προκαταλήψεις αιώνων, που θεωρούσαν ότι η γυναίκα είναι μία παθητική και υποταγμένη σύζυγος, μάνα και νοικοκυρά που έπρεπε αδιαμαρτύρητα να δεχτεί την κοινωνική της μοίρα (Κραβαρίτου, 1991).

Μετά από πάρα πολλές διακυμάνσεις και εμπόδια που συνάντησαν οι φεμινιστικές οργανώσεις με το νομικό διάταγμα του 2620/1953, δόθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα διορισμού σε κάθε δημόσια θέση, εκτός από το στρατό και την εκκλησία, ενώ σταδιακά αυξήθηκαν και οι ευκαιρίες τους στην εκπαίδευση, αλλά και στην απασχόληση. Η στρατιωτική δικτατορία του Απριλίου του 1967 σταμάτησε τη δράση των γυναικείων οργανώσεων. Μόλις κατέρρευσε η δικτατορία και αποκαταστάθηκε η δημοκρατία, ευνοήθηκαν οι συλλογικές προσπάθειες των γυναικών και για αυτόν τον λόγο δημιουργήθηκαν και νέες οργανώσεις που είχαν ως

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

στόχο την δραστηριοποίηση των γυναικών και στον εργασιακό τομέα. Μάλιστα η δεκαετία 1980-1990, υπήρξε πάρα πολύ σημαντική για τη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό της Ελλάδας. Αφενός διαπιστώθηκε μία αύξηση του ρυθμού της απασχόλησης κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και αφετέρου υπήρξε μία σειρά από διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις, που κατοχύρωναν τα δικαιώματα της γυναίκας προάγοντας με αυτό τον τρόπο την ισότητα των φύλων στον τομέα της αμειβόμενης εργασίας. Εξαιτίας αυτού άλλωστε παρατηρείται και μία αύξηση του δείκτη της απασχόλησης των γυναικών κατά τα έτη 1981 και 1983, πάντα σχετικά με τις προηγούμενες δεκαετίες.

Οι κοινωνικές αντιλήψεις άλλαξαν, το μορφωτικό επίπεδο βελτιώθηκε, οι πολιτικές πρακτικές που προωθούσαν την ισότητα αυξήθηκαν, ενώ παρατηρήθηκαν πολλές αλλαγές και στην οικονομία, γιατί αυξήθηκαν και οι θέσεις εργασίας του τριτογενούς τομέα (Αθανασιάδου κ.α., 2001). Όλα τα παραπάνω λειτούργησαν ως παράγοντες ενίσχυσης της γυναικείας συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό.

### **Ενότητα 3η: Μεσοπόλεμος και γυναικεία περιοδικά**

#### **3.1 Ιστορικό συγκεκριμένο Μεσοπολέμου**

Αμέσως μόλις κατέρρευσε το μέτωπο στη Μικρά Ασία το 1922 ξεκίνησε στην Ελλάδα επανάσταση με αίτημα να αποπεμφθεί από την εξουσία ο βασιλιάς και όσοι συνέβαλαν να γίνει η μικρασιατική καταστροφή (Γιαννουλόπουλος, 2005: 256). Έτσι καταδικάστηκαν σε θάνατο έξι σημαντικά στελέχη των αντιβενιζελικών, κάτι που ενίσχυσε το χάσμα ανάμεσα σε αυτούς και στους βενιζελικούς (Γιαννουλόπουλος, 2005: 257-258).

Σχηματίστηκε κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κροκιά. Επιπλέον ο Βενιζέλος εξουσιοδοτήθηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στη διάσκεψη της Λωζάνης, όπου τον Ιανουάριο του 1923 αποφασίστηκε η πραγματοποίηση της ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (Γιαννουλόπουλος, 2005: 262-263).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Η πολιτική κατάσταση ήταν ιδιαίτερα έκρυθμη, ενώ χαρακτηριστική υπήρξε η αποχή των αντιβενιζελικών από τις εκλογές του Δεκεμβρίου (Βερέμης, 2005: 266-267) καθώς και το πολύ υψηλό ποσοστό αποχής (Ανδρικόπουλος, 1987: 18).

Μετά την άρνηση του Βενιζέλου να σχηματίσει κυβέρνηση καθώς και μετά από την παραίτηση του Καφαντάρη, ο Παπαναστασίου ήταν αυτός που ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας και έτσι εγκαθιδρύθηκε η αβασίλευτη δημοκρατία (Βερέμης, 2005: 269-271). Παρά το ότι υπήρχε Κοινοβούλιο και είχε ρυθμιστεί το καθεστωτικό, ο στρατός συνέχισε να παρεμβαίνει και να καθορίζει τις εξελίξεις καθώς και οι πολιτικοί να ανατρέπουν τις κυβερνήσεις για να ικανοποιήσουν τις δικές τους φιλοδοξίες. Έτσι μέχρι και τη δικτατορία του Πάγκαλου δημιουργήθηκαν τρεις κυβερνήσεις, μία από τον Σοφούλη και δύο από τον Μιχαλακόπουλο (Ανδρικόπουλος, 1987: 18-22).

Τον Ιούνιο του 1925 οι ένοπλες δυνάμεις προχώρησαν σε πραξικόπημα για να ανατραπεί η κυβέρνηση. Συγχρόνως ο Πάγκαλος άρχισε να ελέγχει την Αθήνα και έτσι έγινε αρχηγός του όλου κινήματος. Εν συνεχεία δημιούργησε μία νέα κυβέρνηση, η οποία πήρε και την ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής. Προχώρησε στη νομοθέτηση ενάντια στον αντικυβερνητικό τύπο και παρέπεμψε πολλούς κομμουνιστές σε δίκη για τα φρονήματά τους. Δρώντας με καιροσκοπικό τρόπο αποφάσισε να προσελκύσει τους αντιβενιζελικούς και να εξορίσει πολλούς βενιζελικούς. Τέλος προχώρησε στη διάλυση του κοινοβουλευτικού σώματος, έθεσε σε ισχύ ένα νέο Σύνταγμα και κήρυξε δικτατορία, η οποία ανετράπη τον Αύγουστο από τον Κονδύλη, αφού τον στήριξαν τα δημοκρατικά τάγματα τον Ντερτιλή και Ζέρβα. Σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος ήταν αντίθετος προς τη δικτατορία και έτσι ο Κονδύλης σχημάτισε κυβέρνηση και δέχθηκε να προχωρήσει στην προκήρυξη εκλογών (Ανδρικόπουλος, 1987: 23-24).

Στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1926 υπήρξε ισοψηφία ανάμεσα στις δύο παρατάξεις και έτσι προχώρησαν στη συγκρότηση οικουμενικής κυβέρνησης, πρωθυπουργός της οποίας ήταν ο Ζαΐμης. Η αντιπαράθεση μεταξύ τους οξύνθηκε ακόμη περισσότερο σχετικά με το ζήτημα ελέγχου του στρατού. Οι αντιβενιζελικοί

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

θέλησαν να αυξήσουν τους απότακτους ομοφρονούντες αξιωματικούς, ενώ οι βενιζελικοί ήταν αντίθετοι, επειδή φοβόντουσαν την ενίσχυση του πραξικοπήματος και την παρεμπόδιση της ιεραρχικής τους ανέλιξης (Ανδρικόπουλος, 1987: 34). Τελικά τον Ιανουάριο του 1927 η Βουλή επικύρωσε το νέο Σύνταγμα της Ελλάδας, το οποίο όριζε τη δημιουργία ενός νέου νομοθετικού σώματος, της Γερουσίας (Ρίζας, 2005: 284-287).

Την περίοδο αυτή ο Βενιζέλος αποφάσισε να επιστρέψει στην ενεργό δράση και λίγο αργότερα να δημιουργήσει κυβέρνηση και να προκηρύξει εκλογές, που βασιζόνταν στο πλειοψηφικό σύστημα, έτσι ώστε να μπορέσει να πάρει την αυτοδυναμία. Αυτό ανάγκασε όλα τα μικρότερα κόμματα αν ενωθούν υπό τον ίδιο. Στις εκλογές του Αυγούστου 1928 τα βενιζελικά κόμματα συγκέντρωσαν ένα πολύ υψηλό ποσοστό των ψήφων (Μαραντζίδης, 2005: 288-289).

Ο Βενιζέλος όμως, αφού κατάφερε να θέσει υπό τον έλεγχό του και τα δύο νομοθετικά σώματα, κατάφερε να αποδυναμώσει σημαντικά την αντιπολίτευση (Μαραντζίδης, 2005: 295). Τη συγκεκριμένη περίοδο ακολούθησε περισσότερο συντηρητικές θέσεις ψηφίζοντας Νόμο το 1929, ο οποίος όριζε ως ποινή φυλάκισης 6 μηνών έως 5 ετών και εξορία σε οποιοδήποτε εφάρμοζε ή κήρυττε ιδέες για να ανατρέψει το καθεστώς με τη βία (Μαραντζίδης, 2005: 301). Πέρα από αυτό οριζόταν ότι απαγορευόταν η ίδρυση και η λειτουργία κομμουνιστικών σωματείων, καθώς και η διεξαγωγή συγκεντρώσεων που είχαν ανάλογο περιεχόμενο (Ανδρικόπουλος, 1987: 42). Στόχος ήταν ο περιορισμός των εργατικών κινητοποιήσεων και της διασάλευσης της καθεστηκίας τάξης (Χατζηιωσήφ, 1988: 445).

Εξαιτίας όλων των παραπάνω άρχισαν να δημιουργούνται τριβές ανάμεσα στις δύο παρατάξεις. Το Λαϊκό κόμμα πήρε την απόφαση να απέχει για έξι μήνες από το κοινοβουλευτικό έργο, ενώ η διαμάχη επέτεινε ακόμη περισσότερο την επιθυμία που είχε ο Βενιζέλος να προωθήσει νόμο που θα περιορίζε την ελευθερία του Τύπου, λόγω των καταδικαστικών άρθρων που δημοσιεύονταν εκ μέρους των αντικυβερνητικών εφημερίδων για τον ίδιο (Μαραντζίδης, 2005: 303-306). Ακόμα

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

και μέσα στην παράταξη των βενιζελικών παρουσιάστηκαν αποσχιστικές τάσεις, με πολλά υψηλόβαθμα στελέχη να προσπαθούν να κατακρίνουν τον πρωθυπουργό για τη συγκέντρωση ενός μεγάλου αριθμού εξουσιών και για την λανθασμένη διαχείριση της οικονομίας (Μαραντζίδης, 2005: 297). Ιδιαίτερα ανησυχητικό υπήρξε για τον Βενιζέλο το ότι έγιναν δύο προσπάθειες πραξικοπήματος, εφόσον αυτές αποδείκνυαν ότι μέσα στο στράτευμα υπήρχαν πλέον και μοναρχικά στοιχεία (Ανδρικόπουλος, 1987: 41-42).

Σχετικά με την οικονομία κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού του Μεσοπολέμου η χώρα προχώρησε στη σύναψη δύο προσφυγικών δανείων το 1923 και το 1928 συνολικού ποσού 13 εκατομμυρίων λιρών για να μπορέσει να αντιμετωπίσει το πολύ σημαντικό ζήτημα της αποκατάστασης και της περίθαλψης των προσφύγων (Παντελάκης, 1988: 411). Οι πρόσφυγες έφταναν το 1.300.000, δηλαδή το 1/4 του ελληνικού πληθυσμού (Βεργόπουλος, 1978: 40). Για να μπορέσει να εκταμιευτεί το δάνειο οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν θέσει ως βασική προϋπόθεση να ομαλοποιηθεί η πολιτική ζωή και η οικονομία και φυσικά στη συνέχεια να ρυθμιστούν τα χρέη από τα δάνεια που είχε λάβει η Ελλάδα για τη συμμετοχή της στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (Παντελάκης, 1988: 410-415) καθώς και να σταθεροποιηθεί το εθνικό νόμισμα (Κωστής, 2005: 332). Κατά τη διάρκεια αυτής της χρονικής περιόδου συνήφθησαν τελικά δάνεια συνολικού ποσού 1.022 εκατομμυρίων Φράγκων, τα οποία δόθηκαν κυρίως για παραγωγικά έργα (Βεργόπουλος, 1978: 63-64). Για να αντιμετωπιστούν τα δημοσιονομικά προβλήματα και τα οικονομικά προβλήματα και για να αποπληρωθούν οι γενικές υποχρεώσεις της Ελλάδας, που έφταναν περίπου το 9% του εθνικού εισοδήματος. Η Ελλάδα αποδείχθηκε ένα αποτελεσματικό μέρος για επενδύσεις εξαιτίας της αναμόρφωσης του πιστωτικού συστήματος, της σταθεροποίησης της δραχμής κατά το 1928 και φυσικά της επέκτασης της τοπικής αγοράς. Τα κεφάλαια προήλθαν κατά κύριο λόγο από την Αγγλία, κάτι που αύξησε ακόμη περισσότερο τόσο την πολιτική όσο και την οικονομική εξάρτηση της Ελλάδας από αυτήν (Βεργόπουλος, 1978: 53-57, 71,72).



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ο μεγάλος αριθμός των προσφύγων έκανε επιτακτική την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης. Έτσι διευρύνθηκε η εθνική αγορά, αυξήθηκε η αγροτική παραγωγή (Βεργόπουλος, 1978: 20-21) και κατανεμήθηκαν τα εισοδήματα που προέκυψαν από τις αγροτικές δραστηριότητες (Βεργόπουλος, 1978: 21). Η άφιξη των προσφύγων μαζί με τη μεταρρύθμιση βοήθησαν στην εκβιομηχάνιση της χώρας (Γιαννουλόπουλος, 1978: 45-47). Κατά τα έτη 1920-1929 αυξήθηκαν οι βιομηχανικές μονάδες περίπου κατά 82% (Βεργόπουλος, 1978: 77). Αυτή την αύξηση ενίσχυσε και η πολιτική που ακολουθούσε η κυβέρνηση, η οποία προέβλεπε φορολογικές εξαιρέσεις και παροχή πιστώσεων (Μουζέλης, 1978: 48-49).

Η οικονομία της Ελλάδας επηρεάστηκε αρνητικά από την οικονομική κρίση του 1929. Ο πρωθυπουργός θέλοντας να αποφευχθεί η υποτίμηση του Εθνικού νομίσματος δεν προχώρησε στη λήψη αυστηρών μέτρων. Αντίθετα ζήτησε νέο δάνειο από τις Μεγάλες Δυνάμεις με το ταυτόχρονο πάγωμα της καταβολής των τόκων για πέντε έτη, κάτι το οποίο δεν έγινε αποδεκτό (Ανδρικόπουλος, 2005: 338-340). Οι εξαγωγές μειώθηκαν, το συνάλλαγμα υποτριπλασιάστηκε, εργοστάσια έκλεισαν, το κόστος ζωής εκτινάχθηκε καθώς επίσης και η ανεργία και η πείνα. Ο λαός αντιδρώντας σε όλη αυτή την κατάσταση προχώρησε σε διαδηλώσεις, τις οποίες η αστυνομία και ο στρατός κατέστειλαν με τη χρήση βίας (Ανδρικόπουλος, 1987: 49-54).

Με το πέρασμα των χρόνων η παγκόσμια οικονομική κατάσταση βελτιώθηκε, κάτι το οποίο βοήθησε την εθνική οικονομία να ανακάμψει (Ανδρικόπουλος, 1987: 56). Η Ελλάδα εντάχθηκε στις αναπτυσσόμενες βιομηχανικές χώρες, εφόσον αποφάσισε να στραφεί στην παραγωγή αντί στην εισαγωγή των βιομηχανικών προϊόντων και αναπτύχθηκαν κυρίως οι κλάδοι της ελαφριάς βιομηχανίας, που θεωρήθηκαν κατάλληλοι για εσωτερική κατανάλωση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ανάκαμψη των ετών 1932-1936 είχε κυρίως συγκυριακό χαρακτήρα. Για αυτόν τον λόγο και στα τέλη της δεκαετίας η παγκόσμια οικονομία ξεκίνησε να βελτιώνεται, ενώ η χώρα για μία ακόμα φορά εισήλθε στη διεθνή αγορά (Βεργόπουλος, 1978: 18-23). Ο Βενιζέλος παραιτήθηκε από το αξίωμα του πρωθυπουργού, ενώ ο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Παπαναστασίου προχώρησε στη συγκρότηση μιας βραχύχρονης κυβέρνησης, με διάρκεια μόλις μία εβδομάδα. Στις εκλογές του Σεπτεμβρίου φάνηκε η μείωση της δημοφιλίας του Βενιζέλου, εφόσον μειώθηκαν οι έδρες που εξασφάλισε το κόμμα του. Τελικά Κυβέρνηση σχημάτισε το Λαϊκό κόμμα μαζί με τα δεξιά κόμματα, που ήταν υπό την εξουσία του Τσαλδάρη (Μαραντζίδης, 2005: 346). Ο Τσαλδάρης κατανόησε ότι ο έλεγχος του στρατού θα μπορούσε να ενισχύσει την παράταξη του και για αυτόν τον λόγο ανέθεσε τα πολεμικά υπουργεία στους βενιζελικούς και έκανε διοικητικές αλλαγές στο πλαίσιο των Ενόπλων Δυνάμεων (Ανδρικόπουλος, 1987: 66-68). Έτσι ο Βενιζέλος μπόρεσε να ανατρέψει την κυβέρνηση κατά τον Ιανουάριο του 1933 (Μαραντζίδης, 2005: 346).

Σε εκλογές του 1935 ο Τσαλδάρης με τον Κονδύλη απέσπασαν το 65% των ψήφων. Με την απουσία των βενιζελικών, εξαιτίας της απειλής να εγκαθιδρυθεί ένα απολυταρχικό καθεστώς εκ μέρους της νέας κυβέρνησης, οι εργατικές, επαγγελματικές και φοιτητικές ομάδες έκαναν εκδηλώσεις υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας σε διάφορες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Τελικά η αστυνομία μαζί με μοναρχικές συμμορίες αποφάσισε τη διάλυσή τους με τη χρήση βίας. Η κατάσταση οξύνθηκε ακόμη περισσότερο όταν ο Κονδύλης ανέλαβε την πρωθυπουργία τον Αύγουστο 1935, αφού αποχώρησε ο Τσαλδάρης (Αλιβιζάτος, 1986: 90-94). Τον Ιανουάριο του 1936 προκηρύχθηκαν εκλογές, από τις οποίες αναδείχθηκαν 126 βουλευτές από τους φιλελεύθερους, 143 από τους βενιζελικούς και 15 από το ΚΚΕ (Κολιόπουλος, 2005: 362). Ο Σοφούλης αποφάσισε να υπογράψει σύμφωνο με το ΚΚΕ, κάτι που έγινε αφορμή να γίνει απόπειρα σχηματισμού δικτατορικής κυβέρνησης εκ μέρους των στρατοκρατών, κάτι που τελικά κατάφερε να αποτρέψει ο βασιλιάς, κάνοντας τον Μεταξά Υπουργό στρατιωτικών (Κολιόπουλος, 2005: 363).

Μόλις ο Μεταξάς ανέλαβε το αξίωμα του πρωθυπουργού προχώρησε σε βιαιοπραγίες εις βάρος των αριστερών και σε καταστολή των απεργιακών κινητοποιήσεων με τη βία εκ μέρους της αστυνομίας. Τα αστικά κόμματα δεν μπόρεσαν να αντιδράσουν στην πολιτική του, ενώ μέλη των Φιλελευθέρων τάχθηκαν

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

υπέρ του δικτατορικού καθεστώτος, από τη στιγμή που θα κυβερνούσαν οι ίδιοι και ο Μεταξάς (Ανδρικόπουλος, 1987: 221-222). Τελικά ο Γεώργιος και ο Μεταξάς αποφάσισαν να ανατραπεί το πολίτευμα υπό την προοπτική να υπάρξει συμφωνία μεταξύ των μετριοπαθών στρατοκρατών και των φιλελευθέρων (Ανδρικόπουλος, 1982: 230-234). Ο Μεταξάς πίστευε ότι θα έπρεπε να δημιουργηθεί μία κοινωνία που δεν θα χαρακτηριζόταν από έντονες διαφοροποιήσεις, ενώ το εθνικό κέντρο θα ήταν ο φορέας όλων των εξουσιών για να εξασφαλιστεί η κοινωνική ισορροπία (Αλιβιζάτος, 1986: 104-105). Για αυτό έβαλε περιορισμούς στις ειδήσεις των εφημερίδων και άσκησε πίεση να συγράφουν εγκωμιαστικά άρθρα προς το πρόσωπό του. Το κίνημα αυτό όμως δεν κατάφερε να κερδίσει τη μαζική αποδοχή εκ μέρους του λαού (Ανδρικόπουλος, 1987: 237).

Φαίνεται λοιπόν ότι στον πολιτικό τομέα ο Μεσοπόλεμος χαρακτηρίστηκε από τη διαρκή ανατροπή των κυβερνήσεων, λόγω της διαμάχης ανάμεσα στις δύο βασικές παρατάξεις, στους βενιζελικούς και στους αντιβενιζελικούς (Ανδρικόπουλος, 1978: 251). Από τη μία οι βενιζελικοί υποστήριζαν τον εξευρωπαϊσμό της Ελλάδας και την εγκαθίδρυση του καπιταλιστικού συστήματος, ενώ από την άλλη οι αντιβενιζελικοί ήταν ενάντια του εκσυγχρονισμού και για αυτόν τον λόγο συγκέντρωσαν γύρω τους τα λαϊκά εργατικά στρώματα, τους μικροαστούς και κάποιους θιασώτες της μοναρχίας (Βεργόπουλος, 1978: 122-125). Από το 1922 και μετά γίνεται αντιληπτό ότι η κρίση είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός εθνικιστικού κινήματος, εξαιτίας του οποίου ακολούθησε η επικράτηση του φασισμού (Βεργόπουλος, 1978: 146-150). Το καθεστώς της 4ης Αυγούστου άνοιξε το δρόμο για την αφομοίωση των φασιστικών ιδεολογιών εκ μέρους των συντηρητικών αστικών δυνάμεων και για την υπονόμευση των δημοκρατικών θεσμών, με απώτερο στόχο να αποκτηθεί η εξουσία (Χατζηιωσήφ, 1988: 439-440).

Τέλος στον ιδεολογικό τομέα πρέπει να αναφερθεί πως η κοινωνική πραγματικότητα, έτσι όπως ήταν διαμορφωμένη, προξενούσε έντονη δυσφορία στους ανθρώπους του πνεύματος. Έτσι κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου στο χώρο της τέχνης ήταν εμφανής μία αίσθηση παρακμής. Αυτή η ιδεολογική κρίση οδήγησε τους

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

νέους να απορρίψουν την πραγματικότητα, να αναζητήσουν λύτρωση σε διαφορετικούς κόσμους και να επιδοθούν στην προσέγγιση της ουσίας, αλλά και της αλήθειας.

Πολλοί διανοούμενοι ακολούθησαν το σοσιαλισμό, επειδή επιθυμούσαν την αλλαγή και την εξεύρεση ενός κόσμου, που θα βασιζόταν σε νέες αξίες. Το απόλυτο ιδανικό για τους ίδιους ήταν η δημιουργία μιας κοινωνίας, που θεμελιωνόταν στην ισότητα, όπου κανένας άνθρωπος δεν θα είναι εργαλείο του άλλου όπως συνέβαινε στον αστισμό (Βεργόπουλος, 1978: 156-200).

### **3.2 Τα γυναικεία περιοδικά του Μεσοπολέμου**

Η είσοδος της γυναίκας αρχικά στο χώρο της λογοτεχνίας και αργότερα στη δημοσιογραφία της επέτρεψε να κατανοήσει τη δυσμενή κοινωνική θέση στην οποία βρισκόταν συγκριτικά με τον άνδρα και να προσπαθήσει να διαχειριστεί τη δυσφορία των έμφυλων ανισοτήτων. Η συγκεκριμένη συνειδητοποίηση της έδωσε το έναυσμα να χρησιμοποιήσει τον Τύπο για να διαφωτίσει και τις υπόλοιπες γυναίκες, έτσι ώστε όλες μαζί να εργαστούν για να αλλάξουν τη ζωή τους.

Τα πρώτα περιοδικά με φεμινιστικό προβληματισμό, εκδόθηκαν σε διάφορες περιοχές, όπως ήταν η Κωνσταντινούπολη και η Σμύρνη, εκ μέρους μορφωμένων γυναικών και κυρίως διδασκαλισσών, που είχαν κατανοήσει πλήρως τους περιορισμούς που υφίσταντο οι γυναίκες ως κοινωνική ομάδα (Κυριακίδου, 2001: 68-70). Τα συγκεκριμένα περιοδικά, εκτός από ιστορικά και λογοτεχνικά πονήματα, αλλά και κείμενα ποικίλης ύλης, περιλάμβαναν και άρθρα σχετικά με τη διεύρυνση των δικαιωμάτων της γυναίκας, αλλά και με το χώρο στον οποίο δραστηριοποιείτο. Δεν αμφισβητούσαν ολοκληρωτικά τις πεποιθήσεις του παρελθόντος γύρω από τον φυσικό προορισμό που είχε κάθε γυναίκα, αλλά συνέχισαν να αναπαράγουν μέσα από τα άρθρα την ιδεολογία που επικρατούσε γύρω από τους έμφυλους ρόλους. Πέρα από αυτό όμως άρχισαν να αποδίδουν ένα θετικό πρόσημο στα στοιχεία που χαρακτήριζαν τη γυναικεία ψυχοσύνθεση, τα οποία θεωρούσαν ωφέλιμα τόσο για το εθνικό όσο και για το κοινωνικό σύνολο (Βαρίκα, 1988: 8-10).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Μέσα στα πλαίσια της περιφέρειας της Ελλάδας το πιο γνωστό περιοδικό τέτοιου είδους στόχευσης ήταν η «Εφημερίς των κυριών», που χαρακτηριζόταν από μετριοπάθεια και εκδόθηκε εκ μέρους της Καλλιρρόης Παρρέν το 1887. Κυκλοφόρησε μέχρι και το 1918. Η κυκλοφορία του ήταν ευρεία, εφόσον αποτελούσε το πρώτο έντυπο που ωθούσε τις γυναίκες να αγωνιστούν για τον εαυτό τους και για να χειραφετηθεί το φύλο τους (Σκλαβενίτη, 2008: 314-315).

Στα άρθρα που δημοσιεύονταν σε αυτό παρουσιαζόταν η υπάρχουσα κατάσταση (Κυριακίδου, 2001: 72), καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι γυναίκες μπορούσαν να κατακτήσουν την ανεξαρτησία και να απελευθερωθούν από την κηδεμονία των ανδρών (Κυριακίδου, 2000: 172). Πέρα από αυτά λειτουργούσε και ως μία ομάδα πίεσης για να διεκδικήσουν οι γυναίκες αιτήματα κυρίως στους τομείς της εργασίας και της εκπαίδευσης (Κυριακίδου, 2001: 72-73). Εκτός από τα άρθρα φεμινιστικού προβληματισμού, τα οποία άλλωστε προκάλεσαν μεγάλο πλήθος αντιδράσεων (Βαρίκα, 1987: 12), το συγκεκριμένο περιοδικό περιλαμβάνει και κάποια λογοτεχνικά κείμενα (Σκλαβενίτη, 2008: 316), καθώς και κείμενα με ταξίδια, συνταγές και μύδα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι η «Εφημερίς» δεν απομακρύνθηκε ιδιαίτερα από την επικρατούσα εθνικιστική ιδεολογία. Αντίθετα και κυρίως κατά την τελευταία περίοδο της κυκλοφορίας της επικεντρώθηκε κυρίως στο να διαφυλάξει και να διαδώσει την παράδοση και τη φιλανθρωπία (Σκλαβενίτη, 2008: 316-317).

Κατά την περίοδο μεταξύ των Βαλκανικών πολέμων και κυρίως προς το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι Ελληνίδες φεμινίστριες δεν σημείωσαν πολύ μεγάλη δημοσιογραφική δράση. Από τη στιγμή που συνέδεαν τον αγώνα για τη χειραφέτηση κυρίως με τους εθνικούς αγώνες, ήταν φυσικό να επικεντρώσουν τις δυνάμεις τους στην παροχή βοήθειας προς τη χώρα. Εξαιτίας αυτού όλες οι οργανώσεις που τάσσονταν υπέρ της γυναικείας χειραφέτησης δεν προχώρησαν στην έκδοση φεμινιστικών περιοδικών, ενώ τα περισσότερα άρθρα που δημοσίευαν δεν αφορούσαν ξεκάθαρα γυναικεία θέματα, αλλά κυρίως λογοτεχνικά. Βασική και κοινή θέση στα άρθρα του γυναικείου προβληματισμού συνέχισε να αποτελεί η

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

κατοχύρωση των αστικών δικαιωμάτων στο όνομα της ιδιαίτερης φύσης της γυναίκας καθώς και των οικονομικών συνθηκών που ανάγκαζαν κάθε γυναίκα να εισέλθει πλέον στην αγορά εργασίας. Όσον αφορά στο σημαντικό ζήτημα της ψήφου, εμφανίστηκαν κάποια σχετικά άρθρα, εξαιτίας των πολιτικών συνθηκών, που ήταν ευνοϊκότερες. Παρόλα αυτά εξακολουθούσε να κυριαρχεί η αντίληψη ότι οι πιο πολλές γυναίκες δεν ήταν ακόμα έτοιμες για την απόκτηση αυτού του δικαιώματος.

Αμέσως μετά τη λήξη του πολέμου οι διεκδικήσεις των γυναικών, για ορισμένες από αυτές τουλάχιστον, έπαψαν να συνδέονται με τις εθνικές και για αυτόν το λόγο άρχισε να νοηματοδοτείται με διαφορετικό τρόπο ολόκληρη η έννοια του φεμινισμού (Σκλαβενίτη, 1988: 13-15). Βέβαια οι πιο πολλές εξακολούθησαν να χρησιμοποιούν ως βασικό επιχείρημα για την απόκτηση των δικαιωμάτων τη σημαντική βοήθεια που προσέφεραν σε περιόδους πολέμου προς την πατρίδα, καθώς και τις φιλανθρωπικές δραστηριότητες (Κυριακίδου, 2001: 95-96), συνεχίζοντας ταυτοχρόνως να αποδέχονται ότι κάθε γυναίκα διέθετε εγγενή χαρακτηριστικά, τα οποία την διέκριναν από τους άντρες (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 93-94).

Κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου οι εφημερίδες, αλλά και τα περιοδικά φεμινιστικού ενδιαφέροντος αυξήθηκαν σε αριθμό εξαιτίας της εδραίωσης και της ανάπτυξης του φεμινιστικού κινήματος (Κυριακίδου: 2001, 69-73). Ο σκεπτικισμός που κυριαρχούσε γύρω από τον τρόπο με τον οποίο είχε δομηθεί η κοινωνία, αλλά και οι διαμαρτυρίες απέναντι στην κοινωνική ανισότητα δημιούργησαν ένα πολύ ευνοϊκό κλίμα για να διαχυθούν οι φεμινιστικές απόψεις (Κυριακίδου, 2001: 73). Πέρα από αυτά το κοινωνικό και πολιτικό συγκείμενο και οι αλλαγές που παρατηρήθηκαν στο φεμινιστικό χώρο καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την κυκλοφορία όλων των γυναικείων περιοδικών. Πιο αναλυτικά κατά τα έτη 1920-1930 εκδόθηκαν πολύ περισσότερα έντυπα τέτοιου είδους προβληματισμού, εξαιτίας των μαζικών γυναικείων κινητοποιήσεων για την απόκτηση του δικαιώματος ψήφου. Αντίθετα κατά τη δεύτερη δεκαετία του Μεσοπολέμου το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης επηρέασε με αρνητικό τρόπο την κυκλοφορία αυτών και στη συνέχεια η εγκαθίδρυση

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

της δικτατορίας διέκοψε πλέον την έκδοση περισσότερων περιοδικών (Σαμίου, 1988: 24).

Η θεματολογία των περιοδικών που εκδίδονταν ήταν κατά κύριο λόγο κοινή. Πιο συγκεκριμένα ασκούσαν κριτική σε διάφορες παρωχημένες και ξεπερασμένες απόψεις (Κυριακίδου, 2001: 65) και τόνιζαν ιδιαίτερα ζητήματα που σχετίζονταν με την εκπαίδευση, με τη συμμετοχή στις πολιτικές διαδικασίες και με την εργασία. Πέρα από αυτά ζητούσαν να μεταβληθεί η οικογενειακή νομοθεσία (Κυριακίδου, 2001: 95), να παταχθεί η εκπόρνευση και να επικρατήσει η ειρήνη (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 25-26) και παράλληλα να προβληθεί τόσο η εγχώρια όσο και η διεθνής φεμινιστική κίνηση (Σαμίου, 1988: 28).

Μία πολύ σημαντική διαφορά σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες ήταν η συνειδητοποίηση ότι η συλλογική δραστηριοποίηση στα πλαίσια του φεμινιστικού αγώνα ήταν πλέον αναγκαία. Εξαιτίας αυτού οι περισσότερες γυναίκες θέλησαν να συνεργαστούν με φεμινίστριες που είχαν διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 25) και να συμπράξουν και με άνδρες αρθρογράφους για να αυξηθεί η απήχηση που είχαν τα αιτήματά τους (Κυριακίδου, 2001: 95). Η συλλογική δράση όμως δεν ήταν σε κάθε περίπτωση εφικτή. Τα φεμινιστικά σωματεία, παρά το ότι τόνιζαν ότι ήταν υπερκομματικά, συνεργάζονταν ορισμένες φορές και με κόμματα στην απόπειρά τους να προωθήσουν τις δικές τους διεκδικήσεις (Ψαρρά, 1985: 57-58). Ανάλογα με τις κοινωνικοπολιτικές ιδέες, στις οποίες πίστευαν τα μέλη τους, προχωρούσαν και στην ερμηνεία των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες υπό διαφορετικό πρίσμα και πολλές φορές είχαν διαφορετικές απόψεις γύρω από τον τρόπο γυναικείας δράσης, κάτι που οδήγησε στην ύπαρξη διαφωνιών μεταξύ τους (Σαμίου, 1988: 24-26).

Το μακροβιότερο φεμινιστικό έντυπο της συγκεκριμένης περιόδου ήταν η «Ελληνίς», που εκδιδόταν κατά τα έτη 1929 έως 1940. Αποτελούσε όργανο του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 36-42), που ήταν μία ετερόκλητη ένωση από συντηρητικές και μαχητικές φεμινίστριες (Ψαρρά, 2008: 163-164) καθώς και από φιλανθρωπικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και φεμινιστικές

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

οργανώσεις (Κυριακίδου, 2001: 74). Διευθύντρια του περιοδικού υπήρξε η Αθηνά Γαϊτάνου-Γιαννιού (Ψαρρά, 2008: 162), ενώ από το 1933 τη θέση της πήρε η Ελένη Ρουσόπουλου. Το περιοδικό ήταν γραμμένο στην απλή καθαρεύουσα (Ψαρά, 2008: 163-164) και απώτερο στόχο του είχε μέσα από τις σελίδες του να παρουσιάσει τον γνήσιο ελληνικό φεμινισμό (Κυριακίδου, 2001: 74), να εκφράσει τις φεμινιστικές τάσεις και τέλος να κάνει εφικτή τη συνεργασία ανάμεσα σε όλες τις γυναίκες (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 42-43). Για αυτόν τον λόγο προχώρησε στην ανάδειξη θεμάτων, όπως ήταν η απόκτηση της ψήφου (Κυριακίδου, 2001: 75-78), παρά το ότι διατηρούσε ακόμα κάποιες επιφυλάξεις σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος εκ μέρους των αναλφάβητων γυναικών (Σαμίου, 1987: 25) και φυσικά να βελτιώσει τη γυναικεία επαγγελματική εκπαίδευση καθώς και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες οι γυναίκες εργάζονταν. Ανάμεσα στα άλλα φιλοξενούσε και πολλά εθνικά ζητήματα καθώς και ζητήματα μητρότητας, ειρήνης και ηθικής. Επιπλέον πρόβαλλε ιδιαίτερα τις γυναικείες επιτυχίες της εποχής (Κυριακίδου: 2001, 75-76) παρουσιάζοντας παραδείγματα γυναικών, που μάχονταν για το φεμινιστικό κίνημα (Ψαρρά, 2008: 164) και βοηθούσαν τους άπορους, αλλά και την Ελλάδα σε περιόδους πολέμου (Κυριακίδου, 2001: 75-76). Με αυτόν τον τρόπο πάσχιζε να αποδείξει ότι κάθε γυναίκα ήταν βασικός παράγοντας στη διαμόρφωση μιας καλύτερης και σωστότερης κοινωνίας (Κυριακίδου, 2001: 75-76). Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι το περιοδικό δεν περιλάμβανε αποκλειστικά και μόνο φεμινιστικά άρθρα, αλλά και κείμενα, που θα χαρακτηρίζονταν ευρύτερου ενδιαφέροντος (Κυριακίδου, 2001: 76-77).

Η «Ελληνίς» συνέχισε την πορεία της μέχρι και την Κατοχή, άλλαξε όμως στη συνέχεια τόσο στο ύφος όσο και στο περιεχόμενο (Ψαρρά, 2008: 163).

Ακόμα πιο μαχητική ήταν η «Σοσιαλιστική Ζωή» των ετών 1928 και 1935, που εκδιδόταν από τον Σοσιαλιστικό Όμιλο Γυναικών. Είχε ιδρυθεί το 1919 και διευθύντρια του ήταν για άλλη μία φορά η Αθηνά Γαϊτάνου-Γιαννιού (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 36-48). Σχετικά με το ιδανικό γυναικείο πρότυπο τόνιζε ότι η γυναίκα θα έπρεπε να προΐσταται σε κάθε περίπτωση της αστής, εφόσον η τελευταία



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ασπαζόταν τις περισσότερες φορές ανδρικές συμπεριφορές, καθώς και εκείνης που είχε εσωτερικεύσει τις αναχρονιστικές αντιλήψεις που σχετίζονταν με το ρόλο της μέσα στην κοινωνία (Κυριακίδου, 2001: 84). Η «Σοσιαλιστική ζωή» κυκλοφορούσε ως ενιαίο τεύχος και είχε κοινή επωνυμία με το περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος (Κυριακίδου, 2001: 82), εφόσον ο Όμιλος θεωρούσε ότι ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος ο σοσιαλιστικός με το φεμινιστικό αγώνα (Σαμίου, 1988: 25-28) και έτσι προχώρησαν στην ερμηνεία όλων των ζητημάτων που φιλοξενούσε μέσα από μία σοσιαλιστική θέαση (Κυριακίδου, 2001: 85).

Τα περισσότερα άρθρα αφιερώνονταν στην εργασία, αλλά και στην πολιτικοποίηση των γυναικών (Κυριακίδου, 2001: 82-84). Πέρα από αυτά στο περιοδικό δημοσιεύονταν και φιλειρηνικά άρθρα (Κυριακίδου, 2001: 82-85), καθώς και κείμενα σχετικά με τις εξελίξεις του φεμινιστικού κινήματος τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές πεδίο (Κυριακίδου, 2001: 84-85). Περιλάμβανε και άρθρα σχετικά με την τέχνη και τη μόδα.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι πέρα από τις προοδευτικές θέσεις, που το περιοδικό προπαγάνδιζε, δεν αμφισβητούσε τις αντιλήψεις που κατασκεύαζε η κοινωνία για το γυναικείο φύλο, θεωρώντας ότι η σωστή διαχείριση μπορούσε να αποδείξει την ικανότητα που έχουν οι γυναίκες να βοηθούν την ευημερία της κοινωνίας (Κυριακίδου, 2001: 84-86) και συγχρόνως αμφιβάλλοντας για τη συμμετοχή των ίδιων στις βουλευτικές εκλογές (Σαμίου, 1988: 25).

Εν συνεχεία, η «Φεμινιστική» και η «Εύα Νικήτρια» ήταν κάποια βραχύβια έντυπα του Μεσοπολέμου, που εκδόθηκαν σε περιοχές μακριά από την πρωτεύουσα, αποδεικνύοντας ότι σε ολόκληρη τη χώρα είχε ξεκινήσει να αμφισβητείται ο κοινωνικά προσδιορισμένος γυναικείος ρόλος και να εξαπλώνεται το φεμινιστικό κίνημα (Σαμίου, 1988: 24-28). Πιο συγκεκριμένα η «Εύα Νικήτρια», που εκδιδόταν κατά τα έτη 1921 έως 1923, ήταν υπό την ευθύνη του τμήματος του Λυκείου Ελληνίδων της Ζακύνθου (Κυριακίδου, 2001: 78-79). Όλοι/ες οι αρθρογράφοι του περιοδικού, τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες, ήταν υπέρ του να χαραχθεί μία κοινή πολιτική γραμμή εκ μέρους όλων των φεμινιστικών οργανώσεων. Για αυτόν τον λόγο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

προχωρούσαν στη συγγραφή άρθρων ποικίλης ύλης, αλλά και φεμινιστικών κειμένων, που παρουσίαζαν τη δυσμενή θέση των γυναικών μέσα στην κοινωνία. Διεκδικούσαν ίσα αστικά δικαιώματα (Κυριακίδου, 2001: 78-79) και παρουσίαζαν παραδείγματα από γυναίκες που βοήθησαν πολύ στους εθνικούς αγώνες και είχαν έντονη φιλανθρωπική δράση (Κυριακίδου, 2001: 78).

Από την πλευρά της, η «Φεμινιστική» αποτέλεσε μία εκδοτική προσπάθεια της Φεμινιστικής Ένωσης Μακεδονίας Θράκης (Καλαντζοπούλου, 2008: 243), η οποία όμως δεν κατάφερε να αποδώσει εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων. Τα τρία πρώτα τεύχη αυτής ήταν δεκαπενθήμερα και τα δύο τελευταία μηνιαία (Καλαντζοπούλου, 2008: 243-244). Η Φεμινιστική Ένωση Μακεδονίας Θράκης βρισκόταν σε συνεργασία με το Σύνδεσμο για τα δικαιώματα της γυναίκας (Καλατζοπούλου, 2008: 243) και για αυτόν τον λόγο σταμάτησε να λειτουργεί κατά το έτος 1933, όταν τα μέλη της αποφάσισαν να ενταχθούν σε αυτόν (Κυριακίδου, 2001: 88). Η «Φεμινιστική» θέλησε να θέσει υπό αμφισβήτηση όλες τις διαδεδομένες αντιλήψεις γύρω από την πνευματική κατωτερότητα της γυναίκας, τον περιορισμό μέσα στον οίκο και τους ρόλους που θα μπορούσε η ίδια να αναλάβει (Καλαντζοπούλου, 2008: 243). Διεκδικούσε με πολύ μαχητικό τρόπο την κατοχύρωση των εργασιακών, των εκπαιδευτικών και των πολιτικών δικαιωμάτων, ενώ τόνιζε συνεχώς το ζήτημα της ιθαγένειας κάθε παντρεμένης γυναίκας καθώς και της επικράτησης της πολύ σημαντικής κοινωνικής αλληλεγγύης. Τα κείμενα που περιλάμβανε ήταν όλα επιστημονικά τεκμηριωμένα και με αυτά έφερε στο προσκήνιο όλα τα επιτεύγματα του φεμινιστικού κινήματος τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πέρα από αυτό αφιέρωνε πολλά άρθρα και στην ασπμαχία που είχε με την «Εφημερίδα των Γυναικών» (Κυριακίδου, 2001: 89) και σε διάφορα λογοτεχνικά κείμενα (Καλαντζοπούλου, 2008: 244).

Είναι σημαντικό να τονιστεί πως πολλά από τα ενυπόγραφα άρθρα που περιελάμβανε η «Φεμινιστική» συντάσσονταν και από άντρες, εφόσον στο διοικητικό συμβούλιο αυτοί αντιπροσώπευαν περίπου το 25% (Κυριακίδου, 2001: 89-91).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Οι γυναικείες εφημερίδες «Εφημερίς των Ελληνίδων» του 1930 και «Εφημερίς των Γυναικών» του 1929 ήταν έντυπα πολύ συντηρητικών αρχών, που εκδίδονταν από ιδιώτες και κυκλοφορούσαν εβδομαδιαία. Πέρα από τα φεμινιστικά κείμενα είχαν και πολλά άρθρα ευρύτερου ενδιαφέροντος (Κυριακίδου, 2001: 86-87). Αναλυτικότερα η «Εφημερίς των Ελληνίδων», που είχε εκδότρια την Ελένη Πουρνάρα, απέρριπτε όλα τα στερεότυπα του παρελθόντος γύρω από τη θέση της γυναίκας, διατηρούσε όμως μία ξεκάθαρα επιφυλακτική στάση απέναντι στις σύγχρονες Ελληνίδες που συμμερίζονταν ανδρικές συνήθειες και αντίθετα από τη φύση τους, αποφάσιζαν να μη γίνουν μητέρες. Μέσα στις σελίδες του δημοσιεύονταν αγγελίες γύρω από την εύρεση εργασίας και αναδεικνύονταν ζητήματα σχετικά με τη μητρότητα, τη μόρφωση και την εργασία (Κυριακίδου, 2001: 92).

Η «Εφημερίς των Γυναικών» με τη σειρά της κυκλοφόρησε στη Θεσσαλονίκη εκ μέρους της Μερόπης Βασιλικού (Κυριακίδου, 2001: 92). Αποδεχόταν πλήρως την πεποίθηση γύρω από την αδυναμία της γυναικείας φύσης (Κυριακίδου, 2001: 87) και δεν επιδίωκε οι γυναίκες να διεκδικήσουν με μαχητικό τρόπο τη μεταβολή της ισχύουσας πραγματικότητας (Καλαντζοπούλου, 2008: 243). Η ίδια θεωρούσε ότι η ισότητα ήταν μία αρμονική σύζευξη ανάμεσα στα δύο φύλα, που θα μπορούσε να ωφελήσει σημαντικά την κοινωνία. Ο συντηρητικός προσανατολισμός που είχε επηρέαζε σε μεγάλο βαθμό και το περιεχόμενο των άρθρων της, αφού τα περισσότερα από αυτά σχετίζονταν με τη φιλανθρωπία, την εκπαίδευση και τη μητρότητα (Κυριακίδου, 2001: 87), ενώ άρθρα σχετικά με την εργασία και την πολιτική ήταν σπάνια. Επιπλέον ορισμένα άρθρα αναφέρονταν και στη διαμάχη που είχε με την «Φεμινιστική», η οποία υποστήριζε ένα πιο μαχητικό τρόπο δράσης, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως (Κυριακίδου, 2001: 87-89).

Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το 1930, η Εύχαρις Πετρίδου προχώρησε στην έκδοση και του εβδομαδιαίου εντύπου «Η Γυναίκα» (Αβδελά & Ψαρρά, 1985: 36), το οποίο περιλάμβανε επιστημονικά, φιλολογικά και νομικά άρθρα. Δυστυχώς όμως δεν έχει διασωθεί κάποιο τεύχος του. Στα γυναικεία περιοδικά θα πρέπει να ενταχθεί και το δελτίο του Λυκείου των Ελληνίδων, το οποίο

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

συγκέντρωνε κυρίως πιο συντηρητικές φεμινίστριες. Απώτερος στόχος του ήταν να μεταδώσει ηθικές και ιδεολογικές αξίες σε κάθε γυναίκα. Κατά το χρονικό διάστημα 1920 με 1939 εκδιόταν μία φορά κάθε χρόνο και περιλάμβανε νομοθετικά, παιδαγωγικά, φιλανθρωπικά και καλλιτεχνικά πεπραγμένα του Λυκείου (Κυριακίδου, 2001: 93).

Τέλος όλες οι γυναίκες, οι οποίες ακολουθούσαν κομμουνιστικές ιδέες, δεν προχώρησαν στην έκδοση φεμινιστικού εντύπου (Κυριακίδου, 2001: 93), αλλά αρκέστηκαν απλά και μόνο στη δημοσίευση άρθρων στα έντυπα «Ριζοσπάστης», «Πρωτοπόρος» και «Νεολαία». Μέσα από αυτά έκαναν μία κριτική στις αστές φεμινίστριες εξαιτίας της προσπάθειάς τους να δημιουργήσουν εντυπώσεις, ενώ συγχρόνως υπογράμμιζαν και την ανάγκη να ενταχθούν στο ΚΚΕ, ώστε κάθε γυναίκα να βάλει τέλος στη γενική εκμετάλλευση (Κυριακίδου, 2001: 34).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

## ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

### Το περιοδικό ο Αγώνας της Γυναίκας και ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Το 1920 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με κυριότερη επιδίωξη να αναμορφωθεί πλήρως η νομοθεσία έτσι ώστε να επιτευχθεί η αστική, κοινωνική και πολιτική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (Boutzouni, 2006: 570-571). Η Αύρα Θεοδοροπούλου<sup>1</sup> υπήρξε πρόεδρος αυτού του Σωματείου μέχρι και το 1958 (Μπουτζουβή, 2008: 415).

Μεταξύ των συνεργατριών ήταν η Μαρία Σβώλου<sup>2</sup>, η Ρόζα Ιμβριώτη, η Άννα Παπαδημητρίου, η Μαρία και η Ελένη Νεγρεπόντη<sup>3</sup> και η Αγνή Στουδίτου.<sup>4</sup> Μετά το

---

<sup>1</sup> Η Αύρα Θεοδοροπούλου-Βλαχοπούλου (1880-1963) υπήρξε καθηγήτρια μουσικής, δημοσιογράφος και συγγραφέας. Είναι γνωστή για την έντονη δραστηριοποίηση της μέσα στο φεμινιστικό κίνημα από τις αρχές του 20ου αιώνα, ενώ πρωτοστάτησε και στην ίδρυση του Κυριακού Σχολείου Εργατριών κατά το 1911, καθώς και του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας το έτος 1920. Υπήρξε μάλιστα και πρόεδρος του Σωματείου από την αρχή της λειτουργίας του μέχρι και το 1958. Έχοντας αυτή τη θέση συμμετείχε σε πολλά συνεδρία (Μπουτζουβή, 2008: 410-415) και έγραψε πολλά άρθρα, κυρίως στο περιοδικό που εξέδιδε ο Σύνδεσμος και όλα αφορούσαν το γυναικείο ζήτημα. Πρέπει να σημειωθεί ότι, πέρα από τον μαχητικό τρόπο διεκδίκησης των γυναικείων δικαιωμάτων, δεν αμφισβήτησε ποτέ τον παραδοσιακό ρόλο που είχε η γυναίκα σαν μητέρα, αλλά προχώρησε σε ένα περιορισμό των αξιώσεών της απέναντι στις νομοθετικές αλλαγές. Η ίδια έμεινε πιστή στο όραμα δραστηριοποίησης όλων των γυναικών στον φεμινιστικό αγώνα, ανεξάρτητα από την ιδεολογία τους. Για αυτό άλλωστε συμμετείχε και σε πάρα πολλά διεθνή σωματεία. Αναλυτικότερα ήταν μέλος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών Σουφραζετων, ενώ βοήθησε να συσταθεί και η μικρή Αντάντ των Γυναικών (Μπουτζουβή, 2008:415). Υπήρξε πρόεδρος αυτής για δύο χρόνια και πρόεδρος του ελληνικού τμήματος της οργάνωσης για πέντε χρόνια. Επιπλέον άσκησε και καθήκοντα προέδρου για ένα χρόνο στην Πανελλαδική Ομοσπονδία Γυναικών. Ταυτόχρονα είχε και έντονη αντιπολεμική δράση, εφόσον έλαβε μέρος σαν νοσοκόμα στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 και στους Βαλκανικούς πολέμους. Μάλιστα για τη συμμετοχή της αυτή απέσπασε και πολλά βραβεία. Το έτος 1916 προχώρησε στην ίδρυση του σωματείου η Αδερφή του Στρατιώτου, το οποίο στόχο είχε να επιλύσει τα κοινωνικά προβλήματα που προκάλεσαν οι πόλεμοι και να αναδείξει τις γυναίκες σαν ενεργητικά υποκείμενα. Πέρα από όλα αυτά συμμετείχε και σε οργανώσεις που είχαν καλλιτεχνικό περιεχόμενο, ενώ πήρε βραβείο για τις μουσικές ικανότητες που είχε στο πιάνο (Μπουτζουβή, 2008: 415).

<sup>2</sup> Η Μαρία Σβώλου-Δεσύπη (1892-1976) εργαζόταν στο σώμα που ήταν υπεύθυνο για την επιθεώρηση της εργασίας (Κυριακίδου, 2001: 79-80). Κατείχε τη θέση της γενικής γραμματέως του Συνδέσμου και επικεντρωνόταν κυρίως στην προώθηση όλων των εργασιακών μεταρρυθμίσεων, αλλά και στην απόκτηση του πολύ σημαντικού δικαιώματος της ψήφου εκ μέρους των γυναικών. Πέρα από αυτά είχε και πολύ σημαντική δημοσιογραφική δραστηριότητα γύρω από το ζήτημα της εργασίας της

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

γυναίκας (Samíou, 2006: 553). Βοήθησε να ιδρυθεί η Εσπερινή Επαγγελματική Σχολή Γυναικών Υπαλλήλων και η Παπαστράτειος Σχολή Παιχνιδιών και Διακόσμησης, στην οποία υπηρέτησε ως διευθύντρια μέχρι το 1936. Κατά το 1932 αποφάσισε να αποχωρήσει από το Σωματείο και έγινε μέλος του σοσιαλιστικού κινήματος, συμμετέχοντας ταυτόχρονα και στην ίδρυση του Σωματείου Εργαζομένων Γυναικών. Έκρινε ότι η ισότητα θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσω της μεταβολής της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Σε όλη τη διάρκεια της ζωής της δραστηριοποιήθηκε σημαντικά για να επικρατήσει η ειρήνη και να παταχθεί ο φασισμός. Συμμετείχε στην Πανελλήνια Επιτροπή Γυναικών, που μαχόταν κατά του φασισμού. Το 1936 αποφάσισε να ακολουθήσει τον άνδρα της, τον Ανδρέα Σβώλο, ο οποίος βρισκόταν στην εξορία. Κατά την περίοδο της Κατοχής και στη συνέχεια η φιλανθρωπική δράση της ήταν πολύ σημαντική, ενώ ήταν μέλος του Εθνικού Συμβουλίου της αντιστασιακής κυβέρνησης, η οποία δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 1944. Εξαιτίας της συμμετοχής της στην Αντίσταση και της προσήλωσης στην αριστερά τελικά φυλακίστηκε κατά τον Εμφύλιο στις φυλακές Αβέρωφ. Μετά το τέλος του Εμφυλίου δεν συμμετείχε στην πολιτική σκηνή για ένα χρονικό διάστημα. Επέστρεψε τελικά το 1956, όταν αποφάσισε να ενταχθεί στην Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά. Στις δύο εκλογικές αναμετρήσεις που ακολούθησαν, του 1958 και του 1961, βγήκε βουλευτίνα. Το έργο της ήταν πολύ σημαντικό και σχετιζόταν με τις συνθήκες εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ασφάλιση, τη νεολαία και την ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα. Μία από τις τελευταίες παρεμβάσεις στον κοινωνικό τομέα ήταν η συμμετοχή της στη διαδικασία ίδρυσης της Πανελλαδικής Ένωσης Γυναικών, γεγονός πολύ σημαντικό (Samíou, 2006: 552-555).

<sup>3</sup> Η Ελένη Νεγρεπόντη (1896-1971) ήταν κριτικός λογοτεχνικών και θεατρικών έργων καθώς και συγγραφέας. Πολλοί κριτικοί θεωρούσαν ότι το έργο της χαρακτηριζόταν από ανδρικά χαρακτηριστικά, κάτι το οποίο αποδεχόταν και η ίδια. Πολύ συχνά υπέγραφε τα δικά της κείμενα με τα ονόματα Άλκης Θρούλος, Ελένη Ουράνη ή Ελένη Κορύλλου. Από την χρονολογία ίδρυσης του Συνδέσμου μέχρι και το 1926 υπήρξε μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Όπως παραδέχεται και η ίδια έπαψε να είναι μέλος του, εφόσον κατανόησε ότι οι γυναίκες δεν ήταν έτοιμες ακόμη να συμβιβάσουν τη γυναικεία φύση τους με τον φεμινιστικό αγώνα. Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δημοσίευσε πολλά άρθρα στο περιοδικό Αγώνας της Γυναίκας, είτε για να παραθέσει απόψεις γύρω από τον φεμινισμό και από τη θέση των γυναικών είτε για να ασκήσει κριτική σε διάφορα βιβλία μέσω της μόνιμης στήλης που είχε με τίτλο «Τα βιβλία μας». Πιο συγκεκριμένα το ύφος της ως κριτικού ήταν ιδιαίτερα καυστικό, ενώ είχε την αξίωση οι γυναίκες να βελτιώσουν τον τρόπο με τον οποίο έγραφαν. Θεωρούσε ότι η έμφυλη ισότητα αφορούσε ολόκληρη την κοινωνία, εφόσον θα έδινε τη δυνατότητα τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες να μπορέσουν να ζήσουν μέσα σε μία ακόμα πιο δίκαιη και ειρηνική κοινωνία. Για να μπορέσει να επιτευχθεί αυτό πίστευε ότι ήταν απαραίτητο οι γυναίκες να αποκτήσουν το δικαίωμα της ψήφου, να εισέλθουν στον χώρο εργασίας και να επιμορφωθούν πάνω σε πολιτιστικά και κοινωνικά ζητήματα. Τονίζεται ότι παρά το ότι αποχώρησε από τον Σύνδεσμο δε σταμάτησε να συνεργάζεται με το περιοδικό. Παρόλα αυτά μείωσε τα άρθρα της (Κασκάλη, 2008: 521-528).

<sup>4</sup> Η Αγνή Ρουσοπούλου-Στουδίτου (1901-1997) αποφοίτησε από τη νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετά την απόρριψη του αιτήματός που είχε κάνει για εγγραφή στα μητρώα των ασκούμενων δικηγόρων, αποφάσισε να παρακολουθήσει μεταπτυχιακά προγράμματα στη Νέα Υόρκη και στη Λειψία (Φαράκος, 1980: 8). Μόλις επέστρεψε στη χώρα θέλησε να την προσλάβουν

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

1926 μπορούσαν και οι άντρες να γίνουν μέλη του Συνδέσμου και να έχουν διοικητικές θέσεις (Ψαρρά, 2008: 110). Πέρα από αυτό μπορούσαν να γράφουν και άρθρα στο περιοδικό (Κυριακίδου, 2001: 82).

Ο φεμινισμός για το Σύνδεσμο ήταν ο μόνος τρόπος για να μπορέσει η γυναίκα να γίνει ολοκληρωμένος άνθρωπος και να μην εξαρτάται από τον άνδρα. Ήδη από την έναρξη της λειτουργίας του ασχολήθηκε με τη δημοσίευση κειμένων και δημιούργησε τη φεμινιστική βιβλιοθήκη. Πέρα από αυτό έλαβε μέρος σε πολλά διεθνή συνέδρια που είχαν θέμα τη θέση των γυναικών στη σύγχρονη κοινωνία.

---

στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όμως δεν της επιτράπη εκ μέρους της αρμόδιας επιτροπής να συμμετέχει στη γραπτή δοκιμασία εξαιτίας του φύλου της. Η καριέρα της, που ξεκινάει το 1938, υπήρξε πολυετής. Εκτός από την δικηγορία ασχολήθηκε και με την εκπαίδευση. Ήταν διδάκτωρ νομικών μαθημάτων στην Εσπερινή Σχολή Γυναικών Υπαλλήλων και ανέλαβε να διδάξει πολιτική αγωγή στο Μαράσλειο. Περίπου στα μέσα της δεύτερης μεσοπολεμικής δεκαετίας ασχολήθηκε με τη συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων για τα Γυμνάσια και τα Διδασκαλεία, που φορούσαν την Αγωγή του Πολίτη (Φαράκος, 1980: 50-53). Το συγγραφικό της έργο είναι πολυάριθμο. Μέχρι και τον θάνατο της δημοσίευσε πολλά άρθρα, βιβλία και μελέτες. Η ίδια είχε φεμινιστικές ιδέες όπως επίσης και η μητέρα της, η Ελένη Ναούμ, και για αυτό δραστηριοποιήθηκε έντονα στο Λύκειο Ελληνίδων και υπήρξε αντιπρόεδρος του ΕΣΕ. Συμμετείχε ενεργητικά σε διάφορες συλλογικότητες που μάχονταν για τη γυναικεία χειραφέτηση και αγωνίστηκε να κατακτήσουν οι γυναίκες το «εκλέγειν». Αναλυτικότερα ήταν προϊστάμενη του Νομικού τμήματος του ΕΣΕ και έγραψε πολλά άρθρα στα περιοδικά Αγώνας της Γυναίκας και Ελληνίδα. Πέρα από αυτά σημαντική ήταν και η συνδικαλιστική δράση της, αφού συμμετείχε σε διάφορους διεθνείς και εγχώριους συλλόγους (Φαράκος, 1980: 8). Ήταν η πρώτη γυναίκα που εξελέγη στο διοικητικό συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου των Αθηνών κατά το 1995. Δέκα χρόνια αργότερα υπήρξε σύμβουλος του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων, από το οποίο αποχώρησε όταν ο σύλλογος αναγνώρισε σε κάθε γυναίκα τη δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης. Σχετικά με την πολιτική ιδεολογία της ήταν υπέρ των σοσιαλιστικών ιδεών. Αμέσως μετά την Κατοχή εισχώρησε στο σοσιαλιστικό κόμμα Ελληνική Λαϊκή Δημοκρατία, που είχε δημιουργήσει ο Αλέξανδρος Σβώλος. Στη συνέχεια εντάχθηκε και στο προοδευτικό κίνημα του Καρτάλη και υπήρξε πρόεδρος του Σοσιαλιστικού Συνδέσμου. Κατά τη διάρκεια των εκλογών του 1974 αποφάσισε να βάλει υποψηφιότητα με την Ένωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις. Εκτός όμως από αυτά σημαντική ήταν και η αντιστασιακή δράση της. Κατά τη διάρκεια της κατοχής βοήθησε σημαντικά στον Ερυθρό Σταυρό και υπήρξε γραμματέας της Επιτροπής Μακεδόνων και Θρακών εν Αθήναις. Κατά τη δικτατορία εργάστηκε για την απελευθέρωση όλων όσων είχαν διωχθεί εξαιτίας των πολιτικών τους φρονημάτων και μετέφρασε και συνέγραψε άρθρα για τον ξένο, αλλά και τον ελληνικό τύπο (Φαράκος, 1980: 37-38).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Το 1923 άρχισε να εκδίδει το περιοδικό, ο Αγώνας της Γυναίκας, για να διαδώσει με αυτόν τον τρόπο το πρόγραμμα και τις θέσεις που πρέσβευε σε όλες τις γυναίκες της Ελλάδας (Αβδελά-Ψαρρά, 1985: 39-40).

Επιπλέον συμμετείχε και στη διαδικασία ίδρυσης της μικρής Αντάντ Γυναικών, που αποτελούνταν από διάφορες οργανώσεις με φεμινιστικό περιεχόμενο, που προέρχονταν από τη Σλοβακία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και την Τσεχοσλοβακία (Samίου, 2006: 571-572).

Παρά το ότι επιδίωκε τη συνεργασία και με άλλες φεμινιστικές οργανώσεις δεν έκανε το ίδιο με τα επαρχιακά σωματεία, εκτός από την ΦΕΜ-Θ (Αβδελά-Ψαρρά, 1985: 41). Πολύ συχνά παρατηρούνταν εντάσεις μεταξύ των σοσιαλιστών φεμινιστριών και των μελών του Σύνδεσμου, εφόσον οι πρώτες τα επέκριναν επειδή ήταν στο φεμινιστικό αγώνα από πλήξη και όχι εξαιτίας της ύπαρξης μιας βαθιάς και εσωτερικής ανάγκης (Κυριακίδου, 2001: 180).

Βασικό σημείο τριβής μεταξύ τους ήταν το θέμα της καθιέρωσης ενός ειδικού νομοθετικού πλαισίου που θα αφορούσε κάθε εργαζόμενη γυναίκα. Για τον ίδιο το Σύνδεσμο η διαφορετική και κυρίως η ευνοϊκή μεταχείριση των γυναικών θα μπορούσε να νομιμοποιήσει ευκολότερα τις διακρίσεις που γίνονταν εις βάρος τους και με αυτόν τον τρόπο να μεγαλώσει περισσότερο το χάσμα των έμφυλων ανισοτήτων (Αβδελά-Ψαρρά, 1985: 77-90).

Παρά το ότι δεν υποστήριζε συγκεκριμένο κόμμα ή συγκεκριμένη πολιτική ιδεολογία, ο ίδιος ο Σύνδεσμος ανέπτυξε έντονη πολιτική δράση, εφόσον συνεργάστηκε με πολιτικούς που ανήκαν κυρίως στο φιλελεύθερο χώρο και έτρεφαν φιλικά αισθήματα για το φεμινισμό (Ψαρρά, 2008: 110). Μέσα από τα άρθρα που εξέδιδε στηλίτευε ιδιαίτερα τους κομματικούς σχηματισμούς που δεν ασχολούνταν καθόλου με τα γυναικεία προβλήματα, τονίζοντας συγχρόνως την ανάγκη να συμμετέχουν οι γυναίκες στον πολιτικό τομέα (Ψαρρά, 2008: 109) και να κατοχυρωθεί η γυναικεία ψήφος (Samίου, 2006: 553), που θα μπορούσε να απελευθερώσει τη γυναίκα από την εξάρτηση των ανδρών. Πέρα από αυτό δήλωνε ξεκάθαρα ότι ήταν ενάντια του φασισμού και του πολέμου. Πιο συγκεκριμένα



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

δραστηριοποιήθηκε για να επικρατήσει η Ειρήνη, να αποκατασταθούν οι πρόσφυγες και να αλλάξει το καθεστώς της δικτατορίας (Ψαρρά, 2008: 109).

Όλες αυτές οι θέσεις προπαγανδίζονταν μέσω του Αγώνα της Γυναίκας.

Το συγκεκριμένο έντυπο κυκλοφορούσε για 14 χρόνια, από το 1923 έως το 1926, κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου (Ψαρρά, 2008: 109).

Από το 1923 μέχρι και το 1926 εκδιδόταν ανά μήνα, ενώ για την επόμενη εξαετία, από το 1927 μέχρι το 1932, κατά τη διάρκεια της οποίας οι πολιτικές συνθήκες ήταν πιο ευνοϊκές, εκδιδόταν ανά 15 ημέρες.

Κατά τα τελευταία χρόνια της κυκλοφορίας του, εκδιδόταν ανά 12 μήνες (Ψαρρά, 2008: 109). Περιλάμβανε κυρίως 8 ή 16 σελίδες. Το συγκεκριμένο περιοδικό είχε κόστος αγοράς 13 δραχμές κατά το πρώτο έτος της έκδοσης του. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1927, η τιμή του αυξήθηκε και έφτασε τις 40 δραχμές. Ακολούθως το 1933 η συνδρομή στο περιοδικό και στο σωματείο έφτανε τις 75 δραχμές (Ψαρρά, 2008: 109).

Σε όλη την πορεία έκδοσης του, η απήχηση που είχε στο αναγνωστικό κοινό ήταν περιορισμένη. Κατά το έτος 1924 μετρούσε 213 συνδρομητές.

Τα επόμενα χρόνια παρουσίασε ανοδική πορεία, η οποία όμως σταμάτησε το 1931 (Αβδελά-Ψαρρά, 1985: 39).

Η γλώσσα συγγραφής του ήταν η δημοτική (Μπουτζουβή, 2008: 27), ενώ στις σελίδες του υπήρχαν άρθρα που είχαν δημοσιεύσει πολύ γνωστοί λόγιοι δημοτικιστές, όπως ήταν και ο Γληνός.

Την αρχισυνταξία είχε αναλάβει στην αρχή η Ελένη Νεγρεπόντη, από το 1923 μέχρι και το 1925, και εν συνεχεία η Αύρα Θεοδοπούλου.

Το περιοδικό περιλάμβανε μόνιμες στήλες, που προσέφεραν πληροφορίες γύρω από τη δράση που είχε ο Σύνδεσμος στην επαρχία και στην Αθήνα και από τη συνεργασία του με διάφορα διεθνή σωματεία (Ψαρρά, 2008: 9). Πέρα από αυτό περιλάμβανε και ειδήσεις από ολόκληρη την Ελλάδα και από το εξωτερικό, που

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

σχετίζονταν με το γυναικείο ζήτημα, καθώς και ανταποκρίσεις από συνέδρια, εισηγήσεις και διάφορες συζητήσεις της Βουλής. Πολύ συχνά ασχολούνταν και με τα πολιτιστικά και κοινωνικά επιτεύγματα των γυναικών καθώς και με τα πεπραγμένα των γυναικείων συνδικαλιστικών σωματείων (Ψαρρά, 2008: 109-110). Σε ορισμένα τεύχη του υπήρχαν και μεταφρασμένα κείμενα, ενώ πάντα υπήρχε μία σελίδα στα γαλλικά, που παρουσίαζε σύντομα το περιεχόμενο που είχε το έντυπο, έτσι ώστε οι ελληνικές ειδήσεις να δημοσιευτούν με αυτόν τον τρόπο και στα περιοδικά που εξέδιδαν ξένες οργανώσεις. Πέρα από αυτό παρακινούσε όλες τις γυναίκες να επικοινωνούν συχνά με το Σύνδεσμο για να εκφράζουν τις δικές τους απόψεις, οι οποίες δημοσιεύονταν στη στήλη, που είχε το όνομα «Αλληλογραφίες» (Ψαρρά, 2008: 110).

Ταυτόχρονα περιείχε και διάφορα άρθρα γνώμης, τα περισσότερα από τα οποία ήταν αφιερωμένα στην κατοχύρωση της γυναικείας ψήφου και στην εργασία των γυναικών (Κυριακίδου, 2001: 79-80). Αναλυτικότερα τόνιζε συνεχώς τη μισθολογική ανισότητα, που παρατηρούνταν μεταξύ ανδρών και γυναικών, τις άσχημες εργασιακές συνθήκες που έπρεπε να αντιμετωπίζει κάθε γυναίκα και τον αποκλεισμό της από κάποια επαγγέλματα (Κυριακίδου, 2000: 180). Σε μικρότερο βαθμό το περιοδικό ασχολούνταν και με το ζήτημα της εκπαίδευσης τονίζοντας την αδυναμία να εγγραφούν οι πιο πολλές γυναίκες στο πανεπιστήμιο και την έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης (Κυριακίδου, 2001: 180). Κάποια άρθρα αφορούσαν και τα τρία εκπαιδευτικά ιδρύματα που είχε ο Σύνδεσμος και πιο συγκεκριμένα το *ορφανοτροφείο Εθνική Στέγη, που είχε ιδρυθεί το 1922, τη Βραδινή Σχολή Γυναικών Υπαλλήλων, η οποία ξεκίνησε τη λειτουργία της κατά το 1925, καθώς και τη Παπαστράτειο Σχολή Παιχνιδιών και Διακόσμησης, η οποία εγκαινιάστηκε το 1928* (Ψαρρά, 2008: 110).

Άλλα ζητήματα ήταν η νομοθεσία που αφορούσε την πορνεία καθώς και τη μητρότητα, η αναγνώριση των παιδιών εκτός γάμου και η ειρήνη (Κυριακίδου, 2001: 79). Το ύφος που είχαν τα άρθρα ήταν κυρίως μαχητικό, ενώ οι αρθρογράφοι δεν περιορίζονταν απλά και μόνο στις θεωρητικές αναλύσεις, αλλά είχαν και

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

συγκεκριμένα αιτήματα (Κυριακίδου, 2001: 80). Φυσικά όλα τα άρθρα δεν ήταν ενυπόγραφα, αφού σε κάποια από αυτά δεν σημειωνόταν το όνομα του συντάκτη (Κυριακίδου, 2001: 82).

Σχετικά με το εξώφυλλο του περιοδικού, η μισή σελίδα καλυπτόταν από την επωνυμία του, η οποία βρισκόταν μέσα σε ένα διακριτό πλαίσιο, και η άλλη μισή από ένα εισαγωγικό άρθρο. Στο πιο πάνω μέρος της σελίδας και έξω από το πλαίσιο ήταν γραμμένα η χρονολογία έκδοσης, ο μήνας, ο αριθμός του τεύχους και η τιμή. Στο ανώτερο τμήμα του πλαισίου και στη δεξιά γωνία αυτού υπήρχε ο τίτλος του περιοδικού γραμμένος σε έντονα, διακριτά γράμματα και αριστερά το λογότυπο του Συνδέσμου. Αυτό το λογότυπο ακόμα και σήμερα χρησιμοποιείται και περιλαμβάνει μία γυναικεία μορφή που κρατάει τη ζυγαριά της δικαιοσύνης. Πίσω από αυτήν φαίνονται οι ακτίνες του ήλιου δηλώνοντας ότι μέσω της διεκδίκησης και της κατάκτησης των ίσων δικαιωμάτων μία νέα περίοδος θα αρχίσει κάποια στιγμή για κάθε γυναίκα. Γύρω από αυτή τη γυναικεία φιγούρα υπήρχαν και τα γράμματα γράμματα Σ.Ε.Δ.Γ., δηλαδή τα αρχικά του σωματείου (Ψαρρά, 2008: 109).

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)



Εικόνα 1: Το εξώφυλλο του περιοδικού το 1923

Ακριβώς κάτω από τον τίτλο υπήρχε ένας ακόμη επεξηγηματικός, που έγραφε «Μηνιαίο δελτίο του Συνδέσμου Ελληνίδων υπέρ των δικαιωμάτων της γυναίκας» και η φράση «Ζητούμε δικαιώματα πολιτικά, αστικά και οικονομικά, ίσα και όμοια για τη γυναίκα και για τον άνδρα».

Η φράση αυτή αποκαλύπτει ξεκάθαρα το ύφος, το περιεχόμενο και τη στόχευση του συγκεκριμένου περιοδικού.

Στη συνέχεια αναφέρονταν τα ονόματα του συμβουλίου του Συνδέσμου που βρισκόταν στην Αθήνα και τα περιεχόμενα (Κυριακίδου, 2001: 81). Στα επόμενα τεύχη σημειώνονται όλα τα παραρτήματα του σωματείου με το όνομα του προέδρου

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

τους και τη διεύθυνση στην οποία βρίσκονταν τα γραφεία του Συνδέσμου στην Αθήνα.

Πρέπει να τονιστεί ότι καμία αναφορά δεν γινόταν στα ονόματα που απάρτιζαν τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού. Το εισαγωγικό άρθρο ήταν ένα δεικτικό κείμενο, το οποίο γραφόταν από την πρόεδρο του συνδέσμου, την Αύρα Θεοδωροπούλου, ή από την Μαρία Σβώλου, η οποία μέχρι το 1932 ήταν η γενική γραμματέας του. Πραγματευόταν κυρίως κάποιο ζήτημα επικαιρικού χαρακτήρα (Ψαρρά, 2008).

Μετά την εγκαθίδρυση της δικτατορίας εκ μέρους του Μεταξά απαγορεύτηκε η λειτουργία του σωματείου και κατασχέθηκε όλο το αρχειακό υλικό. Εξαιτίας αυτού σταμάτησε τόσο η συγγραφή όσο και η διανομή του περιοδικού (Ψαρρά, 2008: 110). Τον Νοέμβριο του 1944 ξεκίνησε εκ νέου τις εργασίες του το σωματείο, περιόρισε όμως τις δράσεις λόγω του Εμφυλίου.

Η δεύτερη χρονική περίοδος κατά την οποία εκδιδόταν ο Αγώνας της Γυναίκας διήρκησε περίπου τρία χρόνια, από το έτος 1964 μέχρι και την επιβολή της δικτατορίας του 1967. Τέλος η τρίτη ξεκίνησε το 1979 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

## Ενότητα 4η: Μεθοδολογίες

### 4.1 Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης

**Η ποιοτική μέθοδος υποστηρίζει τη συλλογή και την ανάλυση του υλικού.**

Η ποιοτική έρευνα είναι μια πλαίσιοθετημένη δραστηριότητα (situated activity), η οποία μας τοποθετεί στον κόσμο. Αυτή συνίσταται σε ένα σύνολο ερμηνευτικών και υλικών πρακτικών, οι οποίες κάνουν τον κόσμο ορατό. Αυτές οι πρακτικές μετασχηματίζουν τον κόσμο. Μετατρέπουν τον κόσμο σε μια σειρά από αναπαραστάσεις του εαυτού, συμπεριλαμβανομένων των σημειώσεων πεδίου, των συνεντεύξεων, των συνομιλιών, των φωτογραφιών (Denzin & Lincoln, 2005: 3). Η ποιοτική έρευνα δίνει έμφαση και εστιάζεται στο νόημα και όχι στη συμπεριφορά των ανθρώπων. Οι ποιοτικοί ερευνητές, σύμφωνα με την Willing (2001), ενδιαφέρονται για το νόημα, για τον τρόπο που οι άνθρωποι βιώνουν τα γεγονότα (βλ. στο Πουρκός, 2010).

Η αρχική αναζήτηση για το υλικό, έγινε ψηφιακά στη βιβλιοθήκη της Βουλής στη διεύθυνση «library.parliament». Μέσα από την αναζήτηση του ιστολογίου των περιοδικών η τελική επιλογή έγινε στο περιοδικό- ο Αγώνας της Γυναίκας-. Αρχικά καταγράφηκαν οι τίτλοι και οι αρθρογράφοι από τα περιεχόμενα των 22 φύλλων, τα οποία χρονολογούνται από την περίοδο 1923-1925, τα οποία επιλέξαμε γιατί σχετίζονταν άμεσα με της δύο βασικές θεματικές της εργασίας, την γυναικεία εργασία και ψήφο.

Στη συνέχεια ακολουθήθηκε η μέθοδος της θεματικής ανάλυσης, γιατί είναι εύχρηστη μέθοδος, που χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό στην ποιοτική έρευνα. Είναι σημαντική, γιατί μας προσφέρει τις βασικές δεξιότητες που είναι απαραίτητες για εξειδικευμένες προσεγγίσεις ποιοτικής μεθοδολογίας (Clarke et al., 2015: 22-25). Πιο συγκεκριμένα είναι μία μέθοδος για να εντοπίσει, να περιγράψει, να αναφέρει και να θεματοποιήσει τα επαναλαμβανόμενα νοηματικά μοτίβα, δηλαδή τα θέματα που προκύπτουν σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα. Αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

την ποιοτική έρευνα (Holloway & Tondres, 2003: 345-350, Roulston, 2001: 290-293, Braun & Clark, 2006: 80-85).

Ένα από τα πολλά πλεονεκτήματα που έχει η συγκεκριμένη ανάλυση είναι ότι δεν προϋποθέτει τη δέσμευση σε συγκεκριμένες μόνο επιστημολογικές ή οντολογικές θέσεις, κάτι που παρατηρείται σε άλλα είδη αναλύσεων (Braun & Clark, 2006: 224). Αυτή η θεωρητική ελευθερία δεν σημαίνει το κενό της επιστημολογικής πλαισίωσης, γιατί η θεματική ανάλυση αναφέρεται στον κονστρουξιονισμό, στη φαινομενολογία και στο ρεαλισμό, ανάλογα τα ερευνητικά ερωτήματα (Willig, 2008).

Στη διαδικασία της θεματικής ανάλυσης εστιάζουμε στο φανερό νόημα που προκύπτει από τα δεδομένα, και στη συνέχεια σε ένα λανθάνον και συγχρόνως ακόμα πιο ερμηνευτικό επίπεδο, που επικεντρώνεται στα λανθάνοντα νοήματα και για αυτόν τον λόγο βασική προϋπόθεση είναι η ολοκληρωμένη ερμηνεία και κατανόηση (Clarke et al., 2015: 23-31). Πέρα από αυτά, τα θέματα μπορεί να προκύψουν μέσα από το κείμενο και να βασιστούν στα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, με αποτέλεσμα η προσέγγιση να θεωρείται επαγωγική, ή να βασιστούν σε κάποια a priori χαρακτηριστικά, με την προσέγγιση σε αυτή περίπτωση να θεωρείται παραγωγική. Τέλος μπορεί να προέρχονται και από το συνδυασμό της παραγωγικής με την επαγωγική προσέγγιση (Fereday & Muir-Cochrane, 2006), την οποία ακολουθούμε κι εμείς.

Σύμφωνα με τους Braun & Clark (2006: 90-101) έξι είναι τα βασικά βήματα για να διεξαχθεί η θεματική ανάλυση, τα οποία δεν είναι υποχρεωτικό να ακολουθήσουν γραμμική πορεία. Σχετίζονται με μία διαδικασία κυκλικότητας, επαναφοράς ή κίνησης, η οποία χαρακτηρίζεται από ευελιξία, συστηματικότητα και αλληλεπίδραση με άλλες διαδικασίες, που σημειώνονται κατά τη διάρκεια του ερευνητικού σχεδιασμού. Το πρώτο στάδιο είναι η εξοικείωση με τα δεδομένα. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου σταδίου της ανάλυσης γίνεται η παραγωγή των αρχικών κωδικών μέσω της εξέτασης των κειμένων σειρά προς σειρά. Η διεργασία της κωδικοποίησης είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό μέρος της θεματικής ανάλυσης (Miles & Huberman, 1994), εφόσον εδώ εντοπίζονται όλες οι νοηματικές μονάδες που

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

σχετίζονται μεταξύ τους και υλοποιείται η οργάνωση των δεδομένων σε ομάδες που συνδέονται με το ερευνητικό ερώτημα και έχουν νόημα.

Στο τέταρτο στάδιο γίνεται μία επανεξέταση των θεμάτων. Το στάδιο αυτό ξεκινά μόλις αρχίζουν να διαμορφώνονται τα πιθανά υποψήφια θέματα. Εδώ επανεξετάζονται, εφόσον κάποια από αυτά μπορεί να μην καλύπτουν όλα τα κριτήρια για να συμπεριληφθούν. Στο πέμπτο στάδιο γίνεται ο ορισμός και η ονομασία των θεμάτων. Ξεκινάει αφού έχει διαμορφωθεί ο θεματικός χάρτης. Στο έκτο και τελευταίο στάδιο γίνεται η έκθεση των δεδομένων και η συγγραφή των ευρημάτων.

Οι Braun & Clark (2006: 94) θεωρούν ότι οι ερευνητές θα πρέπει να προχωρούν στην ανάλυση και στη δημιουργία και σε ένα ακόμα επίπεδο εννοιολογικό ή ερμηνευτικό και να κάνουν στον εαυτό τους διάφορα σημαντικά ερωτήματα που θα βελτιώσουν ακόμη περισσότερο την έρευνά τους. Κατά τη διάρκεια της ποιοτικής ανάλυσης η αναζήτηση για καλύτερη κατανόηση του νοήματος των ερευνητικών δεδομένων προϋποθέτει την ακόμα πιο ενεργητική συμμετοχή του ερευνητή. Φυσικά οι παραδοχές του ιδίου και η πρότερη γνώση του διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο για να κατανοηθεί όλο το υλικό (Willing, 2008).

Από τη θεματική ανάλυση του ερευνητικού υλικού που παρουσιάζουμε προέκυψαν επαγωγικά, οι κατηγορίες: *συνέδρια, εργασία, ψήφος, κοινωνία, εκπαίδευση και πολιτεία.*

Παραγωγικά στόχος της εργασίας είναι να παρουσιάσουμε τη διεκδίκηση της γυναίκας στις εξουσίες στις αρχές του 20ού αιώνα. Ως συμπληρωματικό εργαλείο καταγραφής χρησιμοποιήθηκε η λεξικογραφική ανάλυση, γιατί μέσα από την καταγραφή των ουσιαστικών και των επιθέτων αναδεικνύονται και διασταυρώνονται οι φεμινιστικές διεκδικήσεις της εποχής στο πλαίσιο του δημοσιογραφικού δημόσιου λόγου.

Ο Zgusta (1971) υποστηρίζει ότι η δυσκολία που έχει η λεξικογραφική ανάλυση βρίσκεται στην μεγάλη ευρύτητα που χαρακτηρίζει το αντικείμενο της. Κάθε λεξικογράφος πρέπει να είναι κάτοχος της γλώσσας, δηλαδή της



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

σημασιολογίας, της σύνταξης και της γραμματικής της, καθώς και των αλλαγών του λεξιλογίου και των σημασιών των λέξεων μέσα στο πέρασμα των χρόνων. Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών, η λεξικογραφία υπήρξε ένα χόμπι των πνευματικών ανθρώπων. Στη σύγχρονη εποχή είναι μία ξεκάθαρη επαγγελματική δραστηριότητα, που έχει αναγνωριστεί διεθνώς και χρησιμοποιεί καθιερωμένες πρακτικές. Στα πλαίσια του 20ού αιώνα, η λεξικογραφία αναπτύχθηκε μέσα από την αύξηση όλων των παραγομένων λεξικών. Πέρα από αυτά αναπτύχθηκε σημαντικά και η λεξικογραφική θεωρία, η οποία βοηθήθηκε από την γενικότερη ανάπτυξη που παρατηρήθηκε στον τομέα της γλωσσολογίας και πιο πολύ της σημασιολογίας (Landau, 2001). Η λεξικογραφία ασχολείται με την εξήγηση και με την περιγραφή του λεξιλογίου στο οποίο βασίζεται μία γλώσσα ή μια γλωσσική ποικιλία και στη συνέχεια με τη σύνταξη λεξικών, τα οποία έχουν απώτερο στόχο να καλύψουν όλες τις γλωσσικές ανάγκες των εκάστοτε χρηστών τους (Hartmann, 1983). Η λεξικογραφία ενδιαφέρεται πιο πολύ για τις σημασίες που έχουν οι λέξεις ή αλλιώς οι λεκτικές μονάδες, οι οποίες καθορίζονται με βάση τις συνταγματικές, αλλά και τις παραδειγματικές σχέσεις μεταξύ τους (Κρυστάλ, 1997).

Σύμφωνα με τον ιστορικό γλωσσολόγο Zgusta (1971), οποίος θεωρείται πατέρας της σύγχρονης λεξικογραφίας, υπάρχουν τρία βασικά συστατικά της λεξικής σημασίας. Το πρώτο είναι η «δήλωση», το δεύτερο η «συνδήλωση» και το τρίτο το «εύρος χρήσης». Η δήλωση φανερώνει ότι κάθε λέξη συνδέει μία έννοια με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, που βρίσκεται στον εξωλογιστικό κόσμο, ανάλογα με το πώς το αντιλαμβάνονται οι ομιλητές κάθε γλώσσας. Η σχέση που υφίσταται μεταξύ της λέξης και του αντικειμένου της αναφοράς χαρακτηρίζεται ως αυθαίρετη. Ουσιαστικά η έννοια είναι αυτό που αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ τους και το κύριο συστατικό της λεξικής σημασίας. Με τη δήλωση επομένως συνδέονται τρία πολύ βασικά στοιχεία: η λέξη σαν μία μορφή που γίνεται αντιληπτή από τον συνομιλητή, η έννοια που έχει το αντικείμενο αναφοράς και φυσικά το ίδιο το αντικείμενο. Στη συνέχεια το δεύτερο συνθετικό της λεξικής σημασία σύμφωνα με το Zgusta (1971) είναι η συνδήλωση, η οποία μπορεί να φανερώνει τα προσωπικά συναισθήματα ή μία συγκεκριμένη υφολογική επιλογή. Τέλος το τρίτο συστατικό της

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

λεξικής σημασίας, δηλαδή το εύρος χρήσης, σχετίζεται με την περίπτωση κατά την οποία δύο ή περισσότερες λέξεις μπορεί να έχουν την ίδια δήλωση και συνδήλωση, αλλά να χρησιμοποιούνται η καθεμία για διαφορετικά αντικείμενα αναφοράς. Είναι πολύ σημαντική η γνώση του εύρους χρήσης κάθε λέξης για να κατακτηθεί μία ξένη γλώσσα (Zgusta, 1971).

#### **4.2 Τα είδη του Δημοσίου Λόγου**

Στον όρο «λόγο» αποδίδονται πολλά εννοιολογικά γνωρίσματα, αλλά και ορισμοί. Εάν ιδωθεί ως μία εκφορά ομιλίας, βασικό χαρακτηριστικό της οποίας είναι η χρήση του σημειωτικού συστήματος που ονομάζεται γλώσσα, τότε είναι αυτομάτως ένα πολύ ευρύ πεδίο μελέτης φιλοσοφικών, κοινωνιολογικών, γλωσσολογικών και πολιτικών θεωριών. Ο λόγος βρίσκεται διαρκώς σε κίνηση. Όλα τα νήματα που είναι υπεύθυνα για αυτή την κίνηση συμπεριλαμβάνουν επικοινωνιακά και κοινωνικά στοιχεία με απώτερο στόχο να δημιουργήσουν μία ενότητα κουλτούρας, η οποία θα μπορούσε να διασπαστεί στα κύρια συστατικά της, έτσι ώστε αυτά να γίνουν κατανοητά και διακριτά, όχι όμως και να αντιμετωπίζονται αυτόνομα το ένα από το άλλο (Δεληγκιαούρη, 2007: 27). Μέσα στον λόγο ανήκουν τα κείμενα, οι σημειωτικές δομές και οι κώδικες. Είναι μία προσδιορισμένη κοινωνική πρακτική, η οποία διαμορφώνεται και συγχρόνως διαμορφώνει το κοινωνικό σύνολο, στο οποίο αναφέρεται. Για αυτό άλλωστε σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε κάποιος να προχωρήσει στην ανάλυση του λόγου εάν πρώτα δεν προσδιορίσει τα βασικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού πλαισίου αυτού (Πλειός, 2001: 41).

Η έννοια που περιλαμβάνει ο όρος λόγος στηρίζεται στο ότι η γλώσσα είναι πηγή από κοινωνικά οριοθετημένα νοήματα και όχι ένα μέσο για να εκφράζονται οι ατομικές ιδέες. Αυτή η οπτική επιτρέπει σε κάθε άτομο να κατανοήσει το ότι η διαφορά των τρόπων ανάγνωσης των μηνυμάτων και των μορφών της γλωσσικής παραγωγής δεν οφείλεται στις διαφορές ιδιοσυγκρασίας ανάμεσα στους ομιλητές μιας γλώσσας, αλλά σχετίζεται με τη χρήση αυτής μέσα στα πλαίσια ορισμένων κοινωνικών θεσμών, κάθε ένας από τους οποίους προσδιορίζει και συγχρόνως

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

προσδιορίζεται από συγκεκριμένες πρακτικές, έννοιες και αξίες, που αποτελούν τον λόγο του.

Σύμφωνα με τον Kress (1989), ο οποίος βάσισε τη θεωρία του στις απόψεις του Foucault, *ο λόγος είναι μία ομάδα συστηματικά οργανωμένη, η οποία αποτελείται από δηλώσεις, μέσα από τις οποίες μπορούν να λεκτικοποιηθούν όλα τα νοήματα κάποιου θεσμού.*

Κάθε θεσμός, όπως είναι οι αντίστοιχοι της εκπαίδευσης, της οικογένειας, των κομμάτων και της θρησκείας, περιγράφει, περιορίζει και καθορίζει τι θα μπορούσε να γραφτεί και να ειπωθεί και τι όχι. Ο λόγος που χρησιμοποιεί κάθε κοινωνικός θεσμός αποτελείται από συγκεκριμένες δηλώσεις για μία ορισμένη περιοχή πρακτικών και γνώσης, ενώ συγχρόνως διαγράφει, αλλά και οργανώνει τον τρόπο στον οποίο θα βασιστεί η συζήτηση ενός θέματος ή μιας διαδικασίας. Υπό αυτή την έννοια προσφέρει περιορισμούς, απαγορεύσεις και κανόνες που σχετίζονται με τους τρόπους επικοινωνιακής δράσης. Η συγκεκριμένη οπτική οδηγεί στη θέαση του λόγου πάντα σε συνάρτηση με όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές πρακτικές, έτσι ώστε να προσεγγιστεί ο ίδιος ως μία δραστηριότητα και διαδικασία και όχι απλά ως ένα αντικείμενο ή ως μία κατάσταση. Ο λόγος ως διαδικασία εξελίσσεται διαρκώς μέσα στο πολιτισμικό γίνεσθαι και αποτελεί κοινωνική δραστηριότητα. Έτσι καθορίζεται από τις εκάστοτε ιδεολογικές και κοινωνικές συνθήκες, που οδήγησαν στην παραγωγή του. Αυτό σημαίνει ότι ο λόγος σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ατομικό φαινόμενο (Μητσοπούλου, 2001).

Σχετικά με την τυπολογία που εφαρμόζουμε για την κατηγοριοποίηση του λόγου, όπως εντοπίζεται στα τεύχη του περιοδικού είναι απαραίτητο να στηριχτούμε σε ένα ορισμένο κριτήριο, θεωρώντας ότι ο λόγος ως κοινωνική πρακτική δεν παρακάμπτει το γλωσσικό κώδικα από τον οποίο συγκροτείται. Η τυπολογία που θα χρησιμοποιηθεί ενδιαφέρεται κυρίως για το γλωσσικό κώδικα του λόγου, δίνοντας έμφαση στο περιεχόμενο που πρόκειται να αναλυθεί και στην ιδιαίτερη σημασιολογία που έχουν οι λέξεις.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ο Richards (1926) τονίζει ότι κάθε μορφή λόγου διακρίνεται ανάλογα με τη λειτουργία που έχει. Για αυτό άλλωστε κατηγοριοποιεί όλες τις μορφές του λόγου σε *συγκινησιακή και αναφορική*. Οι δύο αυτοί τύποι λόγου παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους ανάλογα με το νόημα που προσπαθεί να περάσει ο πομπός, την αξιοπιστία των πληροφοριών και τις ψυχικές διεργασίες που μπορεί να προκαλέσουν. Στην τυπολογία που προτάθηκε από τον Morris (1971) προστέθηκε ένα ακόμα τρίτο είδος λόγου, ο *παρωθητικός*. Για τον Richards ο λόγος, που χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ ανήκει στον τομέα του αναφορικού λόγου μαζί με την επιστήμη ή του συγκινησιακό μαζί με την τέχνη. Παρόλα αυτά όμως πιο σύγχρονες μελέτες των ΜΜΕ φανερώνουν ότι ο λόγος που χρησιμοποιούν δεν είναι ούτε καλλιτεχνικός ούτε επιστημονικός, αλλά είναι παρωθητικός. Με βάση τη συγκεκριμένη τυπολογία ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα σημεία ενός κειμένου δεν μπορεί να καθοριστεί από τη δομή που έχει το κείμενο και από τη διαδικασία της επικοινωνίας, αλλά από τις επιλογές που κάνουν τα άτομα με τρόπο αυτόνομο και ελεγχόμενο από τα ίδια, είτε λειτουργούν ως αποστολείς είτε ως παραλήπτες. Πέρα από τις οποίες αδυναμίες που εμφανίζει η τυπολογία των Richards & Morris τελικά κατάφερε να γίνει σημαντική μεθοδολογική πτυχή στα πλαίσια της ανάλυσης λόγου. Η ανάλυση του λόγου, εάν αντιμετωπιστεί ως πολιτισμική και κοινωνική θεωρία, δεν μπορεί να αποβάλλει και τη σημειωτική αυτονομία στα πλαίσια της οργάνωσης ενός κειμένου και της παραγωγής σημασίας, καθώς και στη διαμόρφωση των συμπεριφορών και των αντιλήψεων των αποδεκτών αυτών (Πλειός, 2001: 65-66).

Ο Πλειός (2001) βασίστηκε στην τυπολογία των Richards & Morris και πρότεινε μία κοινωνική τυπολογία λόγου, που επικεντρώνεται *κυρίως στον ιστορικό χαρακτήρα και στη σχέση που δημιουργούν τα υποκείμενα με τα κείμενα*. Πιο συγκεκριμένα διέκρινε τον λόγο σε *πραγματιστικό, προπαγανδιστικό και νοηματικό* (Πλειός, 2001: 67-106). Ο πραγματιστικός λόγος ασχολείται με την καταγραφή ενός συμβάντος ή ενός γεγονότος και όχι με υποκειμενικά συναισθήματα, οράματα ή σκέψεις. Επιδιώκει να παρασταθεί σε ένα αντικείμενο όπως ακριβώς είναι και να τηρήσει πιστά την αρχή της πραγματικότητας. Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα του πραγματιστικού λόγου είναι ο επιστημονικός, ο οποίος χρησιμοποιεί μία πολύ

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

αυστηρά τεχνική γλώσσα, που περιλαμβάνει εξειδικευμένη ορολογία. Από τον πραγματιστικό λόγο εκλείπει η πλήρως υποκειμενική ή αξιολογική ερμηνεία κατά τη διάρκεια της αναπαράστασης των αντικειμένων. Η αναπαράσταση έχει χαρακτήρα αφαιρετικό και γενικευτικό, ενώ ο λόγος προσηλώνεται και προσανατολίζεται στα εξωτερικά αντικείμενα και γεγονότα και όχι στις διαδικασίες της υποκειμενικότητας. Σύμφωνα με τον Lotman (1982) η επικράτηση του πραγματιστικού λόγου οδηγεί άμεσα και στην επικράτηση της πληροφοριακής γλώσσας, η οποία είναι η κατεξοχήν γλώσσα αυτού του λόγου, που περιλαμβάνει κώδικες που είναι γνωστοί, αναμενόμενοι, δεν ευνοούν την ανάπτυξη των υπολοίπων ερμηνειών και είναι συναισθηματικά αδρανείς. Η επικράτηση της πληροφοριακής γλώσσας στον επιστημονικό τομέα, αλλά και στη δημόσια επικοινωνία παρουσιάζει στους παραλήπτες συνεχώς τα περιεχόμενα ως αντικειμενικά γεγονότα, τα οποία δεν θα μπορούσαν να παρακαμφθούν ή να αγνοηθούν. Φαίνεται λοιπόν πως οι γνώσεις και τα περιεχόμενα έχουν καθολική σημασία και αξία και για αυτόν τον λόγο ωφελείται τόσο το άτομο ξεχωριστά όσο και η κοινωνία ολόκληρη.

Το άτομο, το οποίο παράγει την αντικειμενική γνώση μέσα από τη χρήση του πραγματιστικού λόγου, θεωρείται εκπρόσωπος ολόκληρης της κοινωνίας ή ακόμα και ηγέτης σε αυτό το πεδίο. Η επικράτηση του συγκεκριμένου είδους της γλώσσας στον χώρο των ΜΜΕ προωθεί το συνδυασμό ενός κώδικα αυθαίρετου και ρεαλιστικού, ο οποίος βρίσκεται μέσα σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από συνεχή εικονορροή.

Στους αυταρχικούς θεσμούς και στα αντίστοιχα καθεστάτα δίνεται μεγάλη σημασία στη χρήση αυτού του είδους λόγου, ο οποίος δεν μπορεί να εκφράσει τις ατομικές ή τις υποκειμενικές σημασίες (Φραγκουδάκη, 1999: 168-169). Η κυριαρχία της πληροφοριακής γλώσσας αφήνει στο περιθώριο της δημόσιας επικοινωνίας άλλα είδη λόγου ή τα ωθεί να συμβιβαστούν και τελικά να τη μιμηθούν. Πέρα από αυτά βοηθάει να επικρατήσει η θετικιστική αντίληψη για όλες τις κοινωνικές διαδικασίες. Στην αντίπερα όχθη του πραγματιστικού λόγου βρίσκεται ο νοηματικός, που παρουσιάζει τα αντικείμενα με όλες τις ιδιομορφίες και τις ιδιαιτερότητες. Η σχέση

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

μεταξύ των αντικειμένων και των αναπαραστάσεών τους δεν υπακούει αναγκαστικά στην αρχή της πραγματικότητας. Στα κείμενα που χρησιμοποιείται ο νοηματικός λόγος είναι φανερό το περιβάλλον του αντικειμένου ή σε διαφορετική περίπτωση υπονοείται και διαδραματίζει μία πρωταρχική λειτουργία για να διατυπωθεί το νόημα, αλλά και οι αξιολογικές σχέσεις που έχει το υποκείμενο με το αντικείμενο. Στο νοηματικό λόγο δεν είναι απώτερος στόχος η καταγραφή του γεγονότος, όπως ακριβώς είναι, αλλά η διατύπωση της αξιολογικής κρίσης των υποκειμένων και της συναισθηματικής κατάστασης. Το αντικείμενο αναπαρίσταται σε συνάρτηση με τον αξιολογικό προσανατολισμό του υποκειμένου. Το αντικείμενο χρησιμοποιείται κυρίως για να συμβολίσει αξίες, συναισθήματα, στάσεις και ιδέες. Ο νοηματικός λόγος παρουσιάζει τις ιδιαίτερες και μοναδικές σημασίες που μπορεί να δώσει κάθε άτομο στα πράγματα γύρω του, αποτελώντας συγχρόνως μία αντίδραση απέναντι στην πραγματικότητα ή σε κάποιες από τις όψεις της. Τα αναπαριστώμενα αντικείμενα δεν έχουν αφαιρετικό και γενικευτικό χαρακτήρα, ενώ οι αξιολογήσεις και οι κρίσεις σε καμία περίπτωση δεν προεκτείνονται σε ολόκληρη την ομάδα κάποιων παρόμοιων αντικειμένων.

Με τον νοηματικό λόγο καλύπτεται η τέχνη, η οποία είναι και η πιο χαρακτηριστική από τις εκδοχές του. Για αυτόν το λόγο η γλώσσα είναι καλλιτεχνική, ενώ ο κώδικας που χρησιμοποιεί είναι απρόσμενος και άγνωστος για τον αποδέκτη. Απευθύνεται κυρίως στις συναισθηματικές παραμέτρους της πρόσληψης, στους συνειρμούς που πρόκειται να δημιουργήσει, αλλά και στη συγκίνηση που πρόκειται να προκαλέσει. Η καλλιτεχνική γλώσσα δεν χαρακτηρίζεται από κώδικες και αυστηρή ορολογία, αλλά από νέες λέξεις, εκφραστικά σχήματα και εικόνες, που είναι ικανές να δημιουργήσουν έναν άγνωστο τρόπο για να μεταδοθεί ένα γνωστό αντικείμενο. Σε περίπτωση που ο νοηματικός λόγος κατέχει τον κεντρικό ρόλο στη ζωή των ατόμων στη διαπροσωπική, αλλά και δημόσια επικοινωνία, τότε θα οδηγήσει στη διεύρυνση του εύρους και του βάθους των βιωμάτων και στη βιωματική προσέγγιση όλων των γεγονότων. Ο λόγος αυτός απευθύνεται στο βιωματικό και βιωμένο κόσμο των ατόμων, στα συναισθήματά τους, στην αξιολογική κρίση και στη συγκίνηση. Η διαφοροποίηση μεταξύ του προσλαμβανόμενου μηνύματος και του

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

επικοινωνιακού αποτελέσματος εξαρτάται άμεσα από τις πολιτιστικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στον πομπό και στο δέκτη, από όλους τους σχετικούς εξωτερικούς παράγοντες και από τον διαφορετικό χωροχρόνο, μέσα στα πλαίσια του οποίου θα υλοποιηθεί η κωδικοποίηση, αλλά και η αποκωδικοποίηση (Πετμετζίδου, 1996: 235).

Σε αντίθεση με τον παγκόσμιο χαρακτήρα που έχει ο πραγματιστικός λόγος, ο νοηματικός αναφέρεται κυρίως σε μία κοινότητα που είναι ιστορικά διαμορφωμένη, μέσα στα πλαίσια της οποίας αναπτύσσεται. Οι δημιουργοί του νοηματικού λόγου προχωρούν σε μία διαίρεση της κοινωνίας, οξύνοντας με αυτόν τον τρόπο τις κοινωνικές αντιθέσεις και κόβοντας τον ομφάλιο λώρο που μπορεί να συνδέει το άτομο με την κοινωνία. Για αυτόν το λόγο τα αυταρχικά καθεστάτα απορρίπτουν όλες τις μορφές και τους εκπροσώπους του νοηματικού λόγου. Είναι φανερό ότι ο νοηματικός λόγος επηρεάζεται πλήρως από την σημειωτική, με βάση την οποία οι παράγοντες που είναι υπεύθυνοι για την επεξεργασία του νοήματος εκ μέρους του δέκτη δημιουργούν μία διαφοροποίηση χαρακτηριστική της ελευθερίας που έχει η υποκειμενικότητα (Fiske, 1992).

Στην περίπτωση που ο πραγματιστικός λόγος επιδράσει στο νοηματικό τότε μπορεί να οδηγηθεί και στον τρίτο τύπο λόγου, που ονομάζεται προπαγανδιστικός. Είναι ο λόγος των ΜΜΕ, της διαφήμισης, της μαζικής κουλτούρας. Συναφής με τον προπαγανδιστικό λόγο είναι και ο λόγος της ιδεολογίας, της θρησκείας, της πολιτικής, της ηθικής, καθώς και διάφορες μορφές ρητορικής και προπαγάνδας. Ένα από τα βασικά γνωρίσματα είναι ότι οι αναπαραστάσεις που κατασκευάζει, απευθύνονται άμεσα στο κοινό με απαγορεύσεις, προτροπές και αξιολογήσεις. Στόχος της προπαγάνδας είναι να επηρεάσει την κοινή γνώμη, τη συμπεριφορά ή τις πεποιθήσεις των ανθρώπων σε ζητήματα που θεωρούνται αντιφατικά από την κοινότητα (Merton, 1968: 569). Στην περίπτωση αυτή, το αντικείμενο αναπαρίσταται έτσι ώστε να μοιάζει αντικειμενικό και να λειτουργεί ως φορέας καθολικής ωφέλειας, σημασίας και αξίας, ενώ στον πυρήνα υπάρχει ο ρεαλισμός και η αισθητική κατηγορία της παρομοίωσης. Ο προπαγανδιστικός λόγος μπορεί να γενικεύσει τα χαρακτηριστικά από τα οποία αποτελείται ένα γεγονός, γενικεύοντας ταυτόχρονα και

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

το ίδιο το γεγονός, το οποίο προκύπτει από διάφορα επιμέρους χαρακτηριστικά και κοινωνικές σχέσεις. Μέσα στα πλαίσια του συγκεκριμένου λόγου το ανεπανάληπτο και μοναδικό γεγονός χρησιμοποιείται ως ο εκπρόσωπος μιας συγκεκριμένης ομάδας ομοίων περίπου γεγονότων, κάτι που το μετατρέπει σε εικόνα και το γενικεύει. Ο προπαγανδιστικός λόγος θέλει να πείσει και για αυτόν το λόγο υποτάσσεται στο κοινό και στις καθιερωμένες από την κοινωνία αντιλήψεις, γνώμες, ιδέες και αξίες. Τις περισσότερες φορές συνδυάζει την αντικειμενικότητα που έχει ο πραγματιστικός λόγος με την υποκειμενικότητα που έχει ο νοηματικός. Αυτός ο συνθετικός χαρακτήρας μπορεί να εισχωρήσει στο εξωτερικό γεγονός και να το μετατρέψει σε μία αφήγηση σχετική με τις πεποιθήσεις, τους κανόνες συμπεριφοράς, τις αρχές και τις αξίες της κοινωνίας, από τη στιγμή που το κοινό θεωρεί ψευδώς ότι αποκωδικοποιεί το μήνυμα πρωτογενώς, ανάλογα με το προσωπικό γνωστικό, εμπειρικό και βιωματικό υπόβαθρο. Ο φορέας του προπαγανδιστικού λόγου φροντίζει να μειώσει τις δυνατότητες της παρεκκλίνουσας αποκωδικοποίησης και να τις μετατρέψει σε απλώς δυνητικές, ανάγοντας τις απευθείας αποκλειστικά και μόνο στη σφαίρα του υποθετικού (Fiske & Hartley, 1992: 83).

Ο λόγος αυτός μιμείται την τέχνη, καταργώντας όμως ταυτόχρονα τη γλώσσα της, έτσι ώστε να μπορέσει να προσκολληθεί στα εξωτερικά δεδομένα. Πέρα από αυτό όμως μιμείται και την πληροφοριακή γλώσσα, καταργώντας ταυτόχρονα την αυστηρότητα, για να ενισχυθεί η συγκίνηση των ακροατών/τριών. Έτσι η γλώσσα λειτουργεί ως σύζευξη της καλλιτεχνικής και της πληροφοριακής. Είναι στην ουσία αυτή η αισθητική γλώσσα, που περιλαμβάνει επιστημονικούς όρους, τους οποίους συνδέει με τις λογοτεχνικές εκφράσεις. Ο προπαγανδιστικός λόγος έχει την ικανότητα να γενικεύσει το συγκεκριμένο, να προεκτείνει γενικές διαπιστώσεις και να ευνοήσει ιδιαίτερα την αύξηση των πεποιθήσεων και των προκαταλήψεων. Ταυτόχρονα ενισχύει την ανεύθυνη και ελαστική αντίληψη της πραγματικότητας. Ο ρόλος που διαδραματίζει ο προπαγανδιστικός ρόλος αυξάνεται κυρίως σε εποχές μειωμένης διαφοροποίησης των μορφών της κοινωνικής δράσης, της απουσίας ή υποχώρησης του ορθολογισμού, του συγκρητισμού, της ανακλαστικότητας και της ατομικής αυτονομίας. Εκτός από το ότι επιτελεί και βιολογικές λειτουργίες αποτελεί



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ταυτόχρονα και ένα εργαλείο για την πολιτική ρύθμιση. Ο ίδιος μπορεί να προωθήσει μηνύματα, τα οποία θα εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς. Εστιάζει κυρίως στη σκόπιμη και μεθοδική διάδοση αντιλήψεων, ιδεών και πληροφοριών, έτσι ώστε αυτές να επηρεάσουν τις πράξεις και τις σκέψεις των ανθρώπων, στους οποίους αποφασίζει να απευθυνθεί (Γεωργαλάς, 2008). Η αποτελεσματικότητα που έχει ο προπαγανδιστικός λόγος συνδέεται άμεσα με τη θέση του φορέα του (Bourdieu, 1999: 245). Η προπαγάνδα φανερώνεται ιδιαίτερα αυξημένη κυρίως σε περιόδους κρίσεων. Αυτές οι κρίσεις μπορεί να είναι πολεμικές, πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές (Taylor, 2004).

Μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε απολυταρχικά όσο και σε δημοκρατικά καθεστώτα, κυρίως όταν εμφανιστεί μία μεγάλη κρίση, έτσι ώστε οι πολίτες να έχουν υποστεί κάποιο σοκ εξαιτίας των ξαφνικών αλλαγών που βιώνουν, να αισθάνονται πολύ άσχημα ψυχολογικά και έτσι να μπορεί να επικρατήσει η αναπαράσταση που έχει επιλέξει ο προπαγανδιστικός λόγος (Πουλιδάκος, 2013: 41).

### Ενότητα 5<sup>η</sup>: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Α/α	1
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 1 01/08/23 – 30/09/23
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η γυναικεία προσφυγική ανεργία
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Προσφυγική ανεργία
Ουσιαστικά	ανεργία, συνεργεία, περίθαλψη, χεριών, προσφορά, ζήτηση, Ελλάδα, ημερομισθίου (3), εργατριών, ανάγκη, βιομηχανίας, ταπητουργία, μετάξι, κονσερβοποιία, προσωπικό (2), επέμβαση, διέξοδος
Επίθετα	προσφυγική, μη αυτοτελές, προσωρινό, ανέργων, ανοικτή, τεχνητή, εργατικών, αληθινά, παραγωγικά, οικονομικά (2), ανεξάρτητη, απαραίτητες, γυναικεία, τεχνικό, υποχρεωτική, μόνιμη (2)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στην προσφυγική ανεργία των γυναικών. Απώτερος στόχος είναι να επιτευχθεί η επαγγελματική τους αποκατάσταση κυρίως μέσω της επέμβασης του κράτους, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι βιομηχανίες που χρειάζονται για να απορροφηθεί ο πολύ μεγάλος αριθμός των γυναικών προσφύγων που ήταν άνεργες. Για αυτόν τον λόγο κρίθηκε απαραίτητη η λήψη ορισμένων μέτρων και η δημιουργία νέων κλάδων βιοτεχνικών. Θεωρήθηκε ότι ένα από τα βασικότερα προβλήματα ήταν η επαγγελματική μόρφωση και για αυτόν τον λόγο κρίθηκε αναγκαία η ίδρυση επαγγελματικών σχολείων και η μετατροπή των διάφορων οικοτροφείων σε επαγγελματικές σχολές. Τέλος θεωρήθηκε αναγκαία η ανάγκη δημιουργίας ιδρυμάτων κοινωνικής πρόνοιας που θα βοηθούσαν τις μητέρες αυτές να εργαστούν κρατώντας τα

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	παιδιά τους.
--	--------------

A/a	2
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 1 01/08/23 – 30/09/23
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Γύρω από την ψήφο
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Ουσιαστικά	ψήφος (3), απάντηση, λύση, άρνηση, ανάγκη (5), συναγωνιστή, σκλάβο, δούλο, ελευθερίας, φεμινισμό (3), προβλήματα, αίτηση (2), πατριωτισμό, ζωτικότητα, λευτεριά, δύναμη (2), ψυχικότητα, συμφέροντα (5), διαφέροντα (4). αγώνας (2), ομάδα, πολιτεία, καθήκον (2), ιδεολογία (2), ισότητα, παράγοντες, δικαιοσύνη, προβλήματα, αξίωμα, αδικίες, προσπάθειες, αλήθεια, γυναίκα (6), πολιτεία (3), δίκιο, φαινόμενο, γέννημα, κοινωνία (5), μεταβολών, οντότητα (3), δεσμά, άντρα (4), πόθους, έξοδος (2), ατομικότητα, νομοθεσία, ανεξαρτησίας, φαινόμενο, δικαιώματα, νίκη (2), μεταβολών
Επίθετα	επιθυμητό, άμεση, πρόθυμη, ελεύτερη (2), ανελεύτερη, επίμονη (2), συνειδητή (2), αρνητική, συζυγικό, κοινωνικό (6), ηθικής (2), δημοκρατικές, σοσιαλιστικές, απαραίτητο, διδακτικό, ατομική, φυσικό, ομαλό, χωριστή, πολιτειακές
Περίληψη	Το άρθρο αυτό αναφέρεται στην αναγκαιότητα κατάκτησης του δικαιώματος ψήφου από τις γυναίκες. Αρχικά τονίζει την αδιαφορία πολλών γυναικών απέναντι σε αυτό και την ταυτόχρονη ανάγκη να

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	<p>κινητοποιηθεί κάθε γυναίκα και να διεκδικήσει την ισότητα που της ανήκει. Εν συνέχεια αναφέρεται ότι η γυναίκα είχε σπάσει τα δεσμά που την ένωναν με τον άνδρα και για αυτόν τον λόγο έπρεπε να προσπαθήσει να ανέλθει πνευματικά και επαγγελματικά, έτσι ώστε να ικανοποιήσει τους δικούς της στόχους και τα δικά της συμφέροντα. Ήταν υποχρεωτικό να εξασφαλίσει την ψήφο της γιατί ήταν το μόνο μέσο που μπορούσε να εξασφαλίσει την κοινωνική της ελευθερία. Αυτό θα μπορούσε να γίνει πράξη λόγω των ευνοϊκών δημοκρατικών και σοσιαλιστικών συνθηκών που επικρατούσαν.</p>
--	--

A/α	3
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 3 01/10/23 – 30/10/23
Αρχειό	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Ελληνίδες δασκάλες
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Το επάγγελμα της δασκάλας
Ουσιαστικά	ρόλος (2), δασκάλα (9), ζήτημα, θέση (2), σχολείου, δουλειά (6), βουλευτές, κοινωνία, αγώνας (6), απολύτρωση, υποχρέωση (2), εκμετάλλευση (2), γυναίκα (9), δικαιοσύνη, ελευθερία, αλυσίδες, πρόληψη, σεμνοτυφία, θάρρος, αξιοπρέπεια, παρασιτισμός (3), μοιρολατρία, υποχρέωση, ανισότητα, αδικία, φεμινισμού (2), φύλο, επιστήμη, τέχνη, μόρφωση, φόρτωμα (2), όπλα, απολύτρωση, φεμινίστριες, ανεξαρτησία (2), πίεση, εκμετάλλευση, αυτοτέλεια, έρμαια, σκλαβιά, ευτυχία, επίδραση, ύπαρξης, απόστολος, ιδέας, δράσης, ζωή (3), μοίρα, έρμαιο (2), μόρφωση (2), ανάγκη

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Επίθετα	σοβαρό, φεμινιστικό, μεγάλος (2), σπουδαίος, ιερή, άγια, άξιες, ευγενική, τίμια, ανθρωπιστικής, μοιρολατρική, ανωφελής, διακοσμητική, κοινωνική (3), ανεξάρτητη, ανίκανη, δυνατή, δημιουργική, αληθινή, σοβαρή, παραγωγική, υπεύθυνη, νεόπλουτη, εύκολη, ψυχική (2), δύσκολο, αβάσταχτο, νεογέννητης, θηλυκής, παραγωγική (2)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο μιλάει για τον πολύ σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η Ελληνίδα δασκάλα, τονίζοντας ότι το επάγγελμα της ήταν ένα λειτούργημα που βοηθούσε την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε παιδιού. Η αρθρογράφος θεωρεί ότι περισσότερο από κάθε άλλη γυναίκα η Ελληνίδα δασκάλα έχει υποχρέωση μέσα από το επάγγελμα της να σπάσει τα δεσμά που συνοδεύουν τον ρόλο της και να διεκδικήσει τη θέση της στη σύγχρονη κοινωνία. Μόνο έτσι θα μπορέσει να εξασφαλίσει την ανεξαρτησία της και να πετύχει την ισότητα με τον άνδρα.

Α/α	4
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 4 01/10/23 – 30/10/23
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Διεθνής ομοσπονδία εργατριών
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Συνέδριο Βιέννης
Ουσιαστικά	σωματείων, ομοσπονδία, οργανώσεις (2), επιδόματα (2), νομοθεσία, ημερομίσθια, δυσκολίες, κοινωνία, ενίσχυσης, τοκετού, ανεργίας, αρρώστιας, θανάτου, οκτάωρο, συνθήκες (2), δυσκολίες, εργατριών (2), εργασία (7), γυναίκα (3), ειρήνη, άντρες (2), εργατών
Επίθετα	γυναικεία (2), επαγγελματικές (3), ζωτικά, εργατική (2), διεθνείς, οικονομικές, καπιταλιστική, κρατικές, υποφερτές, οικογενειακά,

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	παγκόσμια
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στο Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη, όπου συζητήθηκαν πολύ σημαντικά ζητήματα για τη γυναικεία εργασία. Τονίστηκαν ιδιαίτερα οι συνθήκες κάτω από τις οποίες πρέπει να εργάζονται οι γυναίκες και τα επιδόματα που πρέπει να λαμβάνουν. Αυτό που αποδείχθηκε ήταν ότι έπρεπε να γίνει ακόμα πολλή δουλειά, για να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας για τις γυναίκες και ταυτόχρονα να φάνηκε αναγκαία η συνεργασία με τις επαγγελματικές ενώσεις των ανδρών.

A/α	5
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 5 01/11/23 – 30/11/23
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Γιατί χρειάζεται την ψήφο η νοικοκυρά
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Υποκατηγορία	Η ψήφος της νοικοκυράς
Ουσιαστικά	νοικοκυρά (16), αντιφεμινιστάι, σπίτι, νόμος, γνώμη (3), εκλογή (4), ψηφοφόρους, δικαίωμα (2), παράπονα, ενδιαφέρον (2), ζητήματα, ένστικτο, μοιρολατρία, προσπάθεια, αδιαφορία, διαμαρτυρία, θαύματα, ευπρέπεια, ανθρωπισμός, πολιτισμός, αρμονία, γυναίκα (3), ψήφος (6), διορισμός, άντρας (2), καθαριότητα (7), ανάγκη, τάξη (4), υγιεινή (4)
Επίθετα	κουτή, πολιτικό, ζωτικό (2), νόμιμο, αόριστο, μακρινά, φανατικοί, εγκληματική, αντιφεμινιστικό (3)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στις γυναίκες νοικοκυρές όλου του κόσμου, οι οποίες επιθυμούν να απεγκλωβιστούν από τον απλό

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	<p>ρόλο της νοικοκυράς και να αποκτήσουν την ψήφο τους ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων που καθορίζουν και τη δική τους ζωή. Τονίζεται ότι κάθε νοικοκυρά είναι ενεργός πολίτης που γνωρίζει πολύ καλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος της. Για αυτόν τον λόγο άλλωστε είναι επιτακτική ανάγκη να αποκτήσει το δικαίωμα της ψήφου, εφόσον μπορεί να συμβάλει πραγματικά στη βελτίωση πολλών κακώς κειμένων που ταλανίζουν τη χώρα της.</p>
--	---

A/a	6
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 12 01/07/24 – 31/07/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η Δ' Εθνική Συνέλευση και η ψήφος της γυναίκας
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Υποκατηγορία	Δ' Εθνική Συνέλευση
Ουσιαστικά	συζήτηση, γνώμη, νομοσχεδίου, γυναίκα (2), δικαίωμα, εκλογές, πολιτεία, θέση, κατηγορία, καταδίκη, στίγμα, δημοκρατία, θέληση, ευημερία, πολιτισμό (2), ανθρωπισμός, υποχρέωση, αγώνες (2), συμφέροντα, δύναμη, αδιαφορία, προοδευτικότητα, ύβρεις, αξιοπρεπή, υπόσταση, σύνθημα, διαμαρτυρία (2), ώθηση, εγερτήριο
Επίθετα	σοβαρή, φωτισμένη, δημόσιες, κοινοτικές, εξευτελιστική, φιλελεύθερο, δημοκρατικό (5), προοδευτικό, κατώτερο, στοιχειώδη, εθνικούς, ανίκανη, ανθρώπινη, ομαδική, παθητική, γυναικείες
Περίληψη	Το άρθρο αυτό είναι ένα δριμύ κατηγορώ προς την Δ' Εθνική Συνέλευση και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε το δικαίωμα ψήφου στη γυναίκα για τις δημοτικές και τις κοινωνικές εκλογές. Κατακρίνεται η απόφαση να μην δοθεί το συγκεκριμένο δικαίωμα,

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	κάτι το οποίο θεωρείται κατά της δημοκρατίας και της αξιοπρέπειας της γυναίκας. Για αυτό άλλωστε αναφέρεται ότι είναι ανάγκη η γυναίκα να διαμαρτυρηθεί με κάθε τρόπο για να μπορέσει να βγει νικήτρια σε αυτόν το μεγάλο αγώνα για τη διεκδίκηση της ψήφου της.
--	--

Α/α	7
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 12 01/07/24 – 31/07/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Σημειώσεις από την VI Διεθνή Συνδιάσκεψη της εργασίας
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	VI Διεθνής Συνδιάσκεψη
Ουσιαστικά	εργασία (8), αντιπροσώπων, αξία, ισορροπία, γυναίκες (3), συμφερόντων, τάξεως, ωρών, αποζημιώσεως, ατυχήματος, μέτρα, διατάξεις, νόμος (2), προφυλάξεως, αρρώστιες, ανεργίας, ζήτημα, ημερομίσθιο (2), εργάτριες (3), δικαιώματα (2), εφαρμογή, δικαιολογία, συμβάσεις, αναθεώρηση, απόφαση, συνθήκες, βιομηχανίες (5), ασφάλεια, οργανώσεις, περιορισμό, επαγγέλματα (3), αρρώστιες, υγείας, μόρφωση, σφαλμάτων, ανάγκη, οκτάωρο (5)
Επίθετα	φεμινιστική, ελάχιστος, ηθική, εργοδοτικής, εργασιακής, νυχτερινή, υποχρεωτικές, νομοθετικός, διεθνής, σπουδαιότατο, ιδιωτικές, δυσμενείς, οικονομικές, ανθυγιεινές, επίπονες, καταθλιπτικά, κοινωνικής, τεχνική, εργατική (4)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο μιλάει για την VI Διεθνή Συνδιάσκεψη της εργασίας που έγινε στη Γενεύη. Τονίζεται ιδιαίτερα η ηθική αξία



Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	που είχε η μικρή έστω αντιπροσώπευση των γυναικών για τα πολύ σημαντικά θέματα που συζητήθηκαν και που σχετιζόνταν με το ημερομίσθιο και τις ώρες εργασίας των εργατριών. Αναφέρονται οι άσχημες συνθήκες εργασίας των γυναικών και ταυτόχρονα κατακρίνεται η μεγάλη αργοπορία του κράτους απέναντι σε τέτοιου είδους ζητήματα.
--	---

A/a	8
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 13 01/10/24 – 30/10/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Οι γυναίκες δημόσιοι υπάλληλοι
Είδος Λόγου	Πραγματιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Οι γυναίκες στον δημόσιο τομέα
Ουσιαστικά	εξέλιξη (3), ανταγωνισμού, φύλων (3), θόρυβο, άντρες (7), περικοπής, θέσεων, υπαλλήλων (4), θεσιτηρών, εισόδημα, προσόν, μέσα, φωνές, κινδύνου, άντρες, επιχείρημα, αφορισμοί, γραφέων (4), γραμματέως, εκκαθαρίσιες, ιεραρχίας, μύδρους, συναδέλφων, γραφείου, υπηρεσία, ηθικής, τάξη (3), συνείδηση, δύναμη, εξέλιξη, ρεύμα, δακτυλογράφοι, προσόντα (3), διαγωνισμός (2), πρόληψη, μισθόν, μυσθάριον (2), ζωάρκεια, ευσυνειδησία, όρους, ασχήμια, σκανδαλισμό, ερωμένη, αδικία, αναχρονισμό, πόρος, ανάγκη, προόδου, γυναίκα (11), θέσεις (4), υπηρεσίες (2), εργασία
Επίθετα	οικονομική (2), βιομηχανικά, εμπορικά, δημοσίων, ισόβια, δογματικοί, υπαλληλικής (2), ακατανόητης, υγιέστερη, καθολική, ανήθικο, παγκόσμιο, επίζηλες, τυπικά, άθλιο, άνισους, αξιοπρεπής, οπισθοδρομικά, άδικα, κοινωνική (4), δημοσίων (2), ηθικό

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Περίληψη	<p>Το άρθρο αυτό αναφέρεται στις γυναίκες δημοσίου υπαλλήλους και στον ανταγωνισμό που υπήρχε στον συγκεκριμένο χώρο με τους άντρες συναδέλφους τους. Κυρίως αναφέρεται σε περιστατικά απομάκρυνσης των γυναικών από τις θέσεις που κατείχαν έτσι ώστε να τις καταλάβουν οι άντρες. Οι συγκεκριμένες θέσεις ήταν κατά τα προηγούμενα χρόνια καθήκοντα, τα οποία δεν ήθελαν οι άντρες να αναλάβουν λόγω του άθλιου μισθού που τις συνόδευε. Με το πέρασμα των χρόνων όμως λόγω της αύξησης που παρατηρήθηκε στους συγκεκριμένους μισθούς αποφασίστηκε αδικαιολόγητα να απομακρυνθούν οι γυναίκες που τις κατείχαν, παρά το ότι είχαν όλα τα προσόντα για να ανταπεξέλθουν σε αυτές και βοηθούσαν οικονομικά την οικογένειά τους. Τέλος τονίζεται και η αντίληψη περί κινδύνου της ηθικής των δημόσιων υπηρεσιών λόγω της συνεργασίας μεταξύ των δύο φύλων.</p>
----------	---

A/a	9
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 13 01/10/24 – 30/10/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Γύρω από την ψήφο που δε μας δόθηκε
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Ουσιαστικά	επίδειξης, προοδευτικότητας, συνήθεια, λόγια (3), πράξεις (3), ρουτίνα, Δημοκρατίας (3), πολίτευμα (2), θέληση, απολυταρχία, αλήθεια, κυβέρνηση, υποχρεώσεων (2), πρόοδο, βουλευτές, σθένος, ανορθωτές, αναμορφωτές, λαός (4), υπεροχή, ανάπλασης, απογοήτευση, νομοσχεδίου, εκλογές (3), πρόφαση, θόρυβο, εξέλιξη, χειραφέτηση (3), ισοπολιτεία, θρίαμβο, ψήφιση, ψήφος (8), άντρας (3), υποσχέσεις (7), κυβέρνησης (7), ευθύνη, κύκλο, δύναμη, ψηφίσματα (2), σωματείων,

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	διαμαρτυρία, συλλαλητήρια, καμπάνια, δεσμά, απαιτήσεις, δούλο, αντίπαλο, ανταγωνιστή, αγώνα, συμβιβασμός, προσπάθειες, ανάγκη (2), ατομικισμό, υποχρέωση, ζωή, στρατόπεδο, δικαιώματα, γυναίκα (17), συνείδηση, ενθουσιασμό, νομοσχέδιο (3)
Επίθετα	παράσιτα, φαινομενικής, ηθικό (2), νεοελληνική, προοδευτική, δημοκρατικό (3), ολοφάνερη, ολέθρια, αμόρφωτος, δημοτικές (2), κοινοτικές (2), σιγανή, αληθής, ακλόνητη, κυριότερο, φαύλο, δημοσιογραφική, άξιο, επικίνδυνο, ισότιμο, αδιάκοπος, οικονομική, εντατική, απαιτητική, αδύναμος
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο αποτελεί ένα δριμύ κατηγορώ απέναντι στην Δημοκρατική Ένωση, η οποία λησμόνησε όσες υποσχέσεις είχε δώσει για παροχή ψήφου στις γυναίκες αμέσως μόλις ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας. Φαίνεται ξεκάθαρα η απογοήτευση των γυναικών από την πρώτη δημοκρατική κυβέρνηση και από την Δ΄ Εθνοσυνέλευση για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπισαν το ζήτημα της ψήφου τους. Τονίζεται συνεχώς ότι χρειάζεται συνεχής αγώνα από όλες ανεξαιρέτως τις γυναίκες για να μπορέσουν να διεκδικήσουν το δικαίωμα στη ζωή και να γίνουν ισότιμες ανταγωνίστριες των ανδρών.

Α/α	10
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 13 01/10/24 – 30/10/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η εργασία της γυναίκας του χωριού
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Η γυναίκα του χωριού
Ουσιαστικά	δύναμη (5), δουλειά (13), γυναίκα (28), εργασία (5), γυναικόκοσμος (3), φεμινισμός (3), λαχτάρα, συμφέροντα, αναλφαβητισμός, εκπαίδευση, αγώνας (2), αδικία, ανάγκη, χειραφέτησης, απολύτρωση, ισότητας, δικαιοσύνης, ιδεολογίας, παράγοντες,

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	δουλεύτρα, ξενοδουλεύτρα, επαγγέλματα, πλύστρα, σφουγγαρίστρα, υπηρέτρια, σιδερώστρα, παραμάννα, τέχνης, επιστήμης, όρους, νόμους, δικαιοσύνης, αμοιβή, τυραννία, δεσμά, χωριού, μάρτυρες, συνθήκες, σκλάβοι (4), λευτεριά, χτήματα, χωράφι, αμπέλι, περιβόλι, ελαιώνα, λόγγο, χωριάτισσα, συντελεστή, λόγου, πλάσμα, είδος, υποζύγιο, θέληση, πρωτοβουλία, συνείδηση, κυριαρχία, υποταγή, εγωισμός (2), προίκα, εισόδημα, βία, αγώνα (2), δικαιώματα, περιθώρια, ανύψωση, μόρφωση (2), αγραμματοσύνη, αμάθεια, πρόληψη, δασκάλα, επιτυχίες, ανθρωπισμός, ανάπλασης, εργατριών, χωριό (13), άντρες (9)
Επίθετα	μεγάλες, κοινωνική, πολιτική (2), ολοκληρωτική, απόκληρη, οικονομικός, χειρωνακτικά, ανώτερα, τεχνικά, διανοητικά, ευνοϊκούς, καταναγκαστικά, μαρτυρικού, εξωσπιτική, σπιτική, άξια, κατώτερο, αρσενικού, ξένη, απόλυτη, δουλική, ταπεινωτική, θετική, πρακτική, ανθρωπιστική, εκπολιτιστικός, συστηματικής, επαγγελματικός, γυναικείος (3)
Περίληψη	Στο συγκεκριμένο άρθρο η αρθρογράφος ασχολείται με το θέμα της γυναικείας εργασίας στα χωριά. Εκφράζει την απορία της για το πώς ο φεμινισμός, που μάχεται για τα δικαιώματα στην εργασία κάθε γυναίκας, δεν ασχολήθηκε ποτέ με τις γυναίκες των χωριών, όπου κυριαρχεί η αμάθεια και η πρόληψη. Πρόκειται για γυναίκες που δεν νοούνται πως υπάρχουν δικαιώματα που πρέπει να διεκδικήσουν και πως έχουν ίση αξία με τους άντρες τους. Είναι απαραίτητο λοιπόν το φεμινιστικό κίνημα να ασχοληθεί με τα δικαιώματα αυτών των γυναικών, κάτι στο οποίο μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά οι Ελληνίδες δασκάλες. Τονίζεται τέλος ότι είναι απαραίτητο ο γυναικείος αγώνας να ασχοληθεί ιδιαίτερα με το ζήτημα της ανάπλασης της Ελληνίδας του χωριού.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	11
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 15 01/12/24 – 31/12/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η γυναίκα στις ανώτερες θέσεις
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Ουσιαστικά	επιστήμων (2), μόρφωση, κλάδο, υποχρέωση, ανάγκη, ανυπομονησία, θαρραλεότητα, αγώνα (3), δουλειά, ευκαιρία, μισθό, θέση, παραχώρηση, φύλου (2), θυσίες, δικαιολογία, αδυναμία, δράσεις, ανάδειξης, γυναίκα (10), άνδρα (5), ανάγκη (3), θέση
Επίθετα	παράλογο, ανώτερη, χειρωνακτική, ασυγχώρητη, καταστρεπτική, υπέρτατη, αμείλικτες
Περίληψη	Το άρθρο αναφέρεται σε όλες τις γυναίκες επιστημότισσες, όπως τις χαρακτηρίζει, οι οποίες θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να διεκδικούν τις ανώτερες θέσεις εργασίας χωρίς κανένα δισταγμό και χωρίς καμία δικαιολογία εξαιτίας του φύλου τους. Σίγουρα για να το κάνουν αυτό πρέπει να δουλέψουν περισσότερο από ότι οι άντρες. Εάν όμως οι ίδιες δεν είναι σίγουρες ότι μπορούν να τα καταφέρουν οφείλουν να κάνουν πίσω και να παραχωρήσουν τη θέση τους σε άλλες που είναι καλύτερες. Σύμφωνα με την αρθρογράφο το παν είναι το γυναικείο φύλο να διεκδικήσει τη θέση που του αξίζει.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	12
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 15 01/12/24 – 31/12/24
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Επιστημονικές γνώμες για την ψήφο της γυναίκας
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Ουσιαστικά	δικαιώματα (7), δισταγμός, χέρια, εξουσία, συγκατάθεση, εμπιστοσύνη, ικανότητα, εκλογή, εκλογεύς (2), σώματα, εξουσία, κίνδυνος, ωφελήματα, δικαίωμα, διανοητικότητα, ηθική, δράση, ηθικοποίηση, προάσπιση, αίσθημα, ανάγκη, ευστάθεια, όψη, πελατεία, κομματαρχία, ήθη, μειοψηφία, πλειοψηφία (2), κάλπη, ψήφος (11), γυναίκα (10), άντρας (4), επάγγελμα (2), αναλογία (2)
Επίθετα	γυναικεία (2), αληθινή, ιδιαίτερη, λεπτή, νομοθετικό, πραγματική, κυβερνητική (2), εκλογικό (3), πρακτική, καθολικής, δημοκρατικό, άσχημη
Περίληψη	Το άρθρο αυτό αναφέρεται στην μεγάλη σημασία που έχει η κατοχύρωση του δικαιώματος του δικαιώματος ψήφου εκ μέρους των γυναικών. Τονίζεται ότι το πρακτικό μυαλό τους μπορεί να συνδυαστεί άριστα με το αντίστοιχο των ανδρών και να έχει πολύ καλά αποτελέσματα. Εξάλλου αναφέρεται και σε παραδείγματα χωρών, όπου η συμμετοχή των γυναικών στην εκλογική ζωή οδήγησε στην ηθικοποίηση της κοινωνίας. Τέλος γίνεται μνεία και για τις τρεις μεγάλες λατινικές χώρες, οι οποίες αντιστέκονται ακόμα λόγω των κυρίαρχων αντιλήψεων τους, σύμφωνα με τις οποίες σε καμία περίπτωση οι γυναίκες δεν πρέπει να ανακατεύονται σε ανδρικές συνελεύσεις.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	13
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 17 01/02/25 – 28/02/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Γυναίκες αστυφύλακες στην Αγγλία
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Γυναίκες αστυφύλακες
Ουσιαστικά	αστυνομία (4), αστυνομικών (2), αποστολή, Λονδίνο, επίβλεψη, πάρκο, τόπων, καταστολή, ανηθικότητα, προστασία, παιδιών (3), detectives, εγκλήματα, κλάδο, αστυφύλακες (2), ανάκριση, εμπιστοσύνη, δράση, ηθών, πρόληψη, δικαίωση, αντίδραση, πίστη, ενέργειας, ρόλος, πλημμελήματα, μυστικότητα, διαφθορά, συμβουλές, μέριμνα, πρόνοιας, σώμα, προσόντα, σθένος, αντίληψη, ορθολογισμού, ηλικίας, μισθοδοσία, ώρες, επιθεωρήτριες, γυναίκες (14), πόλεμος
Επίθετα	δημοσίων, καταφανής, ενεργητική, γυναικεία, προληπτικής, πλατύς, ενεργητικός, κοινωνικής, αστυνομικού, ψυχικό, πλατειά, εργάσιμες, γυναικεία (3)
Περίληψη	Το άρθρο αναφέρεται στην απόφαση της αγγλικής κυβέρνησης να συμπεριλάβει και γυναίκες αστυνομικούς στην αστυνομία. Τονίζεται ότι οι ίδιες ανέλαβαν διάφορες θέσεις, ενώ ορισμένες έγιναν και επιθεωρητές. Αποδείχθηκαν μάλιστα ιδιαίτερα αποτελεσματικές στα εγκλήματα κατά των παιδιών και των γυναικών. Τέλος αναφέρεται ότι γίνονται δεκτές γυναίκες που προέρχονταν από κάθε τάξη, ενώ υπήρχε ελαστικότητα και στο ζήτημα της ηλικίας τους.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	14
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 19 01/04/25 – 30/04/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η δημοτική ψήφος
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Υποκατηγορία	Δημοτική ψήφος
Ουσιαστικά	εκλογές, αντιφεμινιστές, φύλο, χειραφέτηση, φιλοκαλία, αγώνας, μυαλό, νοοτροπία, ηθικής, κατοικιών, αθλιότητας, αρρώστιες, πόλεμο, ζήλο, νοικοκυρά, νοικοκυρειό, διαμόρφωση, παράγων, μητέρα, θεματοφύλακες, σοφίας, πολιτισμού, χειρονομία, θέλησης, ικανότητας, λογική, δικαιοσύνη, γυναίκες (8), Γαλλίδα (4), άνδρας, ψήφος (2)
Επίθετα	δημοτικές, πολιτικής, συνειδητό, επίμονο, πρακτικό, νοικοκυρίστικη, ανθυγιεινών, αξιοθαύμαστο, επιδέξια, σχολικά, ηθική, σπουδαιότερος, ανωτέρου, γενναία, απολυτρωτική
Περίληψη	Με αφορμή το δικαίωμα ψήφου που έδωσε στις γυναίκες η Γαλλική βουλή για τις δημοτικές εκλογές το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που έχει και για την Ελλάδα. Τονίζονται ιδιαίτερα τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε Δήμος της χώρας και η μεγάλη βοήθεια που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι γυναίκες στην επίλυσή τους. Για αυτό άλλωστε καταλήγει στο ότι μία τέτοια δίκαιη απαίτηση αργά ή γρήγορα θα πραγματοποιηθεί.



Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	15
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 19 01/04/25 – 30/04/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Γυναικεία εργασία
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Ουσιαστικά	κίνηση, οργάνωση, πληρωμή, κλάδους, γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανίας (2), μεταφορές, εμπόριο, υπηρεσίας, επαγγέλματα, υπηρέτριας, υπάλληλοι, ανάγκη, οργάνωσης (2), νομοθεσία, ημερομισθίου (2), μέτρα, σωματεία (2), βελτίωση, θέσης, φύλων, γυναίκα (7), άντρας (2), κίνηση, εργασία
Επίθετα	εργατική, επαγγελματικός (2), εξαιρετικές, μηχανικές, δημόσιες, ελεύθερα, νομοθετικά, γυναικεία, συνδικαλιστική
Περίληψη	Το άρθρο αυτό αναφέρεται στους επαγγελματικούς κλάδους στους οποίους απασχολούνταν οι εργαζόμενες γυναίκες στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Τονίζει τους πολύ χαμηλούς μισθούς τους και την ανάγκη να γίνει πολύ καλύτερη η νομοθεσία του κράτους γύρω από την γυναικεία εργασία. Τέλος αναφέρονται και οι αγώνες που δίνουν οι γυναίκες επαγγελματικές οργανώσεις για να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα με τους άντρες.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	16
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 20 01/05/25 – 31/05/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Για την ψήφο
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Ουσιαστικά	ψηφίσμα (4), οργανώσεις, κίνηση, ανάγκη, χειραφέτησης, σταθμό, φεμινισμού, δικαιώματα (4), παραχωρήσεις, εξισώσεις, καταλόγους, εκλογής, αποτελέσματα, δυνάμεις, ικανότητες, δράσιν, περιστάσεις, αιτήματα, τροποποίηση, διδασκάλισσες, λυτρωμό, πρόληψης, αδικίας, ανύψωση, θέληση, ατομικότητα, φραγμοί, γυναίκα (6), εργάτριες, ψήφος (3), άντρας (3)
Επίθετα	γυναικεία (2), σημαντικοί, πολιτικοί (3), εκλέξιμοι, συνειδητή, ιστορικό, ίσα, πρώτη, βαθμιαία, δημοτική (2), εκλογικούς, ευεργετικότητα, εθνικές, μεσαιωνικές, ηθική, ετεροκίνητο, παλαιοί, βαρειοί, σάπιων
Περίληψη	Στο άρθρο αυτό αναφέρονται διάφορα ψηφίσματα που απέστειλαν στην εθνοσυνέλευση οι γυναικείες οργανώσεις, οι οποίες υποστήριζαν την παροχή ψήφου σε κάθε γυναίκα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι Δ' Συνέλευση των Ελλήνων, το Πατριωτικόν Ίδρυμα Περιθαλψεως Χανίων Κρήτης και οι Διδασκάλισσες της Πόλεως Μεγάρων. Σε όλα αυτά τα ψηφίσματα τονίζεται η ανάγκη να αποκτήσουν οι γυναίκες την ψήφο τους για να εκσυγχρονιστεί ο κόσμος και για να εξαλειφθούν όλες οι προλήψεις και οι αδικίες του παρελθόντος.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

A/α	17
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 21 01/06/25 – 30/06/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Ψήφος και ηθικολογία
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Υποκατηγορία	Ψήφος και ηθικολογία
Ουσιαστικά	τροπολογία, Εθνοσυνέλευση, νομοθεσία, περιορισμούς, εκλογές, διατάξεις, συνεδρίαση, γεγονότα, σταθμό, εξελίξεις, φεμινισμό, μερίδα, τόνο, κίνηση, θέληση, πίστη, κινδύνους, καταστροφές, χειραφέτηση (2), ιδεολογία, αγανάκτηση, λάσπη, ανάγκη, δικαιώματα (2), άντρες, διαφθορά, ακολασία, έκλυση, ηθών, επιχείρημα, μέγαιρα, ευαγγέλιο, συμφέρον, καταστροφή, αντίσταση, ανεξαρτησία, πρόταση, θέαμα, βραβείων, κλυδωνισμών, μανία, επίδειξη, ηθικολόγοι, συνείδηση, ευθύνης, θέλγητρα, φύλου, ένστικτο, αντίληψη, θέσεις, αξιοπρέπειας, αφορισμός, διατάξεις, αναγέννηση, ψήφος (2), γυναίκα (3), Ελληνίδα (5), άντρας (3), ηθική (2), φύλο
Επίθετα	πληρεξούσιοι (3), δημοτικές, κοινοτικές, ημερήσια, απροσδόκητα, πολιτικό (6), σύμφωνοι, σημαντικό, συντηρητικότερη, ειρωνικό, προοδευτική, ριζοσπαστικότερη, καλή, κακή, υποθετικούς, αληθινή, ηθικής (2), περισσότεροι, τελευταίας, ψυχική, οικονομική, σαγηνευτική, κωμικοτραγικό, παράφρων, εγωκεντρικοί, παρασιτικής, ανθρώπινης, απαγορευτικές, κοινωνικό (3)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στην παροχή ψήφου με ορισμένους περιορισμούς προς τις γυναίκες για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και στις εξελίξεις που ανέβηκαν τις συζητήσεις γύρω από τη συγκεκριμένη τροπολογία. Τονίζονται ιδιαίτερα οι φόβοι κυρίως του ανδρικού πληθυσμού για τις ολέθριες συνέπειες

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	που μπορεί να έχει η παροχή δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, αναφερόμενοι κυρίως στην έκπτωση των ηθών του τόπου. Σύμφωνα με το άρθρο λοιπόν η μόρφωση της γυναίκας είναι αυτή που θα την κάνει να διεκδικήσει το δικαίωμα της στη ζωή, να αναγεννηθεί και να εξασφαλίσει τον σεβασμό της αξιοπρέπειας της, με αποτέλεσμα οι άντρες να τη βλέπουν σαν άνθρωπο και όχι σαν φύλο.
--	---

A/α	18
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 21 01/06/25 – 30/06/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Για την ψήφο
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Ουσιαστικά	σωματείων, αιτήματα, αντιλήψεις, παροχής, τροπολογίας (3), ερμηνείας, κώλυμα (3), παροχήν (3), δικαίωμα (14), εκλογέως, εκλογάς (5), περιορισμοί, σκοπιμότης, δυνάμεις, ικανότητας, βελτιώσεων, ρύθμιση, συνόρων, ελπίδα, μεταρρυθμίσεις, στιγμήν, παραχώρησις (2), καταλόγους, αξιώσεων, μάζας, συμφέροντα τ(3), μέλη, αγώνες (3), επίπεδο, όπλο (4), συνείδηση, αναβολές, καλλιτέρευσιν (2), ικανότητα, δικαιοσύνης, αλήθειας, ευθύνας, υποχρεώσεις, ανάπτυξη, προλήψεις (2), ανέβασμα, ατομικότητα, δυνάμεις (2), καλύτερευση, ζωής (2), κοινωνία (3), αξιοπρέπεια, αποτελέσματα, περιστάσεις, δράση, απολύτρωση, ενέργειες, στιγμή, περιορισμών, παράγοντες, γυναίκα (28), ψήφος (22), ψήφισμα, άρθρου (2), ηλικίας (2), Ελληνίδας (5), άνδρα (4), καταλόγους (4), εκλογής (3), αιτήματα, οργανώσεις,

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

	εργάτριαν (4), σωματείων (2), ανάπτυξιν, εργασίαν (2), ικανότητες, εξυπηρέτηση
Επίθετα	ακμαίων, γυναικείων (7), μετριοπαθείς, δημοτικής (10), ώριμον, εκλέξιμον, κοινοτικάς, δοκιμαστικοί, πολιτικήν (5), πολύτιμος, κοινωνικών (3), σώφρων, άδικο, σύμφωνοι, κατάλληλων, πρώτη, εκλογικούς (4), αποδεκταί, ελεύθερη, ανθρώπινη (2), ανεκμετάλλευτη, μεγάλη, λαϊκής, ενεργά, ιδανικά, ικανές, αναιτιολόγητες, βουλευτικές, καθολικής (3), ίσα, ηθικό, ενεργητική, ευεργετικά, αχρησιμοποίητες, κρίσιμες, κατάλληλη, τραχύν, άδικον, εκλέξιμοι (3)
Περίληψη	<p>Στο συγκεκριμένο άρθρο συνεχίζεται η δημοσίευση ψηφισμάτων σχετικών με την παροχή ψήφου στις γυναίκες, που έχουν σταλεί από διάφορες γυναικείες οργανώσεις στην Εθνοσυνέλευση. Αναφέρονται τα ψηφίσματα του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων του τμήματος Κέρκυρας. Σου συνδέσμου φοιτητριών της φιλοπτώχου αδελφότητας των κυριών Βέροιας, του Συλλόγου δεσποινίδων Βέροιας, της Συνεργατικής Ένωσης εργατριών Αθηνών-Πειραιώς, Κοπής και Ραφής, της Φιλανθρωπικής Αδελφότης Χανίων ο Σωτήρ, του Λυκείου Ελληνίδων, των υπαλλήλων γενικών της Εθνικής τραπέζης της Ελλάδος, του Σωματείου εργατριών ιματισμού στρατού, καθώς και του Συλλόγου Δασκάλων Πειραιώς. Όλα αυτά τα ψηφίσματα συμφωνούν στην ανάγκη παροχής του δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες για να εκδημοκρατιστεί η κοινωνία, να αναγνωριστούν οι ικανότητες και οι δεξιότητες που έχουν οι ίδιες και να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής τους.</p>

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	19
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 21 01/06/25 – 30/06/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η ψήφος της γυναίκας στην Εθνοσυνέλευση
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος
Υποκατηγορία	Ψήφος και Εθνοσυνέλευση
Ουσιαστικά	πρόοδον, συζήτηση, εκλογή (2), τροπολογία (3), νομοθεσίας, ελπίδες, χειραφέτησης, πλάσμα, συστήματος, τάσεις, ροπές, δημοκρατιών, εκπροσώπησιν, δισταγμούς, κίνηση (2), ενθουσιασμό, εκλογές, σταθμός, ισότητας, ανδρών, έκθεση, ψήφος (7), γυναίκας (3), λαού (2), πολιτεύματος, δικαιωμάτων, φύλο
Επίθετα	εξαιρετική, αναλογική (4), μεγάλες, πολιτικής, θεωρητικών, λαϊκήν (2), έμμεσον, αντιπροσωπευτικού, νεότερων, πλειοψηφικού, επαγγελματική, προοδευτική, μεγάλο, δημοτικές, κοινοτικές, σημαντικός, φεμινιστικής, συνειδητή, προοδευτικών, αιτιολογική, αληθές, γυναικεία (3)
Περίληψη	Το συγκεκριμένο άρθρο τονίζει ιδιαίτερα την πολύ μεγάλη πρόοδο που παρατηρήθηκε στο ζήτημα της γυναικείας ψήφου στην Εθνοσυνέλευση, έχοντας ως αφορμή την τροπολογία και τη νομοθεσία τη σχετική με τους δήμους και τις κοινότητες. Εξαιτίας αυτού δημιουργήθηκαν σε κάθε γυναίκα μεγάλες ελπίδες για να επιτύχει επιτέλους στην πολιτική της χειραφέτηση. Τέλος αναφέρεται και ο αριθμός των πληρεξουσίων, με τον οποίο έγινε δεκτή αυτή η συζήτηση.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Α/α	20
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 21 01/06/25 – 30/06/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Η γυναίκα δημοσιογράφος
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Εργασία
Υποκατηγορία	Δημοσιογραφία
Ουσιαστικά	γυναίκα (13), ζωής (4), άντρες, δεσμά, προλήψεις (2), συνθήκες, συνθήξεις (2), υπόσταση (2), χειρονομία, νικήτρα (2), αγώνα, κοινωνία (2), ένστικτο, αυτοσυντήρησης, συνείδηση, ανάγκης (2), επανάσταση, σπάσιμο, δεσμών, σκλάβο (2), χειραφέτηση (2), πλήρωση, αναγκών, ανεξαρτησία, αμάθεια, φόβος, σκλαβιά, ζύπνημα, ικανότητα, θέσης, καλλιτέχνες, επιστήμονες, δημοσιογράφος, υποκειμενικότητα, κρίση, νόηση, αντικειμενικότητα, λεπτότητα, αξία, παρατηρητικότητα, χρονογράφος, αρθρογράφος, γνώσεις, βελτίωση, ψυχοσύνθεση, ρεπόρτ (3), σοβαρότητα, επιτηδειότητα, αποτελεσματικότητα, συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, ειδικότητα, νοοτροπία, μόρφωση, υπόσχεση, ανέβασμα, ιεραρχίας, συναγωνισμός, δυσπιστίας, φόβο, επικρατήσεως, εξέλιξη ψυχικότητα, νοοτροπία (2), φεμινιστές, αντιφεμινιστές, ειρωνεία, χτυπήματα, μοίρα, ισότητας, αγάπης ανθρωπισμού
Επίθετα	ανθρώπινη (2), μεγάλη, άγια, σκληρό, τίμιο, σωματική, υγιών, οικονομική, πνευματική (2), καινούργιες, ανώτερες, δημόσιες, καθαρή, έμφυτη, εγκυκλοπαιδικές, βαθύτερη, ξέχωρη, ιδιότροπη, επιτηδείου, πολιτικό, πολεμικό, κοινωνικό, κοσμικό, διαλεχτής, βαθιά, φιλολογική, κοινωνική, φωτεινή, μοναδικό, δημοσιογραφικής, αδελφικός, ασυνήθιστη, ψυχική, συντηρητική, δυσκολοβάσταχτη, κατώτερη, γυναικεία

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Περίληψη	Το παρόν άρθρο αναφέρεται στις γυναίκες δημοσιογράφους και στο λειτούργημά που οι ίδιες επιτελούν. Παρά τις φωνές που ακούγονταν στην κοινωνία, οι οποίες δεν αποδέχονταν σε καμία περίπτωση την αξία των γυναικών ως ρεπόρτερ φτάνοντας μέχρι και στο σημείο να τις ειρωνεύονται και να γελούν μαζί τους, αυτές πείσμωναν ακόμα περισσότερο και διεκδικούσαν την καθιέρωση τους στον συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα. Μάλιστα τονίζεται ότι όσα εμπόδια κι αν συναντούσαν στον δρόμο τους κατάφερναν να τα ξεπεράσουν και να αν αρθούν στη δημοσιογραφική ιεραρχία.
----------	---

Α/α	21
Αρ. Τεύχους	Φύλλο 22 01/07/25 – 31/08/25
Αρχείο	<a href="https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898">https://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=40129&amp;seg=15898</a>
Τίτλος	Πως μας δόθηκε η ψήφος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές
Είδος Λόγου	Προπαγανδιστικός
Θεματική	Εξουσία
Κατηγορία	Ψήφος Κατάκτηση ψήφου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές
Ουσιαστικά	τροπολογία (2), εκλογές (3), πλειοψηφία, συμμετοχή, διάκρισις, πρόληψις, αντίδρασις, δικαίωμα (4), μεταρρύθμισις, επιθυμία, κύκλος, γνώμη, διάταξις, εφαρμογή, δράσεως (2), ορφανοτροφεία, καταστήματα, ανάγνωσιν, γραφήν, σεβασμόν, ηθών, εθίμων, χωρικάς, διενέξεις, συζύγων, χορηγήσεως, πρωτεουσας, υποδιοικήσεις, παροχή, προτάσεως, διαχείρισιν, αντιρρήσεις, αίσθημα, ενδοιασμός, νομοθεσία, ανάμειξις, απόρριψιν, μέτρων, γυναίκα (20), άνδρες (2), ψήφου (10), ζήτημα (5), πρώτων, καταψήφισιν, πρότασις (2), πλειοψηφία, ενδοιασμοί



Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Επίθετα	δημοτικές (3), κοινοτικές (6), δέκτη, βουλευτικός, φεμινιστικός, αντιδημοτικόν, κοινής, αμέσου, απροστάτευτους, ώριμοι (2), σκόπιμον, δραστήριαν, φιλανθρωπικήν, κοινόν, αναντίρρητητον, φρόνιμον, περιορισμένον, άσκοπος, ουσιαστική, δεκτή
Περίληψη	Το άρθρο αυτό αναφέρεται στην απόφαση να δοθεί στις γυναίκες η ψήφος για τις δημοτικές και τις κοινοτικές εκλογές. Αναλυτικότερα αναφέρονται διάφορες απόψεις ανδρών, που συμμετείχαν στην Εθνοσυνέλευση, ορισμένοι από τους οποίους ήταν υπέρ της παροχής του συγκεκριμένου δικαιώματος γυναίκες και ορισμένοι κατά. Οι υποστηρικτές τόνιζαν την ανάγκη να αποκτήσουν οι γυναίκες ενεργό ρόλο στην πολιτική και κοινωνική ζωή, ενώ οι αρνητές δεν θεωρούσαν ακόμα ώριμες τις ίδιες για να αναλάβουν τέτοιου είδους αξιώματα. Τελικά η πρόταση έγινε δεκτή μέσω της πλειοψηφίας.

## ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Απαντώντας στα ερευνητικά ερωτήματα, όπως προκύπτουν από το ίδιο το υλικό, εντοπίζουμε τα είδη του δημοσίου λόγου, τα είδη του φεμινισμού και τα είδη της ιστορίας που αναδεικνύονται στο περιοδικό τη συγκεκριμένη πολεμική εποχή.

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΕΙΝΑΙ:

- **Άννα Λάσκαρη Παπαδημητρίου (Χρονολογία θανάτου 1968)**

Η Άννα Λάσκαρη Παπαδημητρίου, νομικός και επιστήμονας που αγωνίστηκε ιδιαίτερα για τα δικαιώματα κάθε γυναίκας. Η καταγωγή της ήταν από τη Μικρά Ασία. Αμέσως μόλις μετακόμισε στην Αθήνα ανέλαβε δράση τόσο στο Εμπειρικό Άσυλο Αστέγων Παιδιών, όσο και στο Ορφανοτροφείο Θυμάτων Πολέμου. Μάλιστα μαζί με την Αύρα Θεοδοροπούλου το 1922 αμέσως μετά

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

την καταστροφή προχώρησε στην ίδρυση του Προσφυγικού Ορφανοτροφείου «Εθνική στέγη». Μετά την εκδήλωση του ελληνικού φεμινιστικού κινήματος ανέλαβε δράση στον αγώνα για τα δικαιώματα της γυναίκας ως σύμβουλος στο Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων και ως αντιπρόεδρος στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου για τα δικαιώματα της γυναίκας. Συνεργάστηκε με τη Φεμινιστική Βιβλιοθήκη και με διάφορα άλλα περιοδικά του κινήματος, όπως ήταν το Δικαίωμα της γυναίκας, η Ελληνίς και ο «Αγώνας της γυναίκας». Δημοσίευσε άρθρα με κύριο θέμα τις γυναίκες, αλλά και τους ανήλικους.

- **Ελένη Ουράνη (1896 - 8 Δεκεμβρίου 1971)**

Η Ελένη Ουράνη υπέγραφε πολλές φορές με το ψευδώνυμο Άλκης Θρύλος. Η ίδια υπήρξε πολύ μεγάλη υποστηρίκτρια του φεμινισμού. Έγραψε άρθρα για πάρα πολλά φεμινιστικά ζητήματα, ενώ υπήρξε μέλος και του Συνδέσμου Ελληνίδων Υπέρ των δικαιωμάτων των γυναικών περίπου από τα τέλη της δεκαετίας του 1910 μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1920.

- **Έλλη Αγγέλου (1903-1992)**

Η Έλλη Αγγέλου ήταν μία πολύ ενεργητική φεμινίστρια, η οποία αγωνίστηκε για τα δικαιώματα της γυναίκας και για την εργασία της. Δυστυχώς δεν είναι πολλές όμως οι πληροφορίες που έχουμε για την ίδια.

- **Μαρία Σβώλου-Δεσύπη (1892- 3 Ιουνίου 1976)**

Η Μαρία Σβώλου-Δεσύπη υπήρξε Γενική Γραμματέας του Συνδέσμου και στόχο της είχε να προωθήσει τις εργασιακές μεταρρυθμίσεις των γυναικών. Άλλωστε ο τομέας στον οποίο επικεντρώθηκε ήταν η γυναικεία εργασία. Η ίδια βοήθησε στην ίδρυση της Εσπερινής Επαγγελματικής Σχολής Γυναικών Υπαλλήλων και της Παπαστρατείου Σχολής Παιχνιδιών και Διακόσμησης.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Δραστηριοποιήθηκε πάρα πολύ για την πάταξη του φασισμού, ενώ συμμετείχε και στην Πανελλήνια Επιτροπή Γυναικών. Κατά την διάρκεια της κατοχής πολύ σημαντική υπήρξε και η φιλανθρωπική δράση της, εφόσον ήταν μέλος του Εθνικού Συμβουλίου της αντιστασιακής κυβέρνησης. Το έργο της συνδεόταν κυρίως με τις συνθήκες εργασίας, με την προστασία του περιβάλλοντος, με την κοινωνική ασφάλιση και με την ισότητα μεταξύ των δύο φύλων. Συμμετείχε μάλιστα και στην διαδικασία ίδρυσης της Πανελλαδικής Ένωσης Γυναικών.

- **Ρόζα Ιμβριώτη (1898-1977)**

Η Ρόζα Ιμβριώτη, υπήρξε γνωστή φεμινίστρια και μέλος του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Συνεργάστηκε μαζί με την Αύρα Θεοδοροπούλου και με τον Δημήτρη Γληνό στα πλαίσια της σύνταξης εκπαιδευτικών προγραμματικών διακηρύξεων του Συνδέσμου Ελληνίδων υπέρ των δικαιωμάτων των γυναικών. τα οποία δημοσιεύτηκαν από το περιοδικό ο Αγώνας της Γυναίκας. Η αγωνιστικότητα της, ειδικά σε ζητήματα που αφορούσαν τις γυναίκες, φάνηκε και από τη συμμετοχή της το 1946 στη δημιουργία της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Γυναικών. Πολλές φορές μάλιστα διώχθηκε εξαιτίας των πολιτικών φρονημάτων της και εξορίστηκε στο νησάκι Τρίκερι.

- **Όλγα Οικονόμου**

Η Όλγα Οικονόμου, ήταν μια πάρα πολύ γνωστή και σημαντική παρουσία στα πλαίσια του διδασκαλικού συνδικαλισμού και γενικότερα του γυναικείου αγώνα για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων της γυναίκας στον χώρο της εργασίας της. Η ίδια υπήρξε πολύ δραστήρια στα πλαίσια του φεμινισμού και πίστευε ότι κάθε γυναίκα έπρεπε να διεκδικήσει τη θέση που της αξίζει στον εργασιακό τομέα. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα και από το άρθρο της, στο οποίο προπαγανδίζει τις θέσεις της χρησιμοποιώντας το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο, εντάσσοντάς με αυτόν τον τρόπο και την ίδια μέσα σε όλες τις υπόλοιπες γυναίκες που πρέπει να αγωνιστούν και ειδικά στις δασκάλες, για να διεκδικήσουν τη θέση που τους αξίζει.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Φύλλο	Τίτλος	Συγγραφέας
Φύλλο 1 01/08/23 – 30/09/23	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ο αγώνας μας</li> <li>- Από το γυναικείο συνέδριο της ρώμης</li> <li>- Γυναικεία</li> <li>- Η γυναίκα προσφυγική ανεργία</li> <li>- Μικρή φεμινιστική Ντάντ – το Γ' Πανελλήνιο Διδασκαλικό Συνέδριο</li> <li>- Γύρω από την ψήφο</li> <li>- Αποφάσεις και ευχές του 9<sup>ου</sup> γυναικείου Συνεδρίου</li> <li>- Λογοδοσία του Σ.Ε.Δ.Γ.</li> </ul>	<p>Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963)</p> <p>Άλκης Θρύλος (1896-1971)</p> <p>Μαρία Δεσπύρη (1892-1976)</p> <p>-</p> <p>Ζαχαρούλα Ναυπλιώτη</p> <p>Ρόζα Ιμβριώτη (1898-1977)</p> <p>-</p> <p>-</p>
Φύλλο 2 31/08/23 – 31/12/33	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Δελτίο εγγραφής</li> </ul>	
Φύλλο 3 01/10/23 – 30/10/23	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η πολιτική μας</li> <li>- Η φεμινιστική μικρή Αντάντ</li> <li>- Επισκέπτριαι Αδελφαί</li> <li>- Αποφάσεις και ευχές του 9<sup>ου</sup> Γυναικείου Συνεδρίου</li> <li>- Ελληνίδες Δασκάλες</li> </ul>	<p>Αλεξάνδρα Ιωαννίδου</p> <p>Μαρία Νεγρεπόντη (1933-)</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>Όλγα Οικονόμου</p>
Φύλλο 4 01/10/23 – 30/10/23	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Προς γυναίκα επιστολή Α</li> <li>- Ιθαγένεια της παντρεμένης γυναίκας</li> <li>- Παιδικά Δικαστήρια</li> <li>- Το συμβούλιο της διεθνούς ενώσεως</li> <li>- Διεθνής ομοσπονδία εργατικών</li> <li>- Διάταγμα για τα άσυλα</li> </ul>	<p>Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963)</p> <p>-</p> <p>Άλκης Θρύλος (1896-1971)</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>
Φύλλο 5 01/11/23 – 30/11/23	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Το πρώτο θεμέλιο</li> <li>- Το Α συνέδριο της μικρής Αντάντ των γυναικών</li> <li>- Γιατί χρειάζεται την ψήφο η νοικοκυρά</li> <li>- Το εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα</li> <li>- Η ομιλία της κ. ΑΝ Θεοδωροπούλου στο συνέδριο του Βουκουρεστίου</li> <li>- Παιδικά δικαστήρια</li> </ul>	<p>Άλκης Θρύλος (1896-1971)</p> <p>Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963)</p> <p>Άννα Παπαδημητρίου</p> <p>Ρόζα Ιμβριώτη</p>

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

		(1898-1977) - Αλκης Θρύλος (1896-1971)
Φύλλο 8 01/03/24 – 31/03/24	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Τι περιμένουμε</li> <li>- Πως μορφώνεται ο λαός Β</li> <li>- Η γυναίκα και η κοιν. των εθνών</li> <li>- Ελληνίδες που γράφουν</li> <li>- Κριτικά σημειώματα</li> <li>- Πρόγραμμα γυναικείας μορφώσεως</li> </ul>	- Άννα Σταματελλάτου Αλεξάνδρα Ιωαννίδου Γιάννης Μηλιάδης (1895-1975) Μ.Ε. -
Φύλλο 9 01/01/24 – 31/05/24	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ελληνική Δημοκρατία</li> <li>- Η ανακοίνωση για τη Μ.Α.Γ.</li> <li>- Η τεχνική μόρφωση της γυναίκας στα χωρία</li> <li>- Μια επιστολή του πατριάρχη Κων/πόλης</li> <li>- Μεταρρύθμιση της Ελληνικής Ποινικής Δικαιοσύνης</li> <li>- Η γυναίκα και η Κ.Τ.Ε.</li> <li>- Η Δ Γενική συνέλευση του Σ.Ε.Δ.Γ.</li> <li>- Η θέση του φεμινισμού στην Ελλάδα</li> </ul>	Αύρα Θεοδοροπούλου (1880-1963) - Χρυσός Ευελπίδης (1895-1971) - Δ. Δαμασκηνός Αλεξάνδρα Ιωαννίδου - Μαρία Σβώλου (1892-1976)
Φύλλο 11 01/06/24 – 30/06/24	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η θέση του φεμινισμού στις Ελλάδα</li> <li>- Η γυναίκα και η Κ.Τ.Ε.</li> <li>- Μεταρρύθμιση της Ελληνικής ποινικής δικαιοσύνης</li> </ul>	Μαρία Σβώλου (1892-1976) Αλεξάνδρα Ιωαννίδου Δ. Δαμασκηνός
Φύλλο 12 01/07/24 – 31/07/24	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η Δ. εθνική συνέλευση και η ψήφος της γυναίκας</li> <li>- Η θέση του φεμινισμού στην Ελλάδα Γ</li> <li>- Η μεταρρυθμίσεις της Ελληνικής Ποινικής δικαιοσύνης Γ</li> <li>- Για την Ειρήνη</li> <li>- Από τον πανδιδασκ. συνέδριο</li> <li>- Για τα παιδικά δικαστήρια</li> <li>- Σημειώσεις από την 6<sup>η</sup> διεθνή συνδιάσκεψη της εργασίας</li> </ul>	- Μαρία Σβώλου (1892-1976) Δ. Δαμασκηνός Άννα Σταματελλάτου Όλγα Οικονόμου - Μαρία Σβώλου (1892-1976)

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

<p>Φύλλο 13 01/10/24 – 30/10/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Οι γυναίκες δημόσιοι υπάλληλοι</li> <li>- Γύρω από την ψήφο που δε μας δόθηκε</li> <li>- Ο σκοπός και το έργο του Σ.Ε.Δ.Γ.</li> <li>- Πως μορφώνεται ο λαός Γ' το θέατρο</li> <li>- Το ερχόμενο συνέδριο της Μ.Α.Γ.</li> <li>- Η εργασία της γυναίκας του κυρίου</li> <li>- Οι γυναίκες σε διωγμό</li> <li>- Στη Μάνη (διήγημα)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ελένη Νεγρεπόντη (1933-)</li> <li>- Άννα Σταματελάτου</li> <li>- Όλγα Οικονόμου</li> <li>- Ρόζα Ιμβριώτη (1898-1977)</li> <li>- Γαλατεία Καζαντζάκη (1881-1962)</li> </ul>
<p>Φύλλο 14 11/11/24 – 30/11/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Πολιτική μητέρων</li> <li>- Το Β Συνέδριο της Μ.Α.Γ.</li> <li>- Ανακοίνωση για τη Μ.Α.Γ.</li> <li>- Οι αποφάσεις του Β' Συνεδρίου της Μ.Α.Γ.</li> <li>- Αναχρονισμοί</li> <li>- Φεμινιστικές ομιλίες</li> <li>- Οι γυναίκες για την ειρήνη</li> <li>- Το κήρυγμα της γιαγιάς</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Φ.Κ.</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Σέλμα Λάγκερλεφ (1858-1940)</li> </ul>
<p>Φύλλο 15 01/12/24 – 31/12/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η ευθύνη μας</li> <li>- Η γυναίκα στις ανώτερες θέσεις</li> <li>- Οι δρόμοι προς την ειρήνη</li> <li>- Επιστημονικές γνώμες για την ψήφο της γυναίκας</li> <li>- Φεμινιστικές ομιλίες</li> <li>- Ιστορικές σελίδες</li> <li>- Δυο συνέδρια για τη σωματεμπορία</li> <li>- Το ανείπωτο τραγούδι</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Σεμνή Παπασπυρίδη (1889-1994)</li> <li>- Αύρα Θεοδοροπούλου (1880-1963)</li> <li>-</li> <li>- Άλκης Θρύλος (1896-1971)</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Ειρήνη Δενδρινού (1879-1974)</li> </ul>
<p>Φύλλο 16 01/01/25 – 30/01/25</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Οι γυναίκες σε διωγμό</li> <li>- Ο «Αγώνας της γυναίκας και ο Μοτικισμός</li> <li>- Η διεθνή ένωση γυναικών στη Ρουμανία</li> <li>- Μορφωτικές ομιλίες του Σ.Ε.Δ.Γ.</li> <li>- Για τα παιδικά δικαστήρια</li> <li>- Για την προστασία των κρατούμενων γυναικών και ανηλίκων</li> <li>- Η γυναίκα εγκληματίας</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> <li>- Άλκης Θρύλος (1896-1971)</li> <li>- Αύρα Θεοδοροπούλου (1880-1963)</li> <li>- Ελ. Οδομπέσης</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Ευανθία Γκινοπούλου (1884-</li> </ul>

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

		1956) Γαλατεία Καζαντάκη (1881-1962)
Φύλλο 17 01/02/25 – 28/02/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Τι είναι φεμινισμός</li> <li>- Η σωματεμπορία γυναικών και παιδιών και η Κ.Τ.Ε.</li> <li>- Η Κ.Τ.Ε. για την προστασία της παιδικής ηλικίας</li> <li>- Τα ζητήματά μας στην εθνοσυνέλευση</li> <li>- Φεμινιστικές ομιλίες</li> <li>- Γυναίκες αστυφύλακες στην Αγγλία</li> <li>- Ο φεμινισμός στην Αίγυπτο</li> <li>- Βιβλιοκρατία</li> <li>- Η γριά Καρδάραϊνα</li> </ul>	Μαρία Σβώλου (1892-1976) - - - Άλκης Θρύλος (1896-1971) - - Άλκης Θρύλος (1896-1971) Λευκή Μακρή
Φύλλο 18 01/03/25 – 31/03/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Δύο επιτυχίες</li> <li>- Το ζήτημα μας στην Εθνοσυνέλευση</li> <li>- Γύρω από την προστασία γυναικών και ανηλίκων</li> <li>- Γυναικείες νίκες στο 1924</li> <li>- Αντίλαλοι από τον τύπο</li> <li>- Φεμινιστικές ομιλίες</li> <li>- Σωματεμπορία και κρατικός διακανονισμός</li> <li>- Η γυναίκα</li> </ul>	- - Ευανθία Γκινοπούλου (1884- 1956) - - Άλκης Θρύλος (1896-1971) Θωμάς Βελλιανίτης Νικόλαος Κονεμενος (1832-1907)
Φύλλο 19 01/04/25 – 30/04/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η δημοτική ψήφος</li> <li>- Σωματεμπορία και κρατικός διακανονισμός</li> <li>- Αναγκαία εξήγηση</li> <li>- Γυναικεία εργασία</li> <li>- Διαλέξεις – μαθήματα – ομιλίες</li> <li>- Γυναίκα και επιστήμη</li> <li>- Νέα Βιβλία</li> <li>- Η φόνισσα</li> <li>- Εντευκτήριον των νοσοκόμων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού</li> </ul>	- - Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963) - Άλκης Θρύλος (1896-1971) Α.Κ. Άλκης Θρύλος (1896-1971) Αλ. Παπαδιαμάντης (1851- 1911) - Μαρία Νεγρεπόντη (1933-)
Φύλλο 20 01/05/25 –	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Παραμύθι του παλιού καιρού</li> <li>- Για την ψήφο</li> </ul>	- -

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

31/05/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Σωματεμπορία και κρατικός διακανονισμός</li> <li>- Ομιλίες – διαλέξεις – μαθήματα</li> <li>- Το δίκιο της τηλεφωνήτριας</li> <li>- Αντίλαλοι από όλο το τύπο</li> <li>- Ετήσια γεν. συνέλευση του Σ.Ε.Δ.Γ.</li> <li>- Σκλαβιά...</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Άλκης Θρύλος (1896-1971)</li> <li>- Μαρία Σβώλου (1892-1971)</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Γαλατεία Καζαντάκη (1881-1962)</li> </ul>
Φύλλο 21 01/06/25 – 30/06/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ψήφος και ηθικολογία</li> <li>- Για την ψήφο</li> <li>- Η ψήφος της γυναίκας στην εθνοσυνέλευση</li> <li>- Ομιλίες – διαλέξεις – μαθήματα</li> <li>- Ξένη φεμινιστική κίνηση</li> <li>- Η γυναίκα δημοσιογράφος</li> <li>- Νέα βιβλία</li> <li>- Το θηλυκό</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Έλλη Αγγέλου (1903-1992)</li> <li>- Άλκης Θρύλος (1896-1971)</li> <li>- Κλεαρέτη Δίπλα-Μαλάμου (1897-1977)</li> </ul>
Φύλλο 22 01/07/25 – 31/08/25	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Το πρώτο βήμα</li> <li>- Πως μας δόθηκε η ψήφος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές</li> <li>- Αντίλαλοι από τον τύπο</li> <li>- Η προστασία του παιδιού στην Κ.Τ.Ε. Γραφεία για την εξεύρεση εργασίας</li> <li>- Το Συνέδριο των Εθνικών Συμβουλίων στη Βασιγκτον</li> <li>- Ομιλίες – διαλέξεις - Μαθήματα</li> <li>-</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-</li> <li>-</li> <li>-</li> <li>- Αλεξάνδρα Ιωαννίδη</li> <li>-</li> <li>- Άλκης Θρύλος (1896-1971)</li> </ul>

Λεξιλογικά και θεματικά προκύπτουν από το Α- Υ, οι συναρτήσεις και οι καταδηλώσεις των φεμινιστικών διεκδικήσεων, που εντάσσονται στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία του βιολογικού και κοινωνικού φύλου με έμφαση στο εκλογικό δικαίωμα και στα είδη των επαγγελματιών, που διεκδικούσαν οι αστές, εργάτριες, αγρότισσες και νοικοκυρές γυναίκες της εποχής.

- Ειδικότερα προκύπτουν οι συναρτήσεις Α) **για τη γυναικεία προσφυγική ανεργία**, και οι καταδηλώσεις σημαίνουν το εργατικό και εργασιακό λεξιλόγιο της εποχής, το μαρξιστικό και σοσιαλιστικό πολιτικό σημαίνουν της



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

εποχής: οι λέξεις που επιλέγονται ως πραγματικότητες και συνθήκες σημαίνουν την εκβιομηχάνιση της χώρας και την εκμετάλλευση των προσφύγων. Τα ουσιαστικά είναι: Η ανεργία, η συνεργεία, η περίθαλψη, των χεριών, η προσφορά, η ζήτηση, Ελλάδα, ημερομισθίου, εργατριών, ανάγκη, βιομηχανίας, ταπητουργία, μετάξι, κονσερβοποιία, προσωπικό, που καταδηλώνουν τα είδη της εργατικής και χειρωνακτικής εργασίας και την ανάγκη της περίθαλψης.

Το ερευνητικό υλικό μας παραπέμπει στην ΕΘΝΙΚΗ οικονομική ιστορία της Ελλάδας σε συνάρτηση με την ΕΘΝΙΚΗ ιστορία των προσφύγων: « Μετά τον θάνατο του Χαριλάου Τρικούπη ακολούθησε ο καταστροφικός ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897, τον οποίον κήρυξε ο Δηλιγιάννης. Η κατάσταση για την Ελλάδα γινόταν όλο και πιο συγκεχυμένη, εξαιτίας των αντικρουόμενων συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων και των πιέσεων που ασκούσαν οι ομολογιούχοι. Η Ελλάδα βγήκε από τον πόλεμο νικημένη και ταπεινωμένη, καθώς της επιβλήθηκε πολεμική αποζημίωση και διεθνής οικονομικός έλεγχος. Μάλιστα, για να εξασφαλίσουν οι δανειστές ότι θα εισπράξουν τα χρήματά τους επέβαλαν στους όρους την κατευθείαν εισπραξη των κερδών από τρία βασικά προϊόντα, το πετρέλαιο, τα σπύρτα και τα τραπουλόχαρτα, τα οποία διακινούσε μόνο το Ελληνικό Μονοπώλιο. Από το 1824 έως το 1897, η Ελλάδα πήρε 10 εξωτερικά δάνεια, συνολικής αξίας 770 εκατ. γαλλικών φράγκων. Κατά μέσο όρο η τιμή έκδοσης κυμάνθηκε στο 72,54%, δηλαδή χρεώθηκε 770.000.000 γαλλικά φράγκα, αλλά παρέλαβε τα 464.100.000. Τα υπόλοιπα ήταν τιμή έκδοσης και διάφορα άλλα έξοδα. Από το 1902 έως το 1914 συνομολογήθηκαν επιπλέον τέσσερα εξωτερικά δάνεια, συνολικής αξίας 521.000.000 γαλλικών φράγκων. Τα έτη 1912-1913 έγινε ο Α' και Β' Βαλκανικός Πόλεμος με τη στήριξη της Αντάντ (συμμαχία Γαλλίας και Μεγάλης Βρετανίας) και η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Θράκη, επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου. Η Ελλάδα είχε λάβει από την Αντάντ μεγάλη στρατιωτική, αλλά και οικονομική βοήθεια σε δάνεια, που αύξησαν το χρέος της. Τον Νοέμβριο του 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου έχασε τις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα, που έσπευσαν να επαναφέρουν τον

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ανεπιθύμητο στους συμμάχους βασιλιά Κωνσταντίνο. Οι σύμμαχοι, σε αντίποινα, έσπευσαν να αποσύρουν την κάλυψη του χαρτονομίσματος και έτσι ένα σημαντικό τμήμα της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρισμα. Από το 1918 και μετά, ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό, ενώ η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο. Η εκστρατεία του 1919-1922 στην Τουρκία, που τέλειωσε με τη Μικρασιατική Καταστροφή, είχε αναμφισβήτητα τις οικονομικές επιπτώσεις της. Λίγο πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία τον Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, κατάσταση που αντιμετωπίστηκε με απρόσμενο τρόπο: η κυβέρνηση προχώρησε σε έναν πρωτότυπο εσωτερικό δάνειο με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Μέσω αυτής της τεχνικής, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές, κάτι που επαναλήφθηκε και το 1926. Από το 1924 μέχρι το 1928 ο κοινοβουλευτισμός θα βρεθεί σε οξύτατη κρίση. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος θα επιστρέψει και θα κερδίσει τις εκλογές του 1928 με το Κόμμα των Φιλελευθέρων, ωθώντας σε σταδιακή ανόρθωση την ελληνική οικονομία με ίδρυση βιοτεχνιών και βιομηχανιών, προώθηση του εμπορίου αλλά και μεγάλων δημόσιων έργων, όπως το φράγμα της λίμνης Μαραθώνα. Η δραχμή σταθεροποιήθηκε, παρότι η αξία της είχε πέσει στο ένα δέκατο πέμπτο της προπολεμικής αξίας. Με τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 ο πληθυσμός της Ελλάδας αυξάνεται με πολλούς πρόσφυγες, ενώ ελήφθησαν μέτρα για την αποκατάστασή τους με τη βοήθεια και της Κοινωνίας των Εθνών. Από το 1924 μέχρι το 1931 η Ελλάδα παίρνει εννέα εξωτερικά δάνεια, συνολικά 992.000.000 χρυσά φράγκα ή 14.900.000.000 δραχμές, κυρίως από Μεγάλη Βρετανία, ΗΠΑ και σε μικρότερο βαθμό από Βέλγιο, Σουηδία, Γαλλία, Ολλανδία, Ελβετία, Αίγυπτο και Ιταλία. Τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση των προσφύγων, την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού, τη σταθεροποίηση της δραχμής και την αύξηση της παραγωγής. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 χτύπησε και την Ελλάδα, με άμεσες συνέπειες κατάρρευση τραπεζών και αύξηση της ανεργίας, με αποτέλεσμα το 1932 η χώρα μας να κηρύξει την τέταρτη πτώχευση. Στις 4

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Αυγούστου 1936 επιβάλλεται η δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά, μέχρι την κατάκτηση από τη ναζιστική Γερμανία. Εκείνη την περίοδο υπήρχε σοβαρή αναντιστοιχία στους οικονομικούς δείκτες και τους μισθούς των εργαζομένων, προκαλώντας κοινωνικές αναταραχές. Τότε ελήφθησαν σοβαρά μέτρα κοινωνικής ασφάλισης, όπως η ίδρυση του ΙΚΑ το 1937, με σκοπό τη μείωση της κοινωνικής αντίδρασης» (Τριήρη, 2021).

Στο ιστορικό αυτό συγκείμενο προβάλλεται ένα από τα βασικότερα προβλήματα στην επαγγελματική μόρφωση, την ίδρυση επαγγελματικών σχολείων και τη μετατροπή των οικοτροφείων σε επαγγελματικές σχολές. Τέλος θεωρήθηκε αναγκαία η ανάγκη δημιουργίας ιδρυμάτων κοινωνικής πρόνοιας που θα βοηθούσαν τις μητέρες να εργαστούν.

Όπως διαβάζουμε στη βιβλιογραφία: «Η αποκατάσταση και η αφομοίωση των προσφύγων στην Ελλάδα έγινε από το 1924 έως το 1928 και σε αυτό καθοριστικό ρόλο έπαιξε η λειτουργία της ΕΑΠ. Το γεγονός ότι ήταν ένας οργανισμός υπό διεθνή έλεγχο τη βοήθησε να είναι αποστασιοποιημένη από την ταραγμένη ελληνική πολιτική ζωή και ως εκ τούτου αποτελεσματικότερη. Βέβαια, για την υλοποίηση των προγραμμάτων της το ελληνικό κράτος της παραχώρησε τα υλικά μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό. Και αν σε κάποιες περιπτώσεις το έργο των κατά τόπους επιτροπών της ΕΑΠ ή του κράτους γινόταν βιαστικά, εμπειρικά και πρόχειρα ή εξυπηρετούσε απλώς άμεσες ανάγκες και πολιτικές σκοπιμότητες, αυτό δεν μειώνει τη σπουδαιότητα του συνολικού έργου που επιτεύχθηκε. Οι πρόσφυγες δεν αποτελούσαν ένα ενιαίο σύνολο. Ανάμεσά τους υπήρχαν διαφορές κοινωνικής προέλευσης, πολιτιστικής παράδοσης, διαλέκτου, ακόμα και γλώσσας (περίπου 100.000 πρόσφυγες ήταν τουρκόφωνοι). Όσοι εύποροι κάτοικοι της Μικράς Ασίας ή της Ανατολικής Θράκης κατόρθωσαν να φέρουν στην Ελλάδα μεγάλο μέρος από την περιουσία τους, σχεδόν αμέσως ενσωματώθηκαν στο νέο τόπο εγκατάστασής τους και αναμείχθηκαν με τους γηγενείς. Για τη μεγάλη όμως μάζα των προσφύγων, παρά την ταχεία αποκατάστασή τους, η αφομοίωση ήταν μία διαδικασία που κινήθηκε με πολύ πιο αργούς ρυθμούς. Οι περισσότεροι πρόσφυγες, ψυχικά τραυματισμένοι και με το άγχος πρώτα της επιβίωσης και αργότερα της βελτίωσης της ζωής τους,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

εξέφραζαν συχνά παράπονα για την αντιμετώπιση του κράτους, αλλά και των γηγενών κατοίκων του. Κατηγορούσαν το ελληνικό κράτος ότι με την υπογραφή της Σύμβασης ανταλλαγής της Λοζάνης και του ελληνοτουρκικού Συμφώνου του 1930 παραβίασε βασικά δικαιώματά τους• ότι αποζημιώθηκαν μόνο κατά ένα μέρος για την περιουσία που εγκατέλειψαν στις πατρίδες τους• ότι, τέλος, η ανταλλάξιμη περιουσία δεν περιήλθε πάντοτε σε αυτούς. Πράγματι, παρά την ύπαρξη νόμων (ήδη πριν από το 1922) που απαγόρευαν τη μεταβίβαση της μουσουλμανικής ακίνητης ιδιοκτησίας, η έλλειψη κτηματολογίου, η ανυπαρξία, σε πολλές περιπτώσεις, τίτλων ιδιοκτησίας και η δυσκολία στην οριοθέτηση ή την περιφραξή της, συνέβαλαν στο να περιέλθουν τέτοιες εκτάσεις σε ντόπιους. Αλλά και το ίδιο το κράτος κάποιες φορές παραχώρησε ανταλλάξιμη περιουσία σε γηγενείς ακτήμονες ή σε ευαγή ιδρύματα» ([http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2758/Themata-Neoellinikis-Istorias\\_G-Lykeiou\\_html-apli/index3\\_11.html](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2758/Themata-Neoellinikis-Istorias_G-Lykeiou_html-apli/index3_11.html)).

- Β) Για τη ψήφο ως ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΩΣ αναγκαιότητα κατάκτησης του δικαιώματος από τις γυναίκες. Η αδιαφορία πολλών γυναικών απέναντι σε αυτό και η ταυτόχρονη ανάγκη να κινητοποιηθεί κάθε γυναίκα και να διεκδικήσει την ισότητα που της ανήκει. Ήταν υποχρεωτικό να εξασφαλίσει την ψήφο της, γιατί ήταν το μόνο μέσο που μπορούσε να εξασφαλίσει την κοινωνική της ελευθερία. Αυτό θα μπορούσε να γίνει πράξη λόγω των ευνοϊκών δημοκρατικών και σοσιαλιστικών συνθηκών που επικρατούσαν.

Οι καταδηλώσεις και οι συνδηλώσεις σημαίνουν το σοσιαλιστικό πολιτικό και φεμινιστικό σημαίνον της εποχής. Τα ουσιαστικά σε ποιοτική και στατιστική επαναλαμβανόμενη καταγραφή είναι: ψήφος (3), απάντηση, λύση, άρνηση, ανάγκη (5), συναγωνιστή, σκλάβο, δούλο, ελευθερίας, φεμινισμό (3), προβλήματα, αίτηση (2), πατριωτισμό, ζωτικότητα, λευτεριά, δύναμης (2), ψυχικότητα, συμφέροντα (5), διαφέροντα (4). αγώνας (2), ομάδα, πολιτεία, καθήκον (2), ιδεολογία (2), ισότητα, παράγοντες, δικαιοσύνη, προβλήματα, αξίωμα, αδικίες, προσπάθειες, αλήθεια, γυναίκα (6), πολιτεία (3), δίκιο, φαινόμενο, γέννημα, κοινωνία (5), μεταβολών,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

οντότητα (3), δεσμά, άντρα (4), πόθους, έξοδος (2), ατομικότητα, νομοθεσία, ανεξαρτησίας, φαινόμενο, δικαιώματα, νίκη (2), μεταβολών.

**ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΨΗΦΟΥ -**

Για πρώτη φορά ψήφισαν στις δημοτικές εκλογές της 11ης Φεβρουαρίου 1934. Εκλογικό δικαίωμα δεν δόθηκε σε όλες, αλλά μόνο σε όσες είχαν κλείσει τα 30 χρόνια και διέθεταν τουλάχιστον απολυτήριο Δημοτικού. Στους εκλογικούς καταλόγους της Αθήνας γράφτηκαν μόλις 2.655 κυρίες, από τις οποίες ψήφισαν τελικά μόνο 439. Χαρακτηριστική για το κλίμα της εποχής ήταν η άρνηση της ηθοποιού Μαρίκας Κοτοπούλη να ψηφίσει, λέγοντας μάλιστα πως ψήφο θέλουν μόνο όσες είναι άσχημες και όσες αποφεύγουν να κάνουν παιδιά! Πρωτεργάτης στον αγώνα για τη συμμετοχή των γυναικών στα πολιτικά πράγματα της χώρας στάθηκε το φεμινιστικό κίνημα. Η Καλλιρρόη Παρρέν, εκδότρια του περιοδικού Εφημερίς των Κυριών, ήταν η πιο σημαντική φωνή έκφρασης αυτών των διεκδικήσεων. Η ισότητα των δυο φύλων και η απαίτηση για τη χορήγηση πολιτικών δικαιωμάτων στις γυναίκες, οδήγησε στη σύσταση πολλών γυναικείων οργανώσεων, με αποτέλεσμα κατόπιν πιέσεων τους να φτάσουμε στο προεδρικό διάταγμα της 5ης Φεβρουαρίου του 1930 που αναγνώριζε το δικαίωμα του εκλέγειν για τις Ελληνίδες, αλλά μόνο για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και μόνο για τις εγγράμματες άνω των 30 ετών (<https://www.sansimera.gr/articles/8>).

• **Γ) ΓΙΑ ΤΙΣ Ελληνίδες δασκάλες ΩΣ Εξουσία**

Το επάγγελμα της ήταν ένα λειτούργημα που βοηθούσε την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε παιδιού. Η αρθρογράφος θεωρεί ότι περισσότερο από κάθε άλλη γυναίκα η Ελληνίδα δασκάλα έχει υποχρέωση μέσα από το επάγγελμα της να σπάσει τα δεσμά που συνοδεύουν τον ρόλο της και να διεκδικήσει τη θέση της στη σύγχρονη κοινωνία. Μόνο έτσι θα μπορέσει να εξασφαλίσει την ανεξαρτησία της και να πετύχει την ισότητα με τον άνδρα.

Οι καταδηλώσεις και οι συνδηλώσεις σημαίνουν το εργατικό, συνδικαλιστικό και φεμινιστικό σημαίνουν της εποχής. Τα ουσιαστικά σε ποιοτική και στατιστική επαναλαμβανόμενη καταγραφή είναι: ρόλος (2), δασκάλα (9), ζήτημα, θέση (2),

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

σχολείου, δουλειά (6), βουλευτές, κοινωνία, αγώνας (6), απολύτρωση, υποχρέωση (2), εκμετάλλευση (2), γυναίκα (9), δικαιοσύνη, ελευθερία, αλυσίδες, πρόληψη, σεμνοτυφία, θάρρος, αξιοπρέπεια, παρασιτισμός (3), μοιρολατρία, υποχρέωση, ανισότητα, αδικία, φεμινισμού (2), φύλο, επιστήμη, τέχνη, μόρφωση, φόρτωμα (2), όπλα, απολύτρωση, φεμινίστριες, ανεξαρτησία (2), πίεση, εκμετάλλευση, αυτοτέλεια, έρμαιο, σκλαβιά, ευτυχία, επίδραση, ύπαρξης, απόστολος, ιδέας, δράσης, ζωή (3), μοίρα, έρμαιο (2), μόρφωση (2), ανάγκη.

**ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ-ΟΙ  
ΠΡΩΤΕΣ ΔΑΣΚΑΛΕΣ** - Σήμερα οι γυναίκες στην Ελλάδα έχουν τα ίδια

δικαιώματα πρόσβασης με τους άνδρες στη δωρεάν δημόσια εκπαίδευση όλων των βαθμίδων της χώρας. Η ισότητα αυτή δεν ίσχυε από την ίδρυση του Νεοελληνικού κράτους το 1830, αλλά επιτεύχθηκε σταδιακά μετά από μεγάλο αγώνα από την πλευρά των γυναικών και μερικών ορισμένων επιφανών ανδρών. Την εποχή αυτή το ποσοστό των αναλφάβητων γυναικών ανέρχεται στο 98% και των ανδρών στο 91% και στο τέλος του αιώνα αυτό διαμορφώνεται σε 93% για τις γυναίκες και 69% για τους άνδρες. Τον 19ο αιώνα στην Ελλάδα επικρατούσε το μοντέλο της πατριαρχικής οικογένειας και θεωρείτο περιττό για τη γυναίκα να μορφωθεί, αφού τα καθήκοντά της περιορίζονταν μόνο στο νοικοκυριό και στην ανατροφή των παιδιών. Ενώ για τους άνδρες, η εκπαίδευση αποτελούσε το μέσο για την κατάκτηση του δημόσιου χώρου και τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος. Παρόλα αυτά, την εποχή αυτή εμφανίζονται μορφωμένες Ελληνίδες που αγωνίζονται να βελτιώσουν τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και πιστεύουν ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον αν οι γυναίκες μορφωθούν. Γνωστές για τις προσπάθειες και τους αγώνες τους για τη μόρφωση των γυναικών είναι η Καλλιόπη Παπαλεξοπούλου, η Ευανθία Καϊρη και η Μαρία Υψηλάντη που ιδρύουν οικοτροφεία και διδασκαλεία για κορίτσια. Την εποχή αυτή διάφοροι φιλέλληνες υποστηρίζουν την εκπαίδευση των κοριτσιών και έτσι το 1831 ιδρύεται το πρώτο οικοτροφείο από το ζεύγος Τζον και Φράνσις Χιλλ. Το σχολείο αυτό θεωρείτο «Ανώτερο Σχολείο» διότι από 1834 αποφοιτούσαν δασκάλες. Το 1834 κατοχυρώνεται με διάταγμα η υποχρεωτική συμμετοχή των Ελληνίδων στη δημόσια δημοτική εκπαίδευση. Την εποχή αυτή επικρατεί η αντίληψη

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ότι η εκπαίδευση αγορών και κοριτσιών πρέπει να είναι διαφοροποιημένη και να στηρίζεται στον ρόλο των δύο φύλων όσον αφορά την κοινωνία και την πολιτεία. Η αντίληψη που επικρατεί ότι ο προορισμός της γυναίκας είναι να είναι μόνο σύζυγος και μητέρα επηρεάζει το περιεχόμενο μαθημάτων των κοριτσιών που ορίζονται να είναι πιο απλά διότι ο στόχος τους είναι να βελτιώσουν τον ρόλο της γυναίκας ως κόρης, συζύγου, μητέρας και οικονόμου. Ορισμένα εύπορα κορίτσια που συνέχιζαν την εκπαίδευση τους μετά το δημοτικό παρακολουθούσαν ιδιωτικά μαθήματα που το περιεχόμενό τους περιοριζόταν στο τρίπτυχο καλή σύζυγος, μητέρα και οικοδέσποινα. Μέχρι το 1890 η δημόσια και ιδιωτική δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν αποκλειστικό προνόμιο των αγοριών. Το 1855 η Μαρία Υψηλάντη μαζί με ορισμένες μορφωμένες Αθηναίες συστήνουν τη Φιλανθρωπική Εταιρεία των Κυριών και δημιουργούν το ορφανοτροφείο κοριτσιών «Αμαλιείον». Τα κορίτσια του ορφανοτροφείου μπορούσαν να γίνουν δεκτά σε διδασκαλεία και να δουλεύουν ως δασκάλες. Το 1890 αποτελεί έτος σταθμό για την εκπαίδευση των γυναικών στην Ελλάδα. Σημαδεύεται από την αυτοκτονία μίας κοπέλας που απορρίφθηκε η αίτηση εγγραφής της στο Πανεπιστήμιο και από την αποδοχή της πρώτης φοιτήτριας στη Φιλοσοφική Σχολή της Ιωάννα Στεφανόπολι. Το 1897 αποφοιτά με «άριστα» από την Ιατρική Σχολή η Αγγελική Παναγιωτάτου που είναι και η πρώτη γυναίκα γιατρός στην Ελλάδα. Η γυναικεία παρουσία στη Ιατρική Σχολή Αθηνών συνοδεύτηκε από πολλά κακεντρεχή σχόλια όπως είναι το περίφημο σχόλιο «στην κουζίνα!» «στην κουζίνα!». Η Αγγελική Παναγιωτάτου όχι μόνο δεν εγκατέλειψε τις σπουδές της, αλλά κατάφερε το 1938 να γίνει η πρώτη έκτακτη καθηγήτρια Υγιεινής και Τροπικής Παθολογίας στην Ελλάδα. Το 1929 θεσμοθετείται η ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά η κοινωνική αποδοχή του θεσμού έγινε μετά από αρκετά χρόνια. Αυτή η χρονιά αποτελεί σταθμό για την εκπαίδευση των γυναικών στην Ελλάδα διότι επιτέλους πραγματοποιήθηκε η εξομοίωση της εκπαίδευσης των κοριτσιών με την αντίστοιχη των αγοριών. Είναι η χρονιά που γενικεύεται η συνεκπαίδευση (Νόμος 4397/1929) και καταργείται η διαφοροποίηση των σπουδών μεταξύ αγοριών και κοριτσιών (Επιτροπή για Θέματα Φύλου και Ισότητας του ΑΤΕΙ-Θ).

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

- **Δ) Διεθνής ομοσπονδία εργατριών/Εξουσία/Συνέδριο Βιέννης**

Ουσιαστικά σωματείων, ομοσπονδία, οργανώσεις (2), επιδόματα (2), νομοθεσία, ημερομίσθια, δυσκολίες, κοινωνία, ενίσχυσης, τοκετού, ανεργίας, αρρώστιας, θανάτου, οκτώωρο, συνθήκες (2), δυσκολίες, εργατριών (2), εργασία (7), γυναίκα (3), ειρήνη, άντρες (2), εργατών.

Τονίζονται οι συνθήκες εργασίας για τις γυναίκες και ταυτόχρονα φάνηκε αναγκαία η συνεργασία με τις επαγγελματικές ενώσεις των ανδρών.

- **Ε) Γιατί χρειάζεται την ψήφο η νοικοκυρά/Εξουσία/Η ψήφος της νοικοκυράς**

Ουσιαστικά νοικοκυρά (16), αντιφεμινιστάι, σπίτι, νόμος, γνώμη (3), εκλογή (4), ψηφοφόρους, δικαίωμα (2), παράπονα, ενδιαφέρον (2), ζητήματα, ένστικτο, μοιρολατρία, προσπάθεια, αδιαφορία, διαμαρτυρία, θαύματα, ευπρέπεια, ανθρωπισμός, πολιτισμός, αρμονία, γυναίκα (3), ψήφος (6), διορισμός, άντρας (2), καθαριότητα (7), ανάγκη, τάξη (4), υγιεινή (4)

Τονίζεται ότι κάθε νοικοκυρά είναι ενεργός πολίτης που γνωρίζει πολύ καλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος της.

- **Ζ) Η Δ΄ Εθνική Συνέλευση και η ψήφος της γυναίκας/Εξουσία/Ψήφος/Δ΄ Εθνική Συνέλευση**

Ουσιαστικά: συζήτηση, γνώμη, νομοσχεδίου, γυναίκα (2), δικαίωμα, εκλογές, πολιτεία, θέση, κατηγορία, καταδίκη, στίγμα, δημοκρατία, θέληση, ευημερία, πολιτισμό (2), ανθρωπισμός, υποχρέωση, αγώνες (2), συμφέροντα, δύναμη, αδιαφορία, προοδευτικότητας, ύβρεις, αξιοπρεπή, υπόσταση, σύνθημα, διαμαρτυρία (2), ώθηση, εγερτήριο

Τα αιτήματα αφορούν τις δημοτικές και τις κοινωνικές εκλογές.

- **ΣΤ) Σημειώσεις από την VI Διεθνή Συνδιάσκεψη της εργασίας/Εξουσία/Εργασία**



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ουσιαστικά εργασία, αντιπροσώπων, αξία, ισορροπία, γυναίκες, συμφερόντων, τάξεως, ωρών, αποζημιώσεως, ατυχήματος, μέτρα, διατάξεις, νόμος), προφυλάξεως, αρρώστιες, ανεργίας, ζήτημα, ημερομίσθιο εργάτριες), δικαιώματα εφαρμογή, δικαιολογία, συμβάσεις, αναθεώρηση, απόφαση, συνθήκες, βιομηχανίες (5), ασφάλεια, οργανώσεις, περιορισμό, επαγγέλματα αρρώστιες, υγείας, μόρφωση, σφαλμάτων, ανάγκη, οκτάωρο οι άσχημες συνθήκες εργασίας των γυναικών και ταυτόχρονα κατακρίνεται η μεγάλη αργοπορία του κράτους απέναντι σε τέτοιου είδους ζητήματα.

- **Η) Οι γυναίκες δημόσιοι υπάλληλοι/Εξουσία/Εργασία/Οι γυναίκες στο δημόσιο τομέα**

Ουσιαστικά εξέλιξη (3), ανταγωνισμού, φύλων (3), θόρυβο, άντρες (7), περικοπής, θέσεων, υπαλλήλων (4), θεσιθηρών, εισόδημα, προσόν, μέσα, φωνές, κινδύνου, άντρες, επιχείρημα, αφορισμοί, γραφών (4), γραμματέως, εκκαθαρίσεις, ιεραρχίας, μύδρους, συναδέλφων, γραφείου, υπηρεσία, ηθικής, τάξη (3), συνείδηση, δύναμη, εξέλιξη, ρεύμα, δακτυλογράφοι, προσόντα (3), διαγωνισμός (2), πρόληψη, μισθόν, μυσθάριον (2), ζωάρκεια, ευσυνειδησία, όρους, ασχήμια, σκανδαλισμό, ερωμένη, αδικία, αναχρονισμό, πόρος, ανάγκη, προόδου, γυναίκα (11), θέσεις (4), υπηρεσίες (2), εργασία.

Το άρθρο αναφέρεται στις γυναίκες δημοσίους υπαλλήλους και στον ανταγωνισμό που υπήρχε στο συγκεκριμένο χώρο με τους άντρες συναδέλφους.

- **Θ) Γύρω από την ψήφο που δεν μας δόθηκε/Εξουσία/Ψήφος**

Ουσιαστικά επίδειξης, προοδευτικότητας, συνήθεια, λόγια (3), πράξεις (3), ρουτίνα, Δημοκρατίας (3), πολίτευμα (2), θέληση, απολυταρχία, αλήθεια, κυβέρνησης, υποχρεώσεων (2), πρόοδο, βουλευτές, σθένος, ανορθωτές, αναμορφωτές, λαός (4), υπεροχή, ανάπλασης, απογοήτευση, νομοσχεδίου, εκλογές (3), πρόφαση, θόρυβο, εξέλιξη, χειραφέτηση (3), ισοπολιτεία, θρίαμβο, ψήφιση, ψήφος (8), άντρας (3), υποσχέσεις (7), κυβέρνησης (7), ευθύνη, κύκλο, δύναμη, ψηφίσματα (2), σωματείων, διαμαρτυρία, συλλαλητήρια, καμπάνια, δεσμά, απαιτήσεις, δούλο, αντίπαλο, ανταγωνιστή, αγώνα, συμβιβασμός, προσπάθειες,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ανάγκη (2), ατομικισμό, υποχρέωση, ζωή, στρατόπεδο, δικαιώματα, γυναίκα (17), συνείδηση, ενθουσιασμό, νομοσχέδιο (3)

Πρόκειται για ένα δριμύ κατηγορώ απέναντι στη Δημοκρατική Ένωση, η οποία λησμόνησε όσες υποσχέσεις είχε δώσει για παροχή ψήφου στις γυναίκες αμέσως μόλις ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας.

• **Ι) Η εργασία της γυναίκας του χωριού/Η αγρότισσα**

Ουσιαστικά δύναμη (5), δουλειά (13), γυναίκα (28), εργασία (5), γυναικόκοσμος (3), φεμινισμός (3), λαχτάρα, συμφέροντα, αναλφαβητισμός, εκπαίδευση, αγώνας (2), αδικία, ανάγκη, χειραφέτησης, απολύτρωση, ισότητας, δικαιοσύνης, ιδεολογίας, παράγοντες, δουλεύτρα, ξενοδουλεύτρα, επαγγέλματα, πλύστρα, σφουγγαρίστρα, υπηρέτρια, σιδερώστρα, παραμάνα, τέχνης, επιστήμης, όρους, νόμους, δικαιοσύνης, αμοιβή, τυραννία, δεσμά, χωριού, μάρτυρες, συνθήκες, σκλάβα (4), λευτεριά, χτήματα, χωράφι, αμπέλι, περιβόλι, ελαιώνα, λόγγο, χωριάτισσα, συντελεστή, λόγου, πλάσμα, είδος, υποζύγιο, θέληση, πρωτοβουλία, συνείδηση, κυριαρχία, υποταγή, εγωισμός (2), προίκα, εισόδημα, βία, αγώνα (2), δικαιώματα, περιθώρια, ανύψωση, μόρφωση (2), αγραμματοσύνη, αμάθεια, πρόληψη, δασκάλα, επιτυχίες, ανθρωπισμός, ανάπλασης, εργατριών, χωριό (13), άντρες (9).

Στο συγκεκριμένο άρθρο, τονίζεται το θέμα της γυναικείας εργασίας στα χωριά. Εκφράζεται από πολύ νωρίς η απορία της για το πώς ο φεμινισμός, που μάχεται για τα δικαιώματα στην εργασία κάθε γυναίκας, δεν ασχολήθηκε ποτέ με τις γυναίκες των χωριών, όπου κυριαρχεί η αμάθεια και η πρόληψη.

• **Κ) Η γυναίκα στις ανώτερες θέσεις/Εξουσία/Εργασία**

Ουσιαστικά επιστήμων (2), μόρφωση, κλάδο, υποχρέωση, ανάγκη, ανυπομονησία, θαρραλέοτητα, αγώνα (3), δουλειά, ευκαιρία, μισθό, θέση, παραχώρηση, φύλου (2), θυσίες, δικαιολογία, αδυναμία, δράσεις, ανάδειξης, γυναίκα (10), άνδρα (5), ανάγκη (3), θέση.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Το άρθρο αναφέρεται σε όλες τις γυναίκες επιστημότισσες, όπως τις χαρακτηρίζει, οι οποίες θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να διεκδικούν τις ανώτερες θέσεις εργασίας χωρίς κανένα δισταγμό και χωρίς καμία δικαιολογία εξαιτίας του φύλου τους.

• **Λ) Επιστημονικές γνώμες για την ψήφο της γυναίκας**

Ουσιαστικά δικαιώματα (7), δισταγμός, χέρια, εξουσία, συγκατάθεση, εμπιστοσύνη, ικανότητα, εκλογή, εκλογεύς (2), σώματα, εξουσία, κίνδυνος, ωφελήματα, δικαίωμα, διανοητικότητα, ηθική, δράση, ηθικοποίηση, προάσπιση, αίσθημα, ανάγκη, ευστάθεια, όψη, πελατεία, κομματαρχίνα, ήθη, μειοψηφία, πλειοψηφία (2), κάλπη, ψήφος (11), γυναίκα (10), άντρας (4), επάγγελμα (2), αναλογία (2)

Το άρθρο αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που έχει η κατοχύρωση του δικαιώματος του δικαιώματος ψήφου εκ μέρους των γυναικών. Τονίζεται ότι το πρακτικό μυαλό τους μπορεί να συνδυαστεί άριστα με το αντίστοιχο των ανδρών και να έχει πολύ καλά αποτελέσματα. Εξάλλου αναφέρεται και σε παραδείγματα χωρών, όπου η συμμετοχή των γυναικών στην εκλογική ζωή οδήγησε στην ηθικοποίηση της κοινωνίας. Τέλος γίνεται μνεία και για τις τρεις μεγάλες λατινικές χώρες, οι οποίες αντιστέκονται ακόμα λόγω των κυρίαρχων αντιλήψεων τους, σύμφωνα με τις οποίες σε καμία περίπτωση οι γυναίκες δεν πρέπει να ανακατεύονται σε ανδρικές συνελεύσεις.

• **Μ) Γυναίκες αστυφύλακες στην Αγγλία/Γυναίκες αστυφύλακες**

Ουσιαστικά αστυνομία (4), αστυνομικών (2), αποστολή, Λονδίνο, επίβλεψη, πάρκο, τόπων, καταστολή, ανηθικότητας, προστασία, παιδιών (3), detectives, εγκλήματα, κλάδο, αστυφύλακες (2), ανάκριση, εμπιστοσύνη, δράση, ηθών, πρόληψη, δικαίωση, αντίδραση, πίστη, ενέργειας, ρόλος, πλημμελήματα, μυστικότητα, διαφθορά, συμβουλές, μέριμνα, πρόνοιας, σώμα, προσόντα, σθένος, αντίληψη, ορθολογισμού, ηλικίας, μισθοδοσία, ώρες, επιθεωρήτριες, γυναίκες (14), πόλεμος

Το άρθρο αναφέρεται στην απόφαση της αγγλικής κυβέρνησης να συμπεριλάβει και γυναίκες αστυνομικούς στην αστυνομία. Τονίζεται ότι οι ίδιες

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

ανέλαβαν διάφορες θέσεις, ενώ ορισμένες έγιναν και επιθεωρητές. Αποδείχθηκαν μάλιστα ιδιαίτερα αποτελεσματικές στα εγκλήματα κατά των παιδιών και των γυναικών. Τέλος αναφέρεται ότι γίνονται δεκτές γυναίκες που προέρχονταν από κάθε τάξη, ενώ υπήρχε ελαστικότητα και στο ζήτημα της ηλικίας τους.

Σήμερα στο Σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας υπηρετούν περίπου 6.776 γυναίκες, εκπροσωπώντας το 12,6% του προσωπικού του Σώματος. Οι γυναίκες στο Αστυνομικό Σώμα χαίρουν ίσης μεταχείρισης με τους άνδρες, όσον αφορά στην κατάταξη, την εκπαίδευση, το χρόνο εργασίας, τις αποδοχές και τον εξοπλισμό που φέρουν. Από το έτος 2003, η εισαγωγή και κατάταξη των γυναικών στις Σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας γίνεται χωρίς ποσόστωση θέσεων και με τα ίδια κριτήρια για άνδρες και γυναίκες, σε αντίθεση με το παρελθόν, όταν η εισαγωγή των γυναικών στις Αστυνομικές Σχολές γινόταν με ποσοστό 10% επί του αριθμού των αντρών. Ας σημειωθεί ότι η Ελλάδα είναι από τις λίγες χώρες στην Ευρώπη, όπου η εξέλιξη των γυναικών στο Αστυνομικό Σώμα δεν υπόκειται σε περιορισμούς. Μάλιστα, για πρώτη φορά στην Ευρώπη, γυναίκα αστυνομικός της Ελληνικής Αστυνομίας προήχθη στο βαθμό του Υποστράτηγου, το έτος 2002.

Οι κυριότεροι σταθμοί στην ιστορία των γυναικών στην Ελληνική Αστυνομία είναι οι εξής:

1969: Κατάταξη των πρώτων 45 γυναικών Αστυφυλάκων στο Σώμα της πρώην Αστυνομίας Πόλεων/1971: Πρόσληψη ως ειδικό προσωπικό γυναικών, 25 γυναικών στο Σώμα της πρώην Χωροφυλακής.1983: Επετράπη η είσοδος γυναικών αστυνομικών στη σχολή Αξιωματικών σε ποσοστό 10% επί των θέσεων που προκηρύσσονταν.2003: Αλλαγή νομοθεσίας σχετικά με την κατάταξη και εισαγωγή των γυναικών στο Αστυνομικό Σώμα, χωρίς ποσόστωση θέσεων και με τα ίδια κριτήρια εισαγωγής για άνδρες και γυναίκες ([http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo\\_content&perform=view&id=66&Itemid=57&lang](http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=66&Itemid=57&lang)).

- **N) Η δημοτική ψήφος/Εξουσία**

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ουσιαστικά εκλογές, αντιφεμινιστές, φύλο, χειραφέτηση, φιλοκαλία, αγώνας, μυαλό, νοοτροπία, ηθικής, κατοικιών, αθλιότητας, αρρώστιες, πολέμου, ζήλο, νοικοκυρά, νοικοκυρειό, διαμόρφωση, παράγων, μητέρα, θεματοφύλακες, σοφίας, πολιτισμού, χειρονομία, θέλησης, ικανότητας, λογική, δικαιοσύνη, γυναίκες (8), Γαλλίδα (4), άνδρας, ψήφος (2).

Με αφορμή το δικαίωμα ψήφου που έδωσε στις γυναίκες η **Γαλλική βουλή** για τις δημοτικές εκλογές το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που έχει και για την Ελλάδα. Τονίζονται ιδιαίτερα τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε Δήμος της χώρας και η μεγάλη βοήθεια που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι γυναίκες στην επίλυσή τους. Για αυτό άλλωστε καταλήγει στο ότι μία τέτοια δίκαιη απαίτηση αργά ή γρήγορα θα πραγματοποιηθεί.

- **Ξ) Γυναικεία εργασία/Εξουσία**

Ουσιαστικά κίνηση, οργάνωση, πληρωμή, κλάδους, γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανίας (2), μεταφορές, εμπόριο, υπηρεσίας, επαγγέλματα, υπηρέτριας, υπάλληλοι, ανάγκη, οργάνωσης (2), νομοθεσία, ημερομισθίου (2), μέτρα, σωματεία (2), βελτίωση, θέσης, φύλων, γυναίκα (7), άντρας (2), κίνηση, εργασία.

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στους επαγγελματικούς κλάδους στους οποίους απασχολούνταν οι εργαζόμενες γυναίκες στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Τονίζει τους πολύ χαμηλούς μισθούς τους και την ανάγκη να γίνει πολύ καλύτερη η νομοθεσία του κράτους γύρω από την γυναικεία εργασία. Τέλος αναφέρονται και οι αγώνες που δίνουν οι γυναίκες επαγγελματικές οργανώσεις για να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα με τους άντρες.

- **Ο) Για την ψήφο/Εξουσία**

Ουσιαστικά ψήφισμα (4), οργανώσεις, κίνηση, ανάγκη, χειραφέτησης, σταθμό, φεμινισμού, δικαιώματα (4), παραχωρήσεις, εξισώσεις, καταλόγους, εκλογής, αποτελέσματα, δυνάμεις, ικανότητες, δράσιν, περιστάσεις, αιτήματα, τροποποίηση, διδασκάλισσες, λυτρωμό, πρόληψης, αδικίας, ανύψωση, θέληση, ατομικότητα, φραγμοί, γυναίκα (6), εργάτριες, ψήφος (3), άντρας (3).

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Στο άρθρο αυτό αναφέρονται διάφορα ψηφίσματα που απέστειλαν στην εθνοσυνέλευση οι γυναικείες οργανώσεις, οι οποίες υποστήριζαν την παροχή ψήφου σε κάθε γυναίκα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι Δ' Συνέλευση των Ελλήνων, το Πατριωτικόν Ίδρυμα Περιθάλψεως Χανίων Κρήτης και οι Διδασκάλισσες της Πόλεως Μεγάρων. Σε όλα αυτά τα ψηφίσματα τονίζεται η ανάγκη να αποκτήσουν οι γυναίκες την ψήφο τους για να εκσυγχρονιστεί ο κόσμος και για να εξαλειφθούν όλες οι προλήψεις και οι αδικίες του παρελθόντος.

- **Π) Ψήφος και ηθικολογία**

Ουσιαστικά τροπολογία, Εθνοσυνέλευση, νομοθεσία, περιορισμούς, εκλογές, διατάξεις, συνεδρίαση, γεγονότα, σταθμό, εξελίξεις, φεμινισμό, μερίδα, τόνο, κίνηση, θέληση, πίστη, κινδύνους, καταστροφές, χειραφέτηση (2), ιδεολογία, αγανάκτηση, λάσπη, ανάγκη, δικαιώματα (2), άντρες, διαφθορά, ακολασία, έκλυση, ηθών, επιχείρημα, μέγαιρα, ευαγγέλιο, συμφέρον, καταστροφή, αντίσταση, ανεξαρτησία, πρόταση, θέαμα, βραβείων, κλυδωνισμών, μανία, επίδειξης, ηθικολόγοι, συνείδηση, ευθύνης, θέλγητρα, φύλου, ένστικτο, αντίληψη, θέσεις, αξιοπρέπειας, αφορισμός, διατάξεις, αναγέννηση, ψήφος (2), γυναίκα (3), Ελληνίδα (5), άντρας (3), ηθική (2), φύλο.

Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται στην παροχή ψήφου με ορισμένους περιορισμούς προς τις γυναίκες για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και στις εξελίξεις που ανέβηκαν τις συζητήσεις γύρω από τη συγκεκριμένη τροπολογία. Τονίζονται ιδιαίτερα οι φόβοι κυρίως του ανδρικού πληθυσμού για τις ολέθριες συνέπειες που μπορεί να έχει η παροχή δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, αναφερόμενοι κυρίως στην έκπτωση των ηθών του τόπου. Σύμφωνα με το άρθρο λοιπόν η μόρφωση της γυναίκας είναι αυτή που θα την κάνει να διεκδικήσει το δικαίωμα της στη ζωή, να αναγεννηθεί και να εξασφαλίσει τον σεβασμό της αξιοπρέπειας της, με αποτέλεσμα οι άντρες να τη βλέπουν σαν άνθρωπο και όχι σαν φύλο.

- **Ρ) Για την ψήφο/Εξουσία**

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Ουσιαστικά σωματείων, αιτήματα, αντιλήψεις, παροχής, τροπολογίας (3), ερμηνείας, κώλυμα (3), παροχήν (3), δικαίωμα (14), εκλογέως, εκλογάς (5), περιορισμοί, σκοπιμότης, δυνάμεις, ικανότητας, βελτιώσεων, ρύθμιση, συνόρων, ελπίδα, μεταρρύθμισις, στιγμὴν, παραχώρησις (2), καταλόγους, αξιώσεων, μάζας, συμφέροντα τ(3), μέλη, αγώνες (3), επίπεδο, όπλο (4), συνείδηση, αναβολές, καλλιτέρευσις (2), ικανότητα, δικαιοσύνης, αλήθειας, ευθύνας, υποχρεώσεις, ανάπτυξη, προλήψεις (2), ανέβασμα, ατομικότητα, δυνάμεις (2), καλύτερευση, ζωής (2), κοινωνία (3), αξιοπρέπεια, αποτελέσματα, περιστάσεις, δράση, απολύτρωση, ενέργειες, στιγμή, περιορισμών, παράγοντες, γυναίκα (28), ψήφος (22), ψήφισμα, άρθρου (2), ηλικίας (2), Ελληνίδας (5), άνδρα (4), καταλόγους (4), εκλογής (3), αιτήματα, οργανώσεις, εργάτριαν (4), σωματείων (2), ανάπτυξιν, εργασίαν (2), ικανότητες, εξυπηρέτηση.

Στο συγκεκριμένο άρθρο συνεχίζεται η δημοσίευση ψηφισμάτων σχετικών με την παροχή ψήφου στις γυναίκες, που έχουν σταλεί από διάφορες γυναικείες οργανώσεις στην Εθνοσυνέλευση. Αναφέρονται τα ψηφίσματα του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων του τμήματος Κέρκυρας, Σου συνδέσμου φοιτητριών της φιλοπτώχου αδελφότητας των κυριών Βέροιας, του Συλλόγου δεσποινίδων Βέροιας, της Συνεργατικής Ένωσης εργατριών Αθηνών-Πειραιώς, Κοπής και Ραφής, της Φιλανθρωπικής Αδελφότης Χανίων ο Σωτήρ, του Λυκείου Ελληνίδων, των υπαλλήλων γενικών της Εθνικής τραπεζής της Ελλάδος, του Σωματείου εργατριών ιματισμού στρατού, καθώς και του Συλλόγου Δασκάλων Πειραιώς.

Όλα αυτά τα ψηφίσματα συμφωνούν στην ανάγκη παροχής του δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες για να εκδημοκρατιστεί η κοινωνία, να αναγνωριστούν οι ικανότητες και οι δεξιότητες που έχουν οι ίδιες και να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής τους.

• **Σ) Η ψήφος της γυναίκας στην Εθνοσυνέλευση/Εξουσία**

Ουσιαστικά πρόοδον, συζήτηση, εκλογή (2), τροπολογία (3), νομοθεσίας, ελπίδες, χειραφέτησης, πλάσμα, συστήματος, τάσεις, ροπάς, δημοκρατιών, εκπροσώπησιν, δισταγμούς, κίνηση (2), ενθουσιασμό, εκλογές, σταθμός, ισότητας, ανδρών, έκθεση, ψήφος (7), γυναίκας (3), λαού (2), πολιτεύματος, δικαιωμάτων, φύλο. Το

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

συγκεκριμένο άρθρο τονίζει ιδιαίτερα την πολύ μεγάλη πρόοδο που παρατηρήθηκε στο ζήτημα της γυναικείας ψήφου στην Εθνοσυνέλευση, έχοντας ως αφορμή την τροπολογία και τη νομοθεσία τη σχετική με τους δήμους και τις κοινότητες. Εξαιτίας αυτού δημιουργήθηκαν σε κάθε γυναίκα μεγάλες ελπίδες για να επιτύχει επιτέλους στην πολιτική της χειραφέτηση. Τέλος αναφέρεται και ο αριθμός των πληρεξουσίων, με τον οποίο έγινε δεκτή αυτή η συζήτηση.

• **Τ) Η γυναίκα δημοσιογράφος/Εξουσία**

Ουσιαστικά γυναίκα (13), ζωής (4), άντρες, δεσμά, προλήψεις (2), συνθήκες, συνήθειες (2), υπόσταση (2), χειρονομία, νικήτρα (2), αγώνα, κοινωνία (2), ένστικτο, αυτοσυντήρησης, συνείδηση, ανάγκης (2), επανάσταση, σπάσιμο, δεσμών, σκλάβο (2), χειραφέτηση (2), πλήρωση, αναγκών, ανεξαρτησία, αμάθεια, φόβος, σκλαβιά, ξύπνημα, ικανότητα, θέσης, καλλιτέχνες, επιστήμονες, δημοσιογράφος, υποκειμενικότητα, κρίση, νόηση, αντικειμενικότητα, λεπτότητα, αξία, παρατηρητικότητα, χρονογράφος, αρθρογράφος, γνώσεις, βελτίωση, ψυχοσύνθεση, ρεπόρτ (3), σοβαρότητα, επιτηδειότητα, αποτελεσματικότητα, συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, ειδικότητα, νοοτροπία, μόρφωση, υπόσχεση, ανέβασμα, ιεραρχίας, συναγωνισμός, δυσπιστίας, φόβο, επικρατήσεως, εξέλιξη ψυχικότητα, νοοτροπία (2), φεμινιστές, αντιφεμινιστές, ειρωνεία, χτυπήματα, μοίρα, ισότητας, αγάπης ανθρωπισμού.

Το παρόν άρθρο αναφέρεται στις γυναίκες δημοσιογράφους και στο λειτούργημά που οι ίδιες επιτελούν. Παρά τις φωνές που ακούγονταν στην κοινωνία, οι οποίες δεν αποδέχονταν σε καμία περίπτωση την αξία των γυναικών ως ρεπόρτερ φτάνοντας μέχρι και στο σημείο να τις ειρωνεύονται και να γελούν μαζί τους, αυτές πείσμωναν ακόμα περισσότερο και διεκδικούσαν την καθιέρωση τους στον συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα. Μάλιστα τονίζεται ότι όσα εμπόδια κι αν συναντούσαν στον δρόμο τους κατάφεραν να τα ξεπεράσουν και να αν αρθούν στη δημοσιογραφική ιεραρχία.

Αναζητώντας στοιχεία για τη θέση της γυναίκας στα ΜΜΕ διαπιστώνει κανείς ότι η παρουσία πρωτοπόρων γυναικών είναι υπαρκτή στον ανδροκρατούμενο Τύπο,



*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

σχεδόν από τη γέννησή του. Με δεδομένο ότι η πρώτη ελληνική εφημερίδα εκδίδεται στη Βιέννη το 1784, η κυκλοφορία της Κυψέλης (στην Κωνσταντινούπολη του 1845), «σύγγραμμα περιοδικόν γυναικείον», είναι ένα πρώιμο εγχείρημα, επαναστατικό. Εκδότρια η νεαρή Σκυριανή Ευφροσύνη Μάρου (1821-1877), παντρεμένη από τα 16 της χρόνια με τον γιατρό Σπυρίδωνα Σαμαρτζίδα, ο οποίος φροντίζει για την ολοκλήρωση των σπουδών της «κατ' οίκον», καθώς η θέση της γυναίκας τον 19ο αιώνα βρίσκεται στο σπίτι.

Ωστόσο, ο δημοσιογραφικός γυναικείος λόγος, μοιάζει να είναι σταγόνα στον ωκεανό του ανδρικού, καθώς την περίοδο της ακμής του ελληνικού Τύπου, από τον 19ο αιώνα έως και τα μέσα του 20ου, κυκλοφόρησαν χιλιάδες τίτλοι. Στο ελληνικό Λογοτεχνικό - Ιστορικό Αρχείο σώζονται 8.000 τίτλοι: όπως είχε επισημάνει ο Τέλλος Άγρας, «μέχρι τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ο άνθρωπος των γραμμάτων ήταν ο δημοσιογράφος» ([https://www.avgi.gr/entheta/enthemata/303946\\_gynaikes-kai-dimosiografia](https://www.avgi.gr/entheta/enthemata/303946_gynaikes-kai-dimosiografia)).

- **Υ) Πως μας δόθηκε η ψήφος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές/Εξουσία**

Κατάκτηση ψήφου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.

Ουσιαστικά τροπολογία (2), εκλογές (3), πλειοψηφία, συμμετοχή, διάκρισις, πρόληψις, αντίδρασις, δικαίωμα (4), μεταρρύθμισις, επιθυμία, κύκλος, γνώμη, διάταξις, εφαρμογή, δράσεως (2), ορφανοτροφεία, καταστήματα, ανάγνωσιν, γραφήν, σεβασμόν, ηθών, εθίμων, χωρικάς, διενέξεις, συζύγων, χορηγήσεως, πρωτευούσας, υποδιοικήσεις, παροχή, προτάσεως, διαχείρισιν, αντιρρήσεις, αίσθημα, ενδιασμός, νομοθεσία, ανάμειξις, απόρριψιν, μέτρων, γυναίκα (20), άνδρες (2), ψήφου (10), ζήτημα (5), πρώτων, καταψήφισιν, πρότασις (2), πλειοψηφία, ενδιασμοί

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στην απόφαση να δοθεί στις γυναίκες η ψήφος για τις δημοτικές και τις κοινοτικές εκλογές. Αναλυτικότερα αναφέρονται διάφορες απόψεις ανδρών, που συμμετείχαν στην Εθνοσυνέλευση, ορισμένοι από τους οποίους ήταν υπέρ της παροχής του συγκεκριμένου δικαιώματος γυναίκες και ορισμένοι κατά. Οι υποστηρικτές τόνιζαν την ανάγκη να αποκτήσουν οι γυναίκες ενεργό ρόλο στην

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

πολιτική και κοινωνική ζωή, ενώ οι αρνητές δεν θεωρούσαν ακόμα ώριμες τις ίδιες για να αναλάβουν τέτοιου είδους αξιώματα. Τελικά η πρόταση έγινε δεκτή μέσω της πλειοψηφίας.

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Από την κωδικοποίηση και τα ερμηνεύματα των άρθρων προκύπτουν οι παραδοσιακές πρώτες φεμινιστικές αρχές ως

α) φιλελεύθερος φεμινισμός: Παρά το γεγονός ότι σε πολλές χώρες της Δύσης παραχωρήθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, πολλοί ιστορικοί θεωρούν ότι οι άντρες το δέχτηκαν για τα πολιτικά τους συμφέροντα (Παπαγεωργίου, 2004: 87).

Β) ως σοσιαλιστικός που επικεντρώθηκε κυρίως στην οικονομική ισότητα καθώς και στα δικαιώματα των γυναικείων μειονοτήτων και όχι τόσο στο δικαίωμα της ψήφου, όπως είχε γίνει με το πρώτο φεμινιστικό κίνημα.

**Με βάση την ανάλυση των επιλεγμένων άρθρων**, όσον αφορά ΤΑ ΕΙΔΗ του δημόσιου λόγου προκύπτει ως κυρίαρχος ο προπαγανδιστικός λόγος, ο οποίος είναι μία απόρροια της συνάντησης του πραγματιστικού και του νοηματικού λόγου. Για αυτό άλλωστε καταφέρνει να συνδυάσει τη γνωστική ισχύ που έχει ο πρώτος με τη συναισθηματική ορμή που έχει ο δεύτερος.

Οι αρθρογράφοι/ες καταφέρνουν να παρουσιάζουν τα πραγματικά γεγονότα, χωρίς να τα απογυμνώνουν από τις αξιολογικές κρίσεις. Στην ουσία αυτό που φαίνεται είναι ότι οι αξιολογικοί προσανατολισμοί που έχουν οι αρθρογράφοι προσλαμβάνουν τις διαστάσεις ενός καθολικού γεγονότος. Απώτερος στόχος είναι να πειστούν οι αναγνώστες, αλλά και οι αναγνώστριες έτσι ώστε από τη μία να αναγνωριστεί η πολύ σημαντική θέση που οφείλει να έχει η γυναίκα στην κοινωνία κάθε εποχής και από την άλλη να κινητοποιηθούν οι γυναίκες έτσι ώστε να διεκδικήσουν δικαιώματα σε κάθε τομέα.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Είναι φανερό ότι ο λόγος σε όλα τα άρθρα είναι πολιτικά και ιδεολογικά φορτισμένος και για αυτόν το λόγο προσπαθεί να επηρεάσει όλους τους πολίτες, έτσι ώστε να προωθηθούν τα αιτήματα και τα συμφέροντα κάθε γυναίκας. Έτσι οι αρθρογράφοι υποκινούμενοι από τα επίκαιρα γεγονότα της εποχής τους και ευαισθητοποιημένοι απέναντι στις αδικίες που έβλεπαν να διαδραματίζονται εις βάρος των γυναικών αποφασίζουν με το πολύ ισχυρό όπλο του λόγου να παρέμβουν και να αλλάξουν την κατάσταση προς το καλύτερο.

Όσον αφορά το βασικό επαναλαμβανόμενο αίτημα των γυναικών στο δημόσιο λόγο του περιοδικού επικεντρώνεται στο δικαίωμα στην εργασία και στη ψηφοφορία, δηλαδή στην επαγγελματική και πολιτειακή ταυτότητα, που σήμαινε και σημαίνει για κάθε φύλο τη συμμετοχή σε δημόσιες εξουσίες και μηχανισμούς ελέγχου, αποκλεισμού, αλλά και λύτρωσης, ανεξαρτησίας από τα στερεότυπα της οικιακής και εθελοντικής δωρεάν εργασίας και μητρότητας.

Με τη δήλωση ως καταδήλωση και αίτημα συνδέονται τρία πολύ βασικά στοιχεία: η λέξη σαν μία μορφή που γίνεται αντιληπτή από τον συνομιλητή, η έννοια που έχει το αντικείμενο αναφοράς και φυσικά το ίδιο το αντικείμενο. Στη συνέχεια το δεύτερο συνθετικό της λεξικής σημασία είναι η συνδήλωση, η οποία μπορεί να φανερώνει τα προσωπικά συναισθήματα ή μία συγκεκριμένη υφολογική επιλογή. Τέλος το τρίτο συστατικό της λεξικής σημασίας, δηλαδή το εύρος χρήσης, σχετίζεται με την περίπτωση κατά την οποία δύο ή περισσότερες λέξεις μπορεί να έχουν την ίδια δήλωση και συνδήλωση, αλλά να χρησιμοποιούνται η καθεμία για διαφορετικά αντικείμενα αναφοράς. Είναι πολύ σημαντική η γνώση του εύρους χρήσης κάθε λέξης για να κατακτηθεί μία ξένη γλώσσα (Zgusta, 1971).

Καταλαβαίνουμε σήμερα το 2022, ότι το φύλο στις κοινωνικές επιστήμες έχει πολιτισμικό περιεχόμενο και κωδικοποιεί μια σχέση ιεράρχησης. Δεν αποτελεί, δηλαδή, μια δεδομένη ταυτότητα που αποδίδεται στο υποκείμενο, αλλά μια κοινωνικο-πολιτισμική και ιστορικο-πολιτική διαδικασία ταυτότητας, η οποία δεν επιδρά με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα υποκείμενα. Το φύλο ως θεσμοθετημένο σύστημα κοινωνικής ιεράρχησης και ως μορφή κοινωνικής ανισότητας, είναι

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

εξουσιαστικό και καταπιεστικό, κυρίως για τις γυναίκες. Θα μπορούσαμε όμως, να ισχυριστούμε ότι το φύλο είναι καταπιεστικό για κάθε ανθρώπινο υποκείμενο, ακόμα και για τους άνδρες. Να σημειώσουμε ότι το φύλο είναι ένα μόνον τμήμα της ταυτότητάς μας. Υπάρχουν και άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά που αλληλοδιαπλέκονται με το φύλο και καθορίζουν την ταυτότητά μας, όπως η φυλή, η κοινωνική τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η σωματική ικανότητα, η θρησκεία, η εθνότητα κ.ά. Πρέπει να βλέπουμε όλες τις διαστάσεις για να κατανοήσουμε την καταπίεση, την εξουσία και τα προνόμια που συνδέονται με το φύλο (Κογκίδου, χ.χ).

Θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο περιοδικό μπορεί να αξιοποιηθεί στα πλαίσια του ιστορικού γραμματισμού σε όλες τις βαθμίδες για να κατανοήσουμε την παρούσα κατάσταση και επιτέλεση όλων των φύλων και των αποκλεισμένων από εργασία και ψήφο ως διεκδικήσεις και δικαιώματα συμμετοχής στο δημόσιο βίο. Για την καλλιέργεια του ιστορικού γραμματισμού απαιτείται ο συνδυασμός δηλωτικής και διαδικαστικής γνώσης που διαπερνά τα τέσσερα επίπεδα στα οποία αρθρώνεται η Διδακτική της Ιστορίας: το γεγονοτολογικό, το μεθοδολογικό, το εννοιολογικό και, τέλος, το επίπεδο διαμόρφωσης αντιλήψεων, στάσεων, πρακτικών και αξιών (Κόκκινος, 1998: 17).

Σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά του ιστορικού γραμματισμού Πρωταρχικής σημασίας είναι η γνώση και η κατανόηση των γεγονότων, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη της ιστορικής κατανόησης, και ο διαχωρισμός τους από τις ερμηνείες τους. Η κατανόηση των γεγονότων στη βάση της αναζήτησης των αιτιακών σχέσεων μεταξύ τους και της εξέτασής τους στο πλαίσιο αναφοράς τους είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της ιστορικής κατανόησης.

Ωστόσο, το παρελθόν διαμεσολαβείται μέσω των ερμηνειών. Η ανάπλαση του παρελθόντος βασίζεται σε ερμηνείες και εμπειρικές ενδείξεις, δεν αποτελεί μια εμπειρική διαδικασία που συνίσταται στην απλή παράθεση γεγονότων, αλλά περιέχει την επιλογή και την ερμηνεία. Αναγκαία για την προώθηση της κατανόησης του παρελθόντος και του ιστορικού γραμματισμού είναι η κατανόηση των εννοιών των

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

οργανωτικών αρχών της ιστορικής επιστήμης, της αιτιότητας, της ομοιότητας, της διαφοράς, της συνέχειας, οι οποίες συμβάλλουν στο να δοθεί σχήμα, νόημα και δομή στις ερμηνείες. Απαιτείται, λοιπόν, η κατανόηση των όρων αυτών στο πλαίσιο στο οποίο αναφέρονται, η αντίληψη των δυσκολιών της ιστορικής γλώσσας, της σύνθετης σημασίας τους και των μεταβαλλόμενων σημασιών των εννοιών.

Η θεματική ανάλυση που εφαρμόζουμε και οι πολιτικές σημάνσεις που προκύπτουν, ακολουθώντας την φουκωική και φεμινιστική θέση του 20ού υποστηρίζουν τη χρήση του περιοδικού στα μαθήματα κοινωνικής ιστορίας. Σήμερα οι νέες θεωρίες των Butler σε συνέχεια του Bourdieu, θεωρούν πως τα υποκείμενα καθίστανται τα ίδια συνένοχα στην υποτέλειά τους, καθότι συγκροτούνται ως τέτοια, προσκτούν το Είναι τους, μέσω μιας επιβεβλημένης παραπομπής και επανεπιβεβαίωσης της εξουσίας, ως παραγωγικό αποτέλεσμα της ίδιας της εξουσίας.

Ως πολιτική αντίστασης, βάσει της θεώρησή τους, προτείνεται μια πολιτική της αποταύτισης, της αξιοποίησης της αναπόφευκτης αστάθειας του κανονιστικού παραδείγματος – που αποτελεί συνθήκη του τρόπου συγκρότησης της ταυτότητας – ως πόρου σε έναν συμβολικό αγώνα για τον προσδιορισμό των σωμάτων που έχουν σημασία (bodies that matter), δηλαδή αξία, που είναι κοινωνικά αναγνωρισμένα και συμβολικά κυρωμένα ως νόμιμες αναπαραστάσεις και πραγματώσεις του «ανθρώπινου».

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αβδελά, Ε. (1990). *Δημόσιοι υπάλληλοι γένους θηλυκού: Καταμερισμός της εργασίας κατά φύλα στον Δημόσιο Τομέα, 1908-1955*. Αθήνα: Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδας.

Αβδελά, Ε. (1993). *Ιστορία των γυναικών, ιστορία του φύλου, φεμινιστική ιστορία: μεθοδολογικές διεργασίες και θεωρητικά ζητήματα μιας εικοσαετίας*. Δίψη, 6.

Αβδελά, Ε. & Ψαρρά Α. (1985). *Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Μία ανθολογία*. Αθήνα: Γνώση.

Αθανασιάδου Χ., Πετροπούλου Σ., Μιμίκου Γ. (2001). *Οι Συνθήκες της Γυναικείας απασχόλησης στην Ελλάδα: 1980-2000*. Αθήνα: Μελέτη, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας.

Αθανασίου, Α. (επιμ.) (2006). *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*. Αθήνα: Νήσος.

Αλιβιζάτος, Ν. Κ. (1986). *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση, 1922-1974: Όψεις της ελληνικής εμπειρίας*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Ανδρικόπουλος, Γ. Αν. (1987). *Η Δημοκρατία του Μεσοπολέμου, 1922-1936*. Αθήνα: Φυτράκης.

Αργυριάδου, Ε., Βαλάσση-Αδάμ Ε., Καλλιγά Ε., Παβέλλα, Μ., Πυργάκη Μ., Σταυριανοπούλου-Γκανάτσου, Β. & Νικολαΐδου-Στεργιοπούλου, Φ. (2008). *100 Χρόνια Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων*. Αθήνα: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος.

Αστρινάκη, Ρ. Ποθητή, Χ. & Αθανασίου, Α. (2011). *Θεωρήσεις του φύλου στην ανθρωπολογία και την ιστορία*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Βαρίκα, Ελ. (1988). *Μια δημοσιογραφία στην υπηρεσία της γυναικείας φυλής*. Διαβάζω, 198, 6-12.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Βαρίκα, Ε. (2000). *Με διαφορετικό πρόσωπο: Φύλο, Διαφορά και Οικουμενικότητα*. Αθήνα: Εκδ. Γνώση.

Βερβενιώτη, Τ. (2003). Οι γυναίκες της αριστεράς μπροστά στο δίλημμα: πολιτική ή οικογένεια; στο Mark Mazower (επιμ.) *Μετά τον Πόλεμο. Η ανασυγκρότηση της οικογένειας, του έθνους και του κράτους στην Ελλάδα. 1943– 1960*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Βερβενιώτη, Τ. (2013). *Η Γυναίκα της Αντίστασης: Η είσοδος των γυναικών στην πολιτική*. Αθήνα: Κουκκίδα.

Βεργόπουλος, Κ. Β. (1978). *Εθνισμός και οικονομική ανάπτυξη: Η Ελλάδα στον Μεσοπόλεμο*. Αθήνα: Εξάντας.

Βερέμης, Θ. (2005). Η εφήμερη πρωθυπουργία. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Bourdieu, P. (1999). *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Bourdieu, P. (2007). *Η ανδρική κυριαρχία*, μτφ. Ε. Γιαννοπούλου, Αθήνα: Πατάκη.

Butler, J. (1993). *Imitation and Gender Insubordination, The Lesbian and Gay Studies Reader*, (επιμ. Η. Abelove, M.A. Barale, D.M. Halperin. New York: Routledge.

Butler, J. (2004). *Σώματα που έχουν σημασία: σχετικά με τα όρια του 'φύλου' σε επίπεδο λόγου», Τα όρια του σώματος: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις* (επιμ. Δ. Μακρυνιώτη). Αθήνα: Νήσος.

Γαλανού, Μ. (2014). *Ταυτότητα και έκφραση φύλου. Ορολογία, διακρίσεις, στερεότυπα και μύθοι*. Αθήνα: Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών.

Γεωργαλάς, Γ. (2008). *Η προπαγάνδα, Μεθοδολογική και τεχνική της αγωγής των μαζών*. Αθήνα: Νέα Θέσης.

Γιαννακόπουλος, Κ. (Επιμ.) (2006). *Σεξουαλικότητα: Θεωρίες και πολιτικές της ανθρωπολογίας/Συλλογικό έργο*, Bolin, A., Butler, J., Γιαννακόπουλος, Κ., Elliston,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

D. A., Lancaster, R. N., Mathieu, N. C., Newton, E., Rubin, G., Tabet, P., Vance, C. S., Weeks, J., Weston, K. (1η έκδοση). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Γιαννουλόπουλος, Γ. (2005). Η Μικρασιατική περιπέτεια” και “Ο διακανονισμός της Λωζάνης. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Δαλακούρα, Κ. & Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ. (2015). *Η εκπαίδευση των γυναικών-Οι γυναίκες στην εκπαίδευση: Κοινωνικοί, ιδεολογικοί, εκπαιδευτικοί μετασχηματισμοί και η γυναικεία παρέμβαση (18ος – 20ος αι.)*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Δεληγκιαούρη, Α. (2007). *Πολιτικός Λόγος και ΜΜΕ: Νομική, Πολιτική και Κοινωνική Διάσταση*. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ελλάδα.

Fiske, J. (1992). *Εισαγωγή στην Επικοινωνία*. Αθήνα: Επικοινωνία και Κουλτούρα.

Fiske, J. & J. Hartley. (1992). *Η γλώσσα της τηλεόρασης*. Αθήνα: Επικοινωνία και Κουλτούρα.

Καλαντζοπούλου, Β. (2008). Η Φεμινιστική. Στο: Δρούλια, Λ.- Κουτσοπανάγου, Γ., [επιμ.], *Εγκυκλοπαίδεια του ελληνικού τύπου 1784-1974. Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι*. Εκδότες. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Κασκάλη, Δ. (2008). Άλκης Θρύλος: μία διαρκής ψευδωνυμική παρενδεδεία. Στο: Κοντογιάννη, Β., [επιμ.], (2008), *Λόγος γυναικών. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου* (Κομοτηνή, 26-28 Μαΐου 2006). Αθήνα: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), σσ. 521- 534.

Κογκίδου, Δ. (χ.χ). *Το σχολείο ως πολιτισμικό πλαίσιο κατασκευής έμφυλων ταυτοτήτων και ως ένα προνομιακό πεδίο για την άρση του σεξισμού*. Ανακτήθηκε από



Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

[https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/synedria/gender/kongidou\\_emfyles\\_taftotites\\_doc.pdf](https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/synedria/gender/kongidou_emfyles_taftotites_doc.pdf)

Κόκκινος, Γ. (1998). *Διδακτικές προσεγγίσεις στο μάθημα της Ιστορίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κολιόπουλος, Ι. (2005). Ο αντιβενιζελισμός στην εξουσία” και “Το κίνημα της 1ης Μαρτίου 1935. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Κορασίδου, Μ. (1993). 'Η υλική και ηθική αναμόρφωση των φτωχών γυναικών: Οχυρό κατά της 'βίας' και της αγριότητας των απόκληρων της Αθήνας του 19 αιώνα'. *Δίμη, 6*.

Κραβαρίτου, Γ. (1991). *Εργασία και Δικαιώματα της Γυναίκας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Κρύσταλ, Ντ. (1997). *Λεξικό Γλωσσολογίας και Φωνητικής* (Γ. Ξυδόπουλος, μετ.). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Κυριακίδου, Μ. (2001). Ο φεμινιστικός περιοδικός τύπος στην Ελλάδα του μεσοπολέμου: Μια απόπειρα προσέγγισης. *Ίστωρ, 12*, 67-96.

Κωστής, Κ. (2005). Το στοίχημα της οικονομίας: Αντιμέτωποι με τη διεθνή οικονομική κρίση. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Λαγουμίδου, Μ. (2011). *Gay! Γιατί; Προσέγγιση των αιτιών του ομοφυλοφιλικού σεξουαλικού προσανατολισμού* (σελ. 11). Αθήνα: Ιανός.

Λιθοξοΐδης, Σ. (2020). *Σεξουαλικές ταυτότητες και κοινωνικά παίγνια στο έργο του Μένη Κουμανταρέα: Απόκρυφες κατασκευές και σεξουαλική μυσταγωγία*. Αθήνα: Black Roses.

Lotman, Y. (1982). *Αισθητική και σημειωτική του Κινηματογράφου*, Αθήνα: Θεωρία.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Μαραντζίδης, Ν. (2005). Η επάνοδος στην εξουσία” και “Η πορεία προς την πόλωση. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μητσοπούλου, Β. (2001). Λόγος. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (Εκδ) *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,

Μπουτζουβή, Αλ. (2008). Θεοδωροπούλου, Αύρα. Στο: Δρούλια, Λ.-Κουτσοπανάγου, Γ., [επιμ.], *Εγκυκλοπαίδεια του ελληνικού τύπου 1784-1974. Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι, Εκδότες*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, σσ. 414-415.

Πουρκός, Μ. (2010). Η έννοια της θεωρίας και ο ρόλος της στην έρευνα των κοινωνικών επιστημών: Οι «κρίσεις» και τα βασικά «παραδείγματα». Στο Μ. Πουρκός & Μ. Δαφέρμος (Επιμ.), *Ποιοτική έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες: Επιστημολογικά, μεθοδολογικά και ηθικά ζητήματα* (σσ. 59-130). Αθήνα: Τόπος

Φουκώ, Μ. (1987). *Εξουσία, γνώση και ηθική*. Μετάφραση Σαρίκας Ζήσης. Αθήνα: Εκδόσεις Ύψιλον.

Μουζέλης, Ν. Π. (1978). *Νεοελληνική κοινωνία: Όψεις υπανάπτυξης*. 3η έκδοση, Αθήνα: Εξάντας.

Μπατλερ, Τ. (2009). *Αναταραχή φύλου: ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Ξηραδάκη, Κ. (1988). *Το φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα. Πρωτοπόρες Ελληνίδες (1830-1936)*. Αθήνα: Γλάρος.

Παντελάκης, Ν. (1988). Τα πολεμικά δάνεια 1918-1919 παράγοντας εξωτερικής οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης. Στο: Μαυρογορδάτος, Γ. Θ.- Χατζηϊωσήφ, Χρ., [επιμ.], *Βενιζελισμός και αστικός εκσυγχρονισμός*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης,

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Παντελίδου, Μ. (1989). Οι Ελληνίδες και η ψήφος: Το φύλο της ψήφου και η ψήφος του γυναικείου φύλου. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών Τ. 73*, Έκδοση Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα.

Παντελίδου, Μ. Μ. (1992). *Γυναίκες και πολιτική: Η πολιτική φυσιογνωμία των Ελληνίδων*. Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg.

Παντελίδου, Μ. Μ. (2002). *Το φύλο της Δημοκρατίας, Η ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα*. Αθήνα: εκδόσεις Σαβάλλας.

Παπαγεωργίου, Γ. (2004). *Ηγεμονία και φεμινισμός*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαγεωργίου, Γ. (2010). *Φύλο και έρευνα*. Αθήνα: Gutenberg.

Παπαταξιάρχης, Ε. & Παραδέλλης, Θ. (1992). *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Πετμεζίδου, Μ. (1996). *Σύγχρονη κοινωνιολογική θεωρία*, τόμος Ι. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Πλειός, Γ. (2001). *Ο λόγος της εικόνας: Ιδεολογία και Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήση.

Πουλιδάκος, Σ. (2013). *Η προπαγάνδα ως θεμελιώδες συστατικό του δημόσιου λόγου: η παρουσίαση του «μνημονίου» από τα ελληνικά ΜΜΕ*. Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελλάδα.

Ρεθυμνιωτάκη, Ε., Μαροπούλου, Μ. & Τσακιστράκη, Χ. (2015). Φεμινισμός και Δίκαιο. *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα*. 118. Ανακτήθηκε από [www.kallipos.gr](http://www.kallipos.gr).

Ρίζας, Σ. (2005). Η επιστροφή στην Κρήτη. Στο: Βερέμης, Θ.- Νικολακόπουλος, Ηλ., [επιμ.], *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σαμίου, Δ. (1988). Η διεκδίκηση της ισότητας: Τα φεμινιστικά έντυπα στον μεσοπόλεμο (1920-1940). *Διαβάζω*, 198, 23-28.

*Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)*

Σαμίου, Δ. (2003). Οι Ελληνίδες 1922-1940: Κοινωνικά ζητήματα και φεμινιστικές διεκδικήσεις. Στο: Παναγιωτόπουλος, Β. [επιμ.], *Ιστορία του νέου Ελληνισμού, 1770-2000*. τόμ. 7, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σαμίου, Δ. (2006). *Γυναίκες, Φύλο και πολιτική (τέλη 18ου- αρχές 21ου αι.): Ιστοριογραφικές και πολιτολογικές βιβλιογραφικές προσεγγίσεις: Μια εισαγωγή*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Σηφάκη, Ε. (2015). *Σπουδές φύλου και Λογοτεχνία*.

Σκλαβενίτη, Κ. (1988). Τα γυναικεία έντυπα 1908-1918. *Διαβάζω*, 198, 13-22.

Ταίηλορ, Τ. (1997). *Πολυπολιτισμικότητα: Εξετάζοντας την πολιτική της αναγνώρισης*. Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις.

Taylor P., (2004). *Πόλεμος και Διεθνείς Σχέσεις στην Εποχή της Πληροφορίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Τριήρη, Ε. (2021). Τα «διδάγματα» από τη νεότερη οικονομική ιστορία της Ελλάδας, Από τους υπέρογκους φόρους των Οθωμανών στις τέσσερις χρεοκοπίες, αλλά και τις περιόδους ευημερίας. Ανακτήθηκε από [etriiri@naftemporiki.gr](mailto:etriiri@naftemporiki.gr)

Φαράκος, Αγ. (1980). *Αγνή Ρουσοπούλου (1901-1977): η επιστήμων, η αγωνίστρια, ο άνθρωπος*. Αθήνα: χ.τ.

Φουκώ, Μ. (1978). *Η ιστορία της σεξουαλικότητας*. (Μετάφραση Μπεζέλος Τάσος) Ι. Η δίψα της γνώσης, Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα,

Φουκώ, Μ. (2003). *Ιστορία της σεξουαλικότητας: τόμος πρώτος, Η δίψα της γνώσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα.

Φουκώ, Μ. (2003). *Ιστορία της σεξουαλικότητας: τόμος δεύτερος, Η χρήση των απολαύσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα.

Φουκώ, Μ. (2003). *Ιστορία της σεξουαλικότητας: τόμος τρίτος, Η μέριμνα για τον εαυτό μας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα.

Φραγκουδάκη, Ά. (1999). *Γλώσσα και Ιδεολογία*. Αθήνα: Εκδ. Οδυσσέας.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Χατζηιωσήφ, Χρ. (1988). Η βενιζελογενής αντιπολίτευση στο Βενιζέλο και η πολιτική ανασύνταξη του αστισμού στο μεσοπόλεμο. Στο: Μαυρογορδάτος, Γ. Θ.-Χατζηιωσήφ, Χρ., [επιμ.], *Βενιζελισμός και αστικός εκσυγχρονισμός*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης,

Ψαρρά, Α. (1993). Φεμινισμός: Η λέξη, ο χρόνος, οι σημασίες. *Δίηγεμινιστικό περιοδικό*, 6: 46.

Ψαρρά, Αγγ. (2008). Ο Αγώνας της Γυναίκας. Στο: Δρούλια, Λ.- Κουτσοπανάγου, Γ., [επιμ.], *Εγκυκλοπαίδεια του ελληνικού τύπου 1784-1974. Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι, Εκδότες*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, σσ. 109-111.

Ψαρρά, Αγγ. (2008). Ελληνίς. Στο: Δρούλια, Λ.- Κουτσοπανάγου, Γ., [επιμ.], *Εγκυκλοπαίδεια του ελληνικού τύπου 1784-1974. Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι, Εκδότες*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

## ΞΕΝΗ

Alexander, S. (1987). Women, Class and Sexual Differences, in Phillips Ann (ed.), *Feminism and Equality*. Oxford: Basil Blackwell.

Bouchier, D. (1984). *The feminist challenge. The movement for Women's Liberation in Britain and the U.S.A.*. New York, Schocken Books.

Bourdieu, P. (2007). *Outline of a Theory of Practice*. ανατ. 21η, (μτφ. R. Nice). Cambridge: Cambridge University Press.

Bourdieu, P. (2007). *Practical Reason: On the Theory of Action*, ανατ. 2<sup>η</sup>. Cambridge: Polity Press.

Boutzouvi, Al. (2006). Theodoropoulou, Avra (born Drakopoulou) (1880-1963)". In: De Haan, Francisca- Daskalova, Krassimera- Loutfi Anna, [eds.], (2006), *Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms: Central, Eastern,*

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

*and South Eastern Europe, 19th and 20th Centuries.* Budapest and New York: Central European University Press, pp. 569-573.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*, 77-101.

Brunell, L. (2018). *The Third Wave Of Feminism.* Encyclopaedia Britannica.

Carr, E. H. (1984). *Τι είναι Ιστορία;* (μετ. Φρίντα Λάππα). Αθήνα: Πλανήτης.

Clarke, V., Braun, V. & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. In J. Smith (Ed.). *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (3rd ed.). London: Sage.

Cott, N. (1986). Feminist Theory and Feminist Movements: The Past Before U, in J. Mitchell & Ann Oakley (eds.), *What is Feminism?*. Oxford: Blackwell.

Delmar, R. (1986). What is Feminism?, in J. Mitchell and A. Oakley (eds.), *What Is Feminism?*. Oxford: BasilBackwell.

Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S. (2005a). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating rigor using thematic analysis: A hybrid approach of inductive and deductive coding and theme development. *International Journal of Qualitative Methods, Qualitative Methods, 5*(1).

Guest, G., McQueen, K. M., & Namey, E. E. (2012). *Applied thematic analysis.* London: Sage.

Hartmann, R. R. K. (1983). On theory and practice: theory and practice in dictionary making. In Hartmann, R. R. K. (Ed.), *Lexicography. Principles and Practice* (pp. 3-11). London: Academic Press.

Holloway, I., & Todres, L. (2003). The status of method: flexibility, consistency and coherence. *Qualitative Research, 3*(3), 345-357.

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ  
ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ  
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

- Hooks, B. (1987). *Feminism: A Movement to End Sexist Oppression*. At: Phillips Ann (ed.), *Feminism and Equality*. Oxford: Basil Blackwell.
- Kress, G. (1989). History and Language: towards a social account of language change. *Journal of Pragmatics* 13: 445-466.
- Landau, S. I. (2001). *Dictionaries. The art and craft of lexicography* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University.
- Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Merton, R. (1967). *Social Theory and Social Structure*. New York: The Free Press.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mitchell, J. (1987). Feminism and Equality, in Phillips Ann (ed.), *Feminism and Equality*. Oxford: Basil Blackwell.
- Morris, C. (1971). *Writings on the General Theory of Signs*. The Hague: Mouton.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. London: Sage.
- Richards, I. A. (1926). *Science and Poetry*. New York: W.W. Norton and Company inc.
- Roulston, K. (2001). Data analysis and 'theorizing as ideology'. *Qualitative Research*, 1(3), 279-302.
- Samiou, D. (2006). Svolou, Maria (born Desypri) (1892?-1976). In: De Haan, FranciscaDaskalova, Krassimera- Loutfi Anna, [eds.], (2006), *Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms: Central, Eastern, and South Eastern Europe, 19th and 20th Centuries*. Budapest and New York: Central European University Press, pp. 552-555.
- Tong, R. (2009). *Feminist Thought. A more comprehensive introduction* (3rd ed.). U.S.A.: Westview Press, A Member of the Perseus Books Group.

## ΔΑΦΟΠΟΥΛΟΥ ΜΥΡΤΩ

Η ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ -ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1923-25)

Van der Tuin, I. (2016). Feminisms, First, Second, and Third Wave. *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies*, 1–5.

Willig, C. (2001). *Introducing qualitative research in psychology. Adventures in theory and method*. Buckingham/ Philadelphia: Open University Press.

Willig, C. (2008). *Introducing qualitative research in psychology* (2nd ed.). Berkshire: Open University Press.

Wittig, M. (1992). *The straight mind and other essays*. Boston: Beacon press.

Zgusta, L. (1971). *Manual of lexicography* (Vol. 39). Walter de Gruyter.

## ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Επιτροπή για Θέματα Φύλου και Ισότητας του ΑΤΕΙ-Θ. Ανακτήθηκε από

<https://www.teithe.gr/wp-content/uploads/2017/03/%CE%97-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-1.pdf>.

[http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2758/Themata-Neoellinikis-Istorias\\_G-Lykeiou\\_html-apli/index3\\_11.html](http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2758/Themata-Neoellinikis-Istorias_G-Lykeiou_html-apli/index3_11.html)

<https://www.sansimera.gr/articles/8>

[http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo\\_content&perform=view&id=66&Itemid=57&lang](http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=66&Itemid=57&lang)

[https://www.avgi.gr/entheta/enthemata/303946\\_gynaikes-kai-dimosiografia](https://www.avgi.gr/entheta/enthemata/303946_gynaikes-kai-dimosiografia)